

A fedél Szirányi István
munkája
Csalog Zsolt, 1988
Csalog Zsolt
Cigányon nem fog az átok

Maecenas

Azsinak

Nemérdekes törtínelem az én íletem! Egyszerű, unalmas. Nincs benne semmi változatosság.

Az a jó törtínelem, ahun van betörís is, gyilkosság, menekülés, megmítudomén – na nállam íllyen nincs. Az én íletem egyhangú vót, sima. Mindég csak ugyan az! Büszke se lehetek rá, mer mind csupa szenvedís csak az egísz! A ke nyírrel vére kenni, a kenyírér harcolni minden nap – ennyi vót csak. Ha jó íletem lett vóna, boldog ílet, arra büszke vóník, azt szívessen mesélním! Níztem az este is a tévét: hercegek, bárók, jól megy soruk, csupa fínyes-sígbe ílnek, a tánc, a multság, a szerelem az íletek, csak annyi gondjuk van hogy kivel rosszalkodjanak – hát ez az ílet az uraknál! Az enyim másmíllyen vót. Az enyim ollyan vót csak mint a szegínyeké. Hogy minden nap egyforma. Mindég csak a küszködís, a szenvedís! Csak menni mindég a kényírír! Ennyi vót az én íletem – –

Az én íletem annyi vót, hogy jártunk tippanozni.

Sok helyt vótunk! Hadházi erdőbe, téglási erdőbe, böszörmínyi Nagyerdőn, Dabason, Ostoroson – sokfele! Fél Magyarországot bejártuk tippanír!

Legjobb vót fenn e hegyekben: Egerbakta, Sírok, Párád, ott termett a legfínomabb meszel-lőnek való tippan, tiszta selymes, gyönyörű-szíp – csak ahhoz jegyet kellett váltani Egerbe a papoktul, mer az üvéké vót az erdő. A Rozi templomos vót, am mindég ment misére, ismerte is a papunk, adott neki papirozt, avval mehattunk Egerbe. Ott van egy nagy templom, úgy híjják hogy Nagylicium, oszt ott a kanonokok, vagy káptalanok, vagy püspökök, vagy tudja az anyjok segge hogy hittak űket – nagy emberek vótak! üvéké vót az egísz hatalmas erdősig! – na ezek kiadták arra a cédulára a tippanszedíshe a jegyet, avval mehattunk akkor az erdíszhe, fizettünk annak is valamennyit – úgy oszt szedhattuk a tippant. Úgyhogy

szóval nem mindenki, de katolikus ember, ha a plébános úr is igazolta, mehetett.

Mentünk oszt, nagy csapatba! Hun vasúttal, hun busszal, hun gyalog, mikor hogyan bírtunk! Oda vótunk két-három nap, esetleg négy nap, öt nap is. Szedtünk hatalmas hát tippant, felkötöttük magunkra, ászt gyöttünk haza. De még most is írzem a hátamon azt a súlyt!

Ha nem vót pízünk vonatra, mentünk gyalog! Elindultunk szípen a madarasi vasút mellett a gyalogúton – majd csak odaírunk! Ahogy elment mellettünk a vicinális, károgott ránk az összes vasutas – ev vót a szokásuk: ha meglátták a cigánt, károgtak! Na én meg visszakiabáltam rajok:

– Mi az anyád picsáját károgl?!

Mer én olyan vótam: nem bántam ha agyonütnek is, de megmondtam amit akartam! Meg én! De még máig is ilyen vagyok!

No oszt ahogy az a víz van a vasút meg a gyalogút közt, a mozdonyvezető a mozdonyrul BELElűkött egy nagydarab szenet a vízbe! Hogy TISZTA egy víz lettem!

Mondtam én annak fűt, fát, mindent, jaj de káromkodtam rá! Utóvígre ászt felrántottam a ruhámat, megmutattam neki a seggemet. Megugattam a picsámmal!

Anikóm ípp ott vót velem, kisján vót még oszt vittem magammal – de majd el VÍRZETT, annyira nevetett!

Jártunk tippanozni – közbe meg vetettem a vályogot is!

Azt azír nem sokat csináltam. Nem is csinálhattam! Mer olyan uram vót. Hogy vagy csinált sárt, vagy nem csinált sárt! Hát én hiába vettem vóna, ha nem vót mibül!

Úgy vót a nap: dilután kifűsültem a tippant; ícaka beszédtem, megnyírtam; reggel mentem vele, eladtam; a pízen amit kaptam, bevásároltam ennivalót, mentem vele a vályoggüdrökhö, az uramho. Akkor ettünk. Utánna, ha ű addigra csinált sárt, vettem a vályogot. Amíg vót mibül. Ha nem csinált sárt a Laci, akkor nem vettem!

– Hát a sár? Nem csinátál?!

– Háát, most nem csinátam! – ezír, meg azír.

– Jó van: nincs sár, nem vetek! De enni akarná, mi? Na ne, egyed!

Közbe meg dicsekedett velem, hogy menyinyit bírok! Nem akarták elhinni neki! Megyek az ebíddel – má várnak. Hogy igaz-e amit a Laci mondott! Ott vót má a János, aki a legnagyobb vályogvető vót, a vályognak a királya!

– He – aszondja a Laci –, gyere, csinátam sárt! A János azír van itt, mer nem hiszi el hogy két órahossza alatt kétszáz vályogot kivétel!

– Nem hiszi? Jó. Na üljetek le akkor – mondom –, oszt egyetek. Én meg hozzáfogok! Csak sár legyík, az a te gondod!

– Kezdheted – aszondja a Laci –, annyi van, hogy elkezdjed, mire utólírsz addigra itt lessz a többi!

Vettem rám egy nadrágot – még akkor sován vótam –, ászt gyerünk! Űk csak ettek. Egyetek, basszátok meg!

Mire az egy órahossza letelt, ki vót vetve száz vályog!

– Na hun a sár?!

– Gyútsál rá, hozom a sárt!

Ellüktem a cigaretát, csináltam tovább. KÉT órahossza alatt a KÉTSZÁZ vályogot kivettem nekik! Odagyött a János, kezét fogott velem, megveregette a vállamat, megcsókolt.

– Jó van – aszondja –, asszon vagy a talpadon!

De sokat nem vettem egy nap. Kivettem kétszázat, avval vígé vót! Hát micsináljak, nem vót sár! Hazamentem, nekiültem: kifûsültem a tippant. Este beszedtem, megnyírtam, reggel mentem elanni – ennyi vót az íletem. Ha majd oszt elfogyott a tippan: hajrá, gyerünk megin, hetedhét országnak!

Nem vót az a rígi világ jó világ. Mer nehíz világ vót az nagyon. MOST van jó világ! Imádkozzík aki ebbe a rendszerbe született!

Adjon hálát minden nap a jóistennek! Mer belepottyant az aranbagyímántba!

Mer em most nagyon jó világ. Illyen még nem vót, meg nem is lesz másik! Mer a szegínyemberek most hercegek meg bárók! Aki szeret dógozni, és rendes-becsületes, megállja a helyit azon a munkahellyen, annak arán dóga van, GYÍMÁNT dóga van máma! Úgy a cigánnak, mint a magyarnak! CSUDA világ ez!

Na ezír mondom: imádkozzík minden nap összetett kézzel, aki ebbe született!

Mikor még kisján vótam, apámék elíg jól álltak. Cigánvároson apámék vótak az első gazdák! Vót még egy níma asszon, Fakatona, úgy csúfolták, amír níma vót, botja vót annak, üvé vót a cigánvárosi bót – na av vót még tán olyan gazda, mint apám.

Cigánvárosnak hittak ezt a riszt ahun mink is laktunk – utóbb oszt más neve lett, el lett keresztelve Dili Külvárosnak. Most meg má ezt se szabad

mondani – olyan nincs! Csak Dili Rísz van – no ott abba laktunk mink.

Apám muzsikus vót. De hasas disznókat is tartottak apámék, tíz-tizenkét hízókat adtak el minden esztendőbe, meg még kettőt-hármat vágtak is – jól álltak nagyon. Meg gyönyörű házak vót! Cigánvároson üvék vót a legszebb ház!

Híres muzsikus vót apám, Jónás Bélával járt muzsikálni! Vót velők egy bátyám is, híres vót a is, Horvát Lajos – híressek vótak ezek mind! Nagyon szerették őket Karcagon – de nem is csak Karcagon, mer eljártak messzire, Párádon is muzsikáltak, meg valami Petrezselyem nevű helyre mentek mindig – vagy Pet-razselyem? illyesmi neve vót annak a városnak. Most má külföld az, de akkor Magyarország vót még. Hát kisján vótam még akkor, első háború előtt, meg háború alatt! Mer tizenkettes vagyok. Hánba kezdődött az első háború? Tizennégibe? Na, hát két éves vótam még csak akkor!

A városra jártak még akkor mind a cigányasszonyok, gazdaasszonyokho, dógoztatni: meszelni, mosni, vasalni, súrolgatni, tyúkólat takarítani – így tartották a családot. Pízt nem is adtak nekik, csak kis ennivalót. Keveset kaptak nagyon. De a cigányasszonyok hamissak vótak! Na, például anyám! Nem vót otthol a gazda; a gazdaasszon meg:

– Nincs itthon az uram, vigyen mán el hamar egy mázsa búzát a mónárnak! Csak csendbe, a kert alatt, senki ne lássa! A pízt meg hozza el! Megfizetem, adok ílelmet írté!

Anyám meg két mázsával vitt: magának is vitt egyet! Meg még a gazdaasszony is megfizetett neki: disznólábat adott, szalonnát, zsírt, lisztet!

Így íltek akkor még a cigányok. Habár anyámnak nemmuszáj lett vóna menni, hát nagy híres muzsikus-asszon vót, ennékül is megíltünk vóna szípen – mégis örökké ment a városra! Meg ment ócskázni, ócskával kereskedett meg cseríppel, járt tippant szedni, azt is eladta – MINDENT csinált anyám! Hiába, megszokta: má kiskorátul ebbe ílt.

Mindég eszembe van még: nyóc fillér vót a mozi. Mindég könyörögtem anyámnak: adjon nyóc fillért, engedjen moziba! Sose adott.

– Na Julis! – aszondja. – Fűsüljíl ki három ki ve tippant! Én meg maj beszédem ha hazaírek.

Kifűsültem akkor a három kive tippant.

– Na Julis! Etesd má meg a malacokat! Megettettem a malacokat is. MINDENT megcsinátam én, MINDENT elvigeztem! A barátném, a Mari, az csak úgy dógozott, ha kikapott. Én nem! Én jó vótam, szófogadó,

szorgalmas, MINDEN munka kiesz vót mire anyám este meggyött! Úgy álltam akkor elejbe:

– Anyám, dogoztam. Adjík má nyóc fillért! Hagy menjek moziba!

– Mozi-BA-A?? HOGY gondolsz ollyat?!

Nem adta vóna a píz a világír! Aki begyött nállunk, az ihatott-ehetett, ez ennivalót nem sajnálta anyám. De PÍZT? Hogy az kiadjon egy FILLÉRT a kezibül?! Ollyan nem vót!

Egy háromfiókos kaszlink vót a szobába. Annak az alsó fia teli vót pízszel. Iskolába űk nem jártak ugye, számolni csak százig tudtak – úgy számolták mindég a pízsz, hogy elővettek egy doboz gyufát, vagy három-nígy dobozzal is, számolták a pízsz százig, oszt mikor száz vót, lükött az öreg fere egy szál gyufát. Meg így tovább, megin százig. Oszt mikor má vígét lett a pízóvasásnak, anyám bezárta kulcsra a kaszli fiát, ász megolvasták hogy hány szál gyufa van – na annyi száz forintunk vót!

De TELIS-teli vót a kaszli fia, akkor is mikor megbukott a píz! Ott állt az a RENGETEG píz – oszt nem írt semmit se! Hát nem buták vótak?

Anyámnak meg apámnak mondom űket, pedig nem vótak űk szűleim nekem: nagyanyám vót, meg nagyapám. A rendes anyám meghalt, ötéves koromtul kezdve nagyanyám nevelt – ász ezír „anyám”. A rendes apám megvót – de én nem is tudtam, hogy apám! Pedig ott ílt velűnk! De soha nem mondták anyámík, hogy „na ez a te apád”! En aszitem űrá, hogy tesvírem, bátyám!

Má jó nagy vótam – hét éves? nyóc éves? –, mikor egyszer aszondja anyám:

– Juliska, kiáltsa má Lajosnak, hogy győj-jík be, egyik!

Én meg szaladtam ász kiáltottam neki:

– Lajos bátyám, győjjík, híja anyám! Begyön, leborul az asztalra, oszt rí.

– Anyám! – aszondja. – Sose mondták még a kisjánnak, hogy én vagyok az apja?

– Nem – aszondja anyám –, nem mondtuk. Vettíl neki szallagot? Vagy egy kendőt vettíl neki? Vagy VALAMIT! Miúta megvan, hoztál neki akár mit?! Nem láttam érdemesnek, hogy bemutatassalak neki mint apját!

Az meg ott rítt. Én meg nem értettem semmit! Akkor oszt előgyött apám, az öreg cigány. Mondta az is:

– Na, fiam, Julis! Ez az idesapád, Lajos, nem én! Én a nagyapád vagyok!

– Nekem?! Nekem nem – mondom. – Nekem ű nem apám. Maga az apám!

Nem is fogadtam el apámnak! De még máig se! így mondom most is nagyapámra: „apám”. Nagyanyámra meg: „anyám”.

Van rúllók fénkíp! Nem hoztam el Pestre, mer Anikó nem enged fénkípet – nem tom mir! –, de Karcagon megvan valahun a fénkípjek! Apám: mint egy arisztokrata! Szíp ember vót! Pedert bajusszá, magos termete -az Isten maga se hinné el hogy cigán! Mellette anyám, az is derík szíp asszony – –

Énrám meg senki nem mondaná, hogy magyar vir is van bennem! Pedig van. Anyám után. Egy negyed csak – de van.

Pedig húú, nem szeretem a magyarokat! Pláne amellyík fősvíny! NAGYON nem szeretem űkét!

Én fírhementem má tizenhat éves koromba. Rendessen fírhementem, menyasszony is vótam, meg is esküdtünk!

Csak azután av vót, hogy – hát nem kellett az uramnak. Ugye, híres muzsikus-ján vótam; ű is cincogott valamit; oszt gondóta hogy apám után majd előbbre jut tán, vagy hogy tán kitanítsák apámék – vagy hát tudja fene mit gondot ű!

Apám be is vette a bandába a vejit – de a Dezső' má másnap este lopott. Akkor oszt aszondta neki apám:

– Elmehetel – aszondja –, amerre látsz. Mer én zshivánnal nem járok!

Meg is mondtam neki én is, a Dezsőnek:

– Szóval te lopol?? Hallod-e, minállunk ez nincs megszokva.'

– Nem igaz – aszondja rá –, hazudnak apádík!

– Még hogy az ÉN APÁM?! Hogy HAZUDIK?! Ezt még SOHA SENKI nem monda!

No, oszt ezen összeverekedtünk, oszt külön is lettünk mind jár. Ű meg is nősült azonnal! Én meg nem mentem sehova, maradtam anyámíkkal.

Még akkor ettül a Dezsőtül lett egy kis-jányom.

Má terhes vótam a kisjányommal, de jártunk el akkor is tippant szedni. Valahun túl Debrecenen tippanoztunk, oszt én meg az úton babát csudáltam – oszt csudagyerek lett a kisjányom. Ilonka néném vót velem, rám is szólt ű, csak kísön má:

– Óó, de buta vagy – aszondja –, most mit csinátál?! Hát ha terhes vagy, nem szabad vele babát csudálni! Meglásd: bajjá lessz a gyerekednek!

Oszt így is lett: érzéketlen lett a kisján. Hát egy csudagyerek! Hogy nem is hallott, meg nem is látott. OLLYAN szíp szeme vót! Gyönyörű nagy fekete szeme! De nem úgy vót mint nekünk, hogy közípen van benne kis fekete, hanem az egész szeme fekete vót neki! De CSUDASZÍP! – oszt nem látott vele. Meg Rákóci-hajjal született! Gyönyörű haja vót neki! Meg szempillája, mint a játíkbabának, hogy nagyszálú, oszt felfele kunkorodik, meg lefele kunkorodik – hát MESEBELI szíp vót! De érzéketlen. Elvittük oszt Debrecenbe egy nagy professzorho. Ilonka nénémel mentem – mostohaanyám vót ű, az igazi apámnak a felesége, de nem híttam anyámnak, csak úgy hogy „Ilonka néném”, pedig nagyon szerettem – na Ilonka nénémel elvittük a kisjánt Debrecenbe a klinikára. Mindég eszembe van: még akkor úgy kellett szólítani a főorvost, hogy „méltóságos fő\$rofesszor úr” – ez a méltóságos főprofesz-szor úr vizsgálta meg Marikámat.

– Illyen szíp gyereket – aszondja a főprofesszor úr –, illyen szíp gyereket!

– Szíp gyerek, szíp gyerek – mondom –, hát csudagyerek!

– Az – aszondja a méltóságos főprofesszor úr. – Tiszta érzéketlen!

Ahogy felemelte a kisj annak a kis kézit meg a kis lábát, oszt elengedte megin – esett vissza neki.

– Érzéketlen! – aszondja. – Be is bizonyítom magoknak! Mária – aszondja a nővérnek –, hozzon nekem egy tût!

Oszt megin felemelte a kis lábát Marikámnak, oszt elkezdte a tût verni a kis sarkába! Az élő húsba! Hogy gyött a vir belûle! Én meg rögtön el sivalkodtam magam!

– Na – aszondja a főprofesszor úr –, lássák? A gyerek nem írzi! Az anyja írzi, de a gyerek nem irez semmit!

Aszondták, hagyjuk ott a kisjánt a klinikán. Jó, hát ha ott kell hagyni, otthagynom! De akkor kigyött az ápolónő, a Mária nővér, oszt aszondja nekem, sűgva:

– Ne haragudjanak má, de szeretnék valamit mondani! – aszondja. – Ne tessenek itthagyni a kisjánt! Ne tessenek itthagyni, mer elviszik a plasztikumba! Mer csudagyerek!

– Óó, Juliska – aszondja akkor Ilonka néném –, nem hagyjuk itt a kisjánt!

– SZÓ se lehet rúlla – mondom –, visszük haza!

Hát oszt nem tudom hogy jól tettem-e, de nem hattam ott. Ugye, fiatal vótam még, tizenhét éves, hát mit tudtam én! De még máig se tudom hogy jól tettem-e – –

Heej de sokat szenvedtem oszt a kisjánnyal! Nyött, szípen nyött, másfél éves vót ászd derekamig írt má – de nem tudott az semmit se. A válla alá írt az a gyönyörû haja neki – hát nagyon szíp vót! De se nem látott, se nem hallott, se fel nem állt – SEMMIT nem bírt csinálni! Píz meg nem vót doktorra! Apámnak csuda-szíp arany órája vót, nagy vastag lánc hozzá kétszeres aranbul, a kezén HÉT hatalmas arán gyûrû, meg filbevalója is vót a fülbe, aranbul a is, mer ilyeneket használtak ezelött a nagy cigányok – de akkor MINDEN elment doktorra! Lajos bátyám meg Maris néném elmentek Debrecenbe a gyönyörû órával meg az aranlánccal, bevitték a zálogházba – mire hazairtek, elhatták a céduláját! Odalett az egísz! Jaj istenem – –

Másfél éves vót Marikám, amikor tüdőgyulladásba esett. Bevittem akkor is a doktorho. Írt is neki orvosságokat, aszondta:

– Ide hallgassanak – aszondja a doktor –, ezeket adják be a kisjánnak, reggel, délbe, este, oszt maj meglássuk tovább. Sokat nem mondhatok, mivelhogy nem normális a kisjány, úgyhogy vagy megmarad, vagy nem! – aszondja.

A Hájás vót velem, keresztkomám, û kisírt el. Ahogy má gyönnénk elfelé, utánnunk szól a doktor:

– Hájás, gyere még vissza!

Behúzta magával a szobába, oszt úgy mondta neki:

– Idehallgass Hájás! Ha én nektek vónék, nem annám be az orvosságokat a kisjánnak!

Most ugye tüdőgyulladásba van, lehet hogy úgyis meghalna – hát jobb hogyha hagyjátok szípen: haljon meg simán, a maga jószántából! Mer ha ílve maranna is, rendes nem lenne em má soha. Hát ez harminc éves korába is így lenne csak, hogy vak, siket, níma, béna, maga alá piszkol, meg minden! Nem inkább hagyni kéne? Gondolkozzatok! – aszondja a doktor.

Úgyhogy akkor nem is váltottuk ki az orvosságot. Oszt meg is halt szípen Marikám.

Másfél éves vót. De MESE gyerek vót! Aaj, nagyon sajnáltam, NAGYON sajnáltam!

Na, összegyöttem a második urammal, a Lacival.

Am meg ivott!

Én meg buta vótam! Hát, fiatal vótam – –

Vót már a Lacinak egy rossz felesége, egy magyar nő. De az összes cigánygyerekek használták azt! Mind a két cigányváros!

– Én azír iszok – aszondja nekem a Laci –, mer kurva a felesígem! De – aszondja – má nem is a felesígem, mer el is váltunk má!

Én meg bolond vótam: hozzámentem.

Így lett oszt a kisfiam. Meg Anikóm.

Máskülönben nagyon jó ember vót a Laci!

Nem vót ű amúgy rossz ember, mer jószívű vót nagyon! Meg ha véletlenül ideadta a píz, a kereset – eleibe vót úgy még hogy ideadta –, én azt csináltam vele amit akartam, ű nem szólt írté! Mondjuk ha köcsönadtam akar kinek – nem kellett azt űtűle kérdezni! Csak mikor ű kérdezett engemet, akkor mondtam neki:

– Odaadtam köcsön, ennek meg ennek!

– Jól van – aszondja –, te tudod! Illyen jó ódala is vót neki, igen!

Csak közbe hiába. Mer ivott. De MINDENT elivott az!

Én ügyes vótam! Mindenbe belefogtam, mindennel megpróbálkoztam – a szarba is kanál vótam én! Jó: eggyik dolog sikerült, másik nem. De azír majd minden sikerült nekem, hát ügyes vótam nagyon! – Ászt hiába. Törhettem én magam, nem ért az semmit. Hát ahol iszik az ember, ott hiabs minden!

Hordtam a virágvázákat, bejártam velük a fél Magyarországot, csereberéltem űket ócska használt ruhákér, gyött a rengeteg píz a kezembe – ászt nem láttam belűle semmit. Mer ha Laci píz látott, fogta, vitte, elitta. Dughattam én akar hova, meglege mindenűt!

Na várja, kibaszok én teveled!, gondótam. Kitanáltam: haza se viszem a píz, rögtön kiváltom rajta a cukrot, lisztet, zsírt, ászt az ílelmet dugom el anyám ágyába! Eltettem szípen mindent a lábáho meg a feje alá.

– Anyám – mondom –, ha hazagyövök, maj sütök egy kis kalácsot!

– Jó van fiam, jó lessz!

– Vigyázzon anyám mindenre – mondom –, nehogy a Laci hozzáfírjen!

– Hát tudod fiam úgyis hogy vigyázok! Jó, elmentem. Mire oszt hazaírtem, az én drágajó uram eladott mindent. De egy MORZSA nem vót a háznál! Mm, még beszílni se jó rúlla, még gondolni se szeretek rá!

– Idehallgass má Laci! – mondom neki. – Amílyen nagyon rossz vagy, csak FELE annyira lennél má jó is! Hát hogy íljünk meg így?! Píz tetűled nem látok; én tartalak, ruházlak is, ugyanúgy mint a gyerekeket; oszt MÉG AKKOR el is hordod az ennivalót itthonrul, kiveszed a gyerekek

SZÁJÁBUL, hogy eligyad azt is?! Nem szígyelled te magadat?! De aa, hát kár vót annak a szó –Olyan fél-magyaros vót különben a Laci, az anyja fél-magyar vót neki. Apósom cipész vót. Rendes, tanúit cipész! Meg vót egy veje is, a is av vót! De a fiai, azok csak úgy kontárkodtak. Ha eszükbe jutott, muzsikáltak, ha eszükbe jutott, segítettek az öregnek a műhelybe – de nem írtettek ük semmihe rendessen. A Laci vót a negyedik fia anyósomnak – na, az legalább nem muzsikált egygyátalán, ez az előnye megvót neki. A villantelepen dógozott a Laci, ebbe legalább jobb vót. Nade hát hiába, ha pízta soha nem hozott!

Minállunk olyan hogy válás, olyan nem vót. Hát az szentsígtörís lett vóna! Ugye, katolikusok vótunk: minállunk ha egyszer megesküdött valaki, akkor íljen is avval, aki jutott neki! Pláne ha már család is vót!

És énszerintem jobb is vót az a régi szokás! Mer ha mán valahun család van, akkor húzza meg az a nő a picsáját, meg az a férfi húzza meg a faszát! Mer a gyerekiknek nem szabad azt megírezeni, hogy ük most szereimessenk erre meg arra, meg mittudomén! Szerelem ide, szerelem oda – a szerelem mulandóság! Csak a szeretet az, ami örökkí tart! Rígen sok ján ment fírhe, meg sok fiú nőszült úgy, hogy nem szerették egymást szerelemmel! Oszta MÉGIS megmaradtak egymással! A gyerekír! Mer gyerek lett, ott vót a gyerek – hát a gyerek áztat nem írezheti meg, hogy az anyja meg az apja most ípp másfele vágyakozík! Mer annak a gyereknek KELL az a szülő! Jó, van aki mindég tudja szeretni a gyerekit, mindenhogyan – de legtöbb csak abba az esetbe, ha ü nevelte. Már ha nem ü neveli, idegen neki, nem írez tisztán vele! Akkor meg má nagyon nehíz annak a gyereknek!

Szóval, ez a mostani sok válás nem jó. Nem is szerelembül van ez, nem szerelembül! Ez csak egy kalandor-vágy! Kalandor-vágy ez csak, nem ám szerelem! A gyerekik meg közbe szanaszíjjel, oszt pusztulnak! Úgyhogy nem jó ez, énszerintem nem jó! A gyerekikre való nízvést jobb vót a régi szokás!

Anikóm elvált. Otthatta az urát, aszondta, ü nem tûri tovább, elválík. Jó, neki is igaza vót. Mer nem vót jó az ura. Meg gyerek nincsen, hát ü könnyen táncol. – De közbe meg nekem is igazam vót! Meg azt se szeretem, ahogy Anikó énnkem szól! Hogy ûneki eggy ílete van, oszt azt az eggy íletit akarja ílteni, a magáét, nem a másét, nem az uráét, meg nem a gyerekiét. Meg én is: hogy mir nem váltam el!

Hát én NEM váltam el! Mer a gyerekikre való nízvést jobbnak láttam így! Úerte gondótam jobbnak így! Leíltam az íletemet az apjával, úgy, hogy

közbe csak a két gyereket szerettem! Mer az apjokat én még LÁTNI se bírtam! Én úgy ütem az urammal húsz éven keresztül, ahogy most a jányommal ílek! Mer mink házas íletet húsz éven keresztül nem íltünk, de egy CSEPPET se!

Nehíz húsz év vót. Jó, av vót! De a gyerekír megérte! Hát azokír csináltam! Oszť meg bírtam csinálni, mir ne?: ű aludť a kisszobába, én meg a mostohaanyámmal meg a gyerekikkel aludťam a nagyszobába! A gyerekekír!

Hát osztť hogy én hogyan kerültem össze a Lacival, azt ne kérdezze tűlem senki se! Mer nem tudom. Mer tűz meg víz vótunk mink ketten!

Én errűl csak egy dogot tudok mondani. Egy mesét. Amit még a rígi öreg cigányoktul hallottam mesélni, az Elek bácsitul, vagy a Marci bácsitul.

Hogy még amikor a Jízus a földön vót, osztť a Szent Péterrel vándoroltak falubul faluba, mentek az úton – osztť megláttak egyszer egy cigánt. Aki fekszik a földön hanyatt, osztť tátva a szája neki. Mer hullott ípp egy kicsikét a manna – osztť hogy hátha beleesik a szájába is egygy, osztť lenyeli osztť jóllakik vele! Hébe-korba pottyant is egygy, azt szípen lenyelte a cigány, osztť tátotta tovább a száját!

– Mester! – aszondja a Péter a Jízusnak, mer így szólította mindig. – Micsoda erős-egízsíges fiatal ember ez! De – aszondja – hogy lehet hogy ennyire lusta?

– Péter – aszondja a Jízus –, hát így lesz kerek a világ! Ha mindenféle forma van benne!

Mennek akkor tovább. Egyszer osztť megin látnak valamit. Lássák, hogy a földön arassák ípp a búzát. Ászt egy jány, egy szíp cigányjány: danol, táncol, fűtyöl, úgy szedi a markot!

– Mester – aszondja megin a Péter –, míllyen élínek ez a jány! Míllyen szorgos, míllyen íltrevaló!

– Az, ugye? Oszť tudod-e – aszondja a Jízus –, hogy az a szájátátí lusta fogja elvenni felesígűl ezt az íltrevaló jánt?

– Ugyan Mester – aszondja a Péter –, hát csak nem csinálsz íllyet! Hát ezek vónának egymáshovalók? !

– Csak így lehet, Péter! – aszondja a Jízus. – Mer ha két mulyát tenník össze, meghalnának íhen. De így, hogy egygyik űgyes lessz, dögös, így csak jutnak tán mégis valamire!

Na hát minállunk is ezt gondolhatta a Jízus, hogy egygyűvé adott minket!

Megszületett elsőbb Anikó. Anikóm is nagyon szép gyerek volt – – Csak ez fehér volt! Ollyan fehér bőre volt Anikómnak mint a hó, aszt aran sárga haja volt! meg kik szeme! Megvót valahun a fénképje, azon is látszik: ARAN SÁRGA haja volt!

Oszt hogy létezik az hogy ilyen lett?! Tízéves koráiban a fekete volt haja, mindene! Illyet még én soha nem is hallottam!

Erős is volt Anikó – nyóchónapos korában má szaladt!

Szép kisjában volt ű is —

Őt évre Anikó után lett a kisfiam, Lacikám.

Egyem a lelkit, az OLLYAN okos volt! Két éves volt, oszt ellopta anyám pipáját meg a gyufát, kiment vele a ház elébe, oszt fogta a szájába a pipát hogy ű most pipázik! Hallom egyszer: anyám gyútaná a pipáját, keresi, morog – nem is törődtem vele, gondótam maj megtanálja! Oszt egyszercsak hallom, anyám:

– Jaaj Julis! Gyere má ki fiam, nézzed! Ellopta a fiad a pipámat, aszt pipál!

Elvette aszt túle anyám. Lacikám meg haragudott rá! – Elvetted a gyereknek a pipáját! – oszt nem beszélt anyámho két napig!

Nagyon hamis volt, nagyon kétszínű! Ha valami rosszat csinált, eltörte a poharat, vagy ellopta apósom kalapácsát:

– EZT ki csinálta?!

Rögtön mondta Lacikám: – Één neem! Één neem! Anitó! Anitó csinálta!

– Igen? Anikó? Na gyere ide Anikó! Hagy szagolom a kezedet!

Persze tudtam hogy a Lacika volt!

– Háát, én nem írzek Anikónak a kezén semmit se! Gyere ide Lacikám, gyere lelkem te is, hagy szagollak tégedet is!

– De anyám én nem vótam, én itt se vótam! Anitó volt, Anitó volt!

DRÁGA gyerekem, egyem meg a szívét – Két és fél éves volt, de am má mindenbe beleszólt! Mer ollyan okos volt! Gyön egy ember. Idegeny! Télen, hidegbe – persze kiskabátba! Na persze ugye: hogy győjjék be, melegedjék! Akkor az én fiam, rögtön:

– Anyám!

– Mi lelt gyerekem?

– Siesse avval a főzissel! Nem látod?: maj meg HAL ez íhen!

A két és fél éves kisfiam! Nem észrevette azt is hogy ez íhes?!

– A koncsorgó ember mindég íhes! – aszondja!

– Igazad van fiam! Na főzők akkor – –

A Jenő meg a felesége odajárt mindég mihozzánk enni, ászt ezír nagyon nem szeretete űket a kisfiam.

– Adja mán ennek a két szupáknak enni – aszondja nekem –, tartsad jól űket, ászt azután menjenek a fenébe! Bassza meg a jóisten, hogy mindég idejárnak a nyakunkra! Az a PICI gyerek! JAJ de szerettem!!

– Hogy ezek minden nap itt vannak enni! Gecit hányjanak – aszondja Lacikám.

Két és fél éves vót hogy meghalt. De én azúta se tértem magamho, azúta is olyan félholt vagyok, ha csak gondolok rá. Azúta nem is imádkozok.

Apósom ugye suszter vót. Oszt örökkí panaszkodott, hogy az uram ellopkodja a talpbûrt. Vagy a jánya, a Rózsi, mer az is ríszege vót, annak is mindég kellett a píz. A kisgyerek meg persze hallgatta egyfolytába, hogy a talpbûr, a talpbûr, a talpbûr – ahogy ugye apósom mondta anyósomnak. Oszt fogta Lacikám a talpbûrt, eldugta! Nehogy ellopják! Illyen okos gyerek vót! KAAromkodik egyszer apósom, SZIDja kegyetlen fiát-jányát hogy ellopták a talpbûrt, Lacikám is felébred persze a nagy kiabálásra, – Aludja kisfiam, ne törödjü te semmivel se – mondom neki –, csak nagyapád veszekedik, mer megin ellopták neki a talpbûrt!

– Nem igaz, anyám, nem lopták el!

– De – mondom –, ellopták, vagy apád, vagy Rózsika nénéd ellopta, de te ne törödjü vele, aludjál!

– Nem lopták el! Eldugta Lacika! – ászt szaladt ászt szedte kifele a talpbûrt a tűzrevaló alól! Vitte apósomnak: – Eldugtam, hogy ne lopja el tûled apám!

Jaj de szeretete apósom is, anyósom is!

Én meg: IMÁDTAM! JAJ de nagyon szerettem, édes Istenem! Jobban szerettem mint Anikót. Nem tudtam má mit CSINÁNI neki, annyira szerettem! Ha csak a BÜrömhö írt – –!

Két és fél éves vót hogy a tüdőgyulladás elvitte. De azúta én nem is imádkozok. Azelőtt imádkoztam, mer anyám úgy tanított, vallásossak vótunk, nagyon is, római katolikusok, jártam én templomba is – de azúta hogy Lacikám meghalt, egyszer se imádkoztam. Azúta nem is hiszem el hogy van Isten.

Az én uram avval sose törödüött, hogy ettek-e a gyerekik. Ez csak az én gondom vót! Pedig a két gyerek mellé ott vót rajtam anyám is, öregem, úgyhogy számolhatok három gyereket! Az uram meg, Laci: a negyedik! Akkor ott vót apósom, anyósom, öregek azok is, nállok laktam, hát csak

nem tehettem hogy azoknak ne adjak ha főzök! Nahát meg lehet számolni akkor, hogy hanyadmagamat tartottam a munkámbul! Meg még akkor gyöttek is – hát a Sári: mindég nállam evett! Jányastul!

– Na maradja Sári, mindjár megfőzök! Hogy oszt ez így szokás lett, akkor erre má gyött a tesvírje is, Erzsébet – am meg fiastul! Hogy sokszor má LÍPNI nem lehetett a rengeteg níptül! Oszt az összes az én fazikamat leste!

Na így ütünk. Hogy én kerestem, én főztem – a fél világra!

Az urammal meg úgy ütem én húsz esztendőn keresztül, minthogyha a tesvírem lett vóna. Vagy a jányom. Vagy anyám, vagy apám! Mer házas ületet mink nem ütünk.

Mer nem akartam hogy gyerekeket csinálják nekem!

Mer a gond az enyim vöt csak, a baj csak az enyim! Nem az üvé – mer ű nem vállalta! Pedig aki nem tudja megetetni a családját, az énszerintem ne csinálják gyereket! Az verje inkább a hideg vízbe!

Úgyhogy énnekem ű nem kellett. Aszondtam: SZÓ se lehet rúlla! Mindég gyött – mer gyött! nem tett le rúllam, örökké csak rajtam lett vóna! De én meg csak ráníztem, má köptem!:

– MENJÉ TŰLEM! Mit akarsz?! Pina kéne?! Menj oszt szerezz magadnak! Meg ott van anyád, eredj ászt rakjad űbeléje a faszodat! De énhozzám nem nyúlsz!

Hát csinátattam vóna vele nígy-öt gyereket magamnak?! Hogy oszt neveljem űket magam?! Mikor még olyan üdők vótak, hogy munka is alig, dógozni se kellett a cigán sehova!

Megkapta a Laci hét végén a fizetíst – úgy adott nekem belüle, mint a váci püspöknek. Aszondta:

– Ha pina lessz, lesz píz! Ha nincs pina, nincs píz!

– Verd a faszodat akar kibe, teneked mos má pízír se adok! Vigyed a pízedet – mondom –, vegye rajta pinát, akar hun!

Elkezdte akkor, hogy biztossan ez az illető baszogat engem, meg az, meg amaz, hozzátett fiatal gyerekekhe, hogy biztos azokkal vagyok.

– Nem bánom, mondjad csak! Nem bánom ha mindenkivel összetesz – mondom –, as se baj ha MINDENKI baszogat is, csak te ne baszogassá!

Jaaj, nagy szám vöt, MINDENT mondtam én neki! Csak ípp elválni nem akartam tüle. Azt mégse! Mer így a gyerekiknek mégis ott vót az apjuk.

Oszt az az érdekes, hogy szerettík is az apjokat! Anikó tán még jobban szerette az apját mint engemet! Hiába én küszködtem, mégis azt szerette!

Mikor egyszer elzavartam Lacit – hát ríszeg vót hogy nem tudta az eszit! én bizon kiraktam az ég alá! –, Anikó fogta a párnát, kilopta neki! Vitte, oszt tette a feje alá, hogy ne a földön legyík az apja feje! Utánna meg odaült mellé oszt nízte, nehogy ahogy alszik, a bika a tátott szájába menjík! Ott virrasztolta!

No hát én ugye megértettem, hogy nem csak az én gyerekem, hanem az apjáé is. Megértettem, hogy hiába rossz az uram, a gyerek csak szereti -hát apja neki! Jó: szereti az apját is, szeret engemet is. Gondótam: maj ha nagyok lesznek, megértik, míllyen ember az apjok. De hiába értette meg oszt Anikó, azután is csak imádta az apját! Hiába rossz ember vót – IMÁDTA! Jó van na, szeressítek egymást, bánom én?! Ászt szerette a Laci is Anikót. Mer az û rosszasága annyi vót csak, hogy ivott, ríszeges vót a vígtelenségig – de a gyerekit szerette azír, a gyerekit meg nem sírtette as soha!

Én úgy tartottam az uramat, mint egy kis szaros gyereket. Av vót û nekem, a hülye gyerekem! Mer pízt û soha nem adott, mégis én etettem üt is! Hát má nem tehettem, hogy főzők, eszek, meg a család eszik, û meg csak nízze! Ha megpróbáltam neki nem anni, anyám szólt rám:

– Fiam, he – aszondia –, nem adol a Lacinak enni? Nem adol neki fiam? Szedjíl má neki is! Vagy szedek én neki!

– Jó van – mondom –, szedjík anyám – – Em meg ORDÍÍtott, Anikó: – ADJA APÁMNAK IS ENNI!! Adja neki is, hogy tegye belíd a faszát! – na. Hát akkor próbáltam vóna nem anni neki!

Alig ett különben. Amit û ett, ídes-kevís vót az. Mer csak inni szeretett mindég az én uram —

Margit néni, Piroska néni, a testvírem Gyurka, Ferus, meg az anyóssá, a Vírcse – mindég ezekkel jártam tippanozni, mer RETtenetes sokat lehetett nevetni nekik!

Elindultunk tippant szedni! Egerbaktára – hát Abonba át kellett szállni. De annyira ismertek má minket a vasutasok, hogy egyfolytába mindég csak bolonddá tettek bennünket! Gyön a vasutas, kiabál:

– Eger fele beszél-LAAS!

– Jaj, jaj – ugrálnak fel mind –, mellyik vonat, mellyik vonat?!

– Balrul az első! De szaladjanak – aszondja a vasutas –, mer indul!

– Jajj istenem!! – a Vírcse. – Hun van mán ez a Ferus?! Biztos kiment pisilni! Most lemaradunk!! Ferús, Ferús! Af fene egye le azt a pici faszát,

hogy ípp most hugyozik! – mer csíra vót a Ferus, a Vírcsinek a veje: inkább az embereket szerette, nem az asszonyokat.

Gyön oszt Ferus.

– Ferús, Ferús! – a Vírcse, a vejinek. – Te mindég csak pisilsz! azt akarod hogy lemaradjunk a vonatrul?!

Szaladtunk oszt, hamar fel a vonatra! A Margit néni meg mindég köcsögbe hozta a zsírt – ahogy másznánk felfele a vonatra, elejtette a pakkját, SZÍJJELment a köcsög zsír!

– Af fene meg ne egye, oda a zsír! Na nem baj, csak hamar, hamar!

Fenn ülünk má. Ezek még mindég a Margit néni köcsöginek örülnek – gyön egy kalauz:

– Magok hová utaznak?

– Egerbaktára tippant szedni!

– Na szálljanak le akkor, de gyorsan, mer ez Hatvanba megy! De mán indul is!

– Jaj, jaj, fussunk, szaladjunk!

De a Piroska néni meg nem akar ám leszállni!

– Mindegy má akar hova – aszondja –, vonat, vonat! Hagy vigyík amerre lát!

Alig lehetett rábeszélni!

Na hamar át a másik vonatra! Akkor meg a kenyérit vesztette el a Margit néni! Kiesett neki a pakkjából – mer mindég úgy vót a hátaliója, hogy csak félig-meddig bekötve! Úgy hozták utánnunk a Margit néni kenyérit a magyarok!

– Tessík má megmondani, hova megy ez a vonat? – de megkérdeztük akkor má EZERTÜL! Má nem akartuk elhinni senkinek hogy Egerbe!

Megindul a vonat. Nagyot ránt! A Vírcsinek a kenyere a csomagtartóból ZSUPSZ a fejire! Elharapta a Vírcse a nyelvit is, még vírzett is neki!

– Kié ez a kenyír, hogy a fekete fene egye el a torkát!! – fõdhöverte a kenyeret, rá is taposott, bele is rúgott, hogy a bélé is kihullott a kenyírnek! Senki nem mondta neki hogy az üvé! Csak nevettük mind!

Hát SZÍNHÁZ vót ezekkel utazni!

Megérkeztünk Egerbe – megyünk a buszho. A busz meg nem vesz fel! Amír nagy pakkunk van! Na most mit csináljunk? Menjünk gyalog? Tizen nyóc kilaméter! Na gyerünk!

Megyünk —

Van ott Eger szélibe egy nagy kert. Ott dógoznak a magyarok. Öntözik a vetemínt. Meglássák hogy ott megyünk – elkezdenek KÁArogni! KÁAR, KÁAR! Persze erre mink is: baszattuk űket apjokkal, anyjokkal, tesv r kkel, minden! Egyszer oszt: RÁNK a slagot! ÖMLIK a v z! Margit néni a meztelen seggit tartotta nekik –  GY lemosatt k, hogy abba egy CSEPP száraz nem maradt! A mi Gyurk nk lefeküdt az útra, ott hempergett, annyira nevette!

Mindég mikor tippantszedni mentünk, vittünk magunkkal eg sz kenyeret, zsírt, meg legtöbb sütött m g az útra egy nagy kerek, lapos tiszt t,  gy hitt k: sovány – vitt k azt is. Hozott Margit néni is, Piroska néni is, a V rcse is, meg  n is vittem. Este persze nem v t lámpa, gy tottunk kis tüzet az erd szilen, mell  lt nk, t rdelt k a sov nt, eszegett k, beszélgettünk – oszt el is aludtunk rajta,  gy  cak ztunk. A Gyurka meg kin zte, hogy a Piroska néninek a pakkj ba ott a nagy kerek sov n – kilopta bel  le, odatett a helyyre egy nagy kerek száraz teh nszart. Gy tt az ideje, kezdtünk mind enni. A Piroska néni is, a setítbe, ahogy szokta: csak  gy a pakkj bul tördelte, oszt ette suttyomba.

– Jaaj, te, Margit! – aszondja egyszer. – De rossz most ez a sovány!
– Rossz?  n nem tudom, te tudod! Ollyan am llyet s t tt l!
– Julis, he! K stold m  meg, mitől  llyen rossz e!
– Hagyjon engem – mondom –,  n eszem a magamét! Ne egye ha nem jó!

– K stold m  meg Margit, k stold te meg! Let rt neki egy darabot, odaadta. R gta akkor

Margit néni is, figyelte az  zit nagy savanyú k p-pel – egyszercsak felkiab l:

– PIROS-KAA! Tegye bel d apád! Teh nszart eszel, meg énvelem is teh nszart etetel!

– Jaaj, ki csinálta, ki tette?! – jajgatott a Piroska néni, mintha a haj t t pn k! – Biztos a Gyurka, látom hogy a Gyurka! – mer ott vergődött a Gyurka a f d n,  gy nevette Piroska nénit hogy maj meg fulladt nevelt be!

Magy r zta oszt a Gyurka a Piroska néninek, hogy nem   vót, hogy csuda t rt nt: teh nszarnak v lt a sov nny  –

De  gy nevettem  n is, hogy aszitem sose látom meg a reggelt!

Na  gy m lattunk.  gy  lt nk ezel tt –

Egyszer meg mi t rt nt!

  Sz z Máriám, akkor meggazdulhattam vóna!

Csak av vót a baj, hogy énnekem soha se kellett a másé.

Füreden vótam, vásárba. Mer ócskáztam akkoriba. De előbb gyöttem el a vásárbul mint a többi – hát micsináljak!: előbb eladtam mindenemet mint Rózsiék, sokkal előbb, most akkor várjak még fél napot ezekre a maflákra? A fene aki megette! – fogtam magam, elgyöttem egyedül! Na így utaztam hazafele egymagam.

Felülök a vonatra. Megy a vonat. De egyedül ültem az egész vonatkocsiba – ugye még tartott a vásár, nem utazott még el senki, csak én.

Megy a vonat! Egyszercsak! gyön, szaladva – de ROHANVA! – egy fiatal ember! Mint akit zavarnak! Rohan vígig a vonaton!

Oszt ahogy elrohan mellettem, idelük nekem eggy EKKORA nagy aktatáskát!

– Tedd el! – aszondja. – HAMAR tedd el! Felessek leszünk!!

De má rohant vóna tovább!

– VIGYED INNEN!! – mondom neki, oszt ellüktem a táskát. De minthogyha döglött macskát dobott vóna az ölembe! – Viszed el?! – mondom. – Én nem leszek felesed, eredj innét!

Felkapta, ászt szaladt vele tovább.

De mán a következő kocsiba utólérték a nyomozók! Megfogták a fiatalembert, a táskát elvet-tík tûle, a kézire rácsukták a bilincset –

De jó nagy, nehéz táska vót az! A jóisten tudja, mennyi píz lehetett benne! Felibül biztos meg-gazdultam vóna! Én meg olyan buta vótam, hogy nekem nem kellett. Nem, hát nekem soha se kellett a másé!

– Vigyed elûlem! AZONNAL vigyed!! Mer énnekem NEM KELL!! – oszt akkor szaladt vele tovább, oszt elfogták, oszt a nyomozóké lett a rengetegsok píz. Bezon.

Elmentünk egyszer tippant szedni. Többen mentünk, kocsival. Anyám gyött, Marcsa néném, Rebeka néném, én, János bátyám – av vót a kocsis.

Én elszundítottam a kocsin. János bátyám meg olyan zshiván vót! Hogy amit meglátott a két szeme, azt nemigen hattá ott a két keze! ilyen vót, na. De én nem is tudtam hogy ü mit cselekszik, én aludtam! Én csak arra lettem figyelmes, hogy valaki kiabál:

– Szállj le! – Marcsa nénémnek. – Szállj le, mer lerúglak!!

Felébredek – hát, csendörök!

– Szeretnéd csak, hogyha lerúghatnád! – mondom neki.

– Mit gondolsz te – aszondja a csendör –, hogy le mersz engem tegezni?!

– Hát te azt az öregasszont?! – mondom. – Milyen jogon tegezed le, megbasztad?! Mikor ittag meg a picsája levit?!

– Ne tegezz te, mer leverem rúlad azt a fekete búrt!! – De orDÍÍT!

– Leverníd – mondom –, ha merníd!

– Tudod kivel beszílsz?!

– Tudom – mondom –, jól tudom! Tik vótatok, akik a múlt héten bevittétek a két cigánját, szüzek vótak, oszt megbasztátok űket, úgy engedtétek ki űket! Tudom nagyon! De – mondom – énhozzám nem mersz nyúlni, mer én bizon levetkeztetek!

Hát ténleg nem mertek hozzám nyúlni! De a kocsího se – nem merték kutatni!

– Na menjetek a francba! – aszondja a csendör.

Csak mikor má túl vótunk rajtok, mondja az anyám:

– János bátyád meg ellopta a sok tengerit! Teli van a kocsiderík tengerivel!

– Héé, álljunk meg!

Odamentem János bátyámho, pofonvágtam – de TELjes TISZta erőmbül!

– Az anyádnak azt a betyár kurva úristenit! -mondom neki. – Hát jól megjártuk vóna a csendörökkel, hogyha megkutatnak minket! Letartóztattak vóna mindönket a tengeriér!

Hiába na: János bátyám mán ilyen vót. De nem szerettem pedig az íllyet! Én mindég nagyon haragudtam arra, aki lop! Mer kírjen! Ha kap, jó, ha nem kap, menjík a fenébe! Én nagyon haragudtam az íllyenír! De János bátyám, az hiába, az lopós vót. Nem az hogy rászorult vóna, mer úgy vót az mint akarmellyik magyar ember, mindene megvót annak – oszt mégis! Aszond-ják, minden családba kell egy rossznak lenni -hát igaz; János bátyámék kilencen vótak teství-rek, na abba vót kurva is, vót zshivány is – mer János bátyám av vót!

Pedig míliaen szíp ember vót! Ollyan vót mint egy magyar ember – azúta se láttam ollyan szíp embert mint a vót, ollyan szíp magyar embert! Aszondta a doktor is:

– Ritkaság, amíliaen szíp magyar ember ez!

– Az – mondom. – Nekem nagybátyám! Aszondja a doktor: – Ne mondja! Nem hiszem!

– Higgye pedig, mer igaz: nagybátyám! Mondta oszt a jánya is, mert ott vót ípp, mondta az is a doktornak:

– Igen, igaz, nagybánya, mer mink meg onokatesvirek vagyunk!

Az igaz, hogy csak negyedrisz cigán vót János bátyám; az anyja félcigány asszon vót, Ruha Juliánná, de az apja tiszta magyar ember, Ordas András nevû. De haj de szíp öregember vót! HÓfehér haja, hozzá az a drága piros teü arca -ollyan szíp üdös embert azúta se láttam! Csak nízte a doktor, gyönyörködött benne.

– Na – mondom –, mit szól az öreghe?

– Ritkán lehet ílyet látni! – aszondja.

– Még a mesébe is ritkaság! – mondom. – Ollyan szíp, hogy az kibeszílheterlen!

Csak közbe meg hiába: mer lopós vót János bátyám. Nyugodjon!

Minden féle cigányok vannak! Mer cigánba is van sokféle!

Ott vót a Ferenc, például. Am meg lusta vót! Ajaj!

Bátyám vót a Ferenc, nem idegenyem vót – már hogy rokon; mer nállunk ha rokon, akkor már úgy mondjuk rá hogy „bátyám”.

Egy CSEPP kis ember! De dógozni egy CSEPPET se szeretett. Elállt egyszer aratásba marikverőnek – hát rávitte az ésíg! Vitte magával a Terust is, a felesígit. Első nap reggel kivitte ükét a gazda a tanyára:

– Na Ferenc fiam! – aszondja a gazda. – Reggelizzünk, oszt utánna csináljuk!

Megreggeliztek akkor. De szegínyek vótak a Ferencík borzasztó, ki vót íhezve a Ferenc!

– Gazduram – aszondja a reggeli vígin –, együk má meg a dílt is!

– Együk Ferenc! Egyed ha éhes vagy fiam! Megette akkor az ebídet is Ferenc.

– Na Ferenc, mehetünk?

– Gazduram! – aszondja Ferenc. – Együk meg a vacsorát is!

– Hát íllyen íhes vagy fiam? – aszondja a gazda. – Jó van, hát ott az ítel, egyél amennyi beléd fér!

Jól bevacsorált Ferenc! Amikor oszt má nem fírt belé semmi, nem bírt többet enni má egy falattal se, mondja neki megin a gazda:

– Na Ferenc! Gyerünk!

– Na hallod, ez a magyar! – aszondja a Ferenc a felesíGINEK, a Terusnak.

– Még alig sűt a nap, ászt csak hajrá, hajrá!

Megkereste a templomtornyot a fák közt, oszt indult hazafele! A Terus meg utánna!

De azír a Jízus is szerette a cigánt!

Mer azír hogy a cigány ellopta a szeget.

Mikor a Jízust elfogták a zsidók, oszt vitték hogy kifeszítettik, úgy tervezték hogy nígyfele fe-szítették vóna a kereszten. Oszt a cigán nagyon megsajnálta a Jízust, hogy most nígyfele feszítettik. Oszt ellopta a nígy közzül az egyík szeget, eldugta a gatyakorcába. De majdnem elkapták írté! Keresik a szeget – nincs! Szíjjelníznek – meglássák ám a cigánt!

– Cigán! Megállj! Te loptad el a szeget! Megíjjed a cigány! Aszondta rá nagy hirtelen:

– Idesanyámat bassam síjjel, ha hozzsá-nyútam!

A Jízus meg erre felnízett az ígre, ászta aszondta:

– Uram isten, atyám! Engedd hogy ne fogja a cigánt az átok!

Így azután csak három szegre bírták feszíteni a Jízust. Mer a negyedik szeg ott vót a cigánnak a gatyakorcába. Az átok meg mindörökre el lett türölve. Mer a Jízus eltürültette. Azuta nem is fog cigányon az átok!

Csak azír ezt nem lehet biztosra tûnni, hogy nem fog. Nem biztos ez se egísszen! Úgyhogy azír cigány a gyerekire sose mond átkot. Én is: filtern vóna aszondani rajok, hogy „a rák egyík meg”, mer háthogyha mégis valóra válik! SOHA SEMMI átkot én a gyerekemre nem mertem mondani! Inkább baszattam apjával, tesvírivel -hát azt úgyis tudtam hogy lehetetlen, az úgyse lesz meg! De átkozni sose mertem. Mer eltürülte a Jízus, eltürülte – de isten tudja azír – –

Sok magyar azt kipzeli: cigány, az cigány! Oszt így összetesznek minket magyarcigányokat az olácigánnyal. Nahát ezír oszt VÍGTELEN tudok haragunni! Mer ezt mink KIKÍRJÜK MAGUNKNAK! Mer az olácigányok nem miköz-zínek valók! Azok lopnak, zsarolnak, gyilkolnak, ölik az asszont! Cigán meg cigán közt JAJ de nagy különbség van! Mer az olácigány az OLÁ-CIGÁNY, a muzsikuscigán meg MUZSIKUS-CIGÁNY! A kétféle cigánba más az érzis, más a gusztus, más az íletük, más a tervük nekik -csak ezt a magyarok nem bírják felfogni!

Amikor kisján vótam, engem ha csak megláttak a Papucsna a j anyával beszélgetni – de ha csak SZÓLTUNK egymásnak! –, má úgy elvert anyám hogy csuda!

– Még az olácigányokkal barátkozol, te!! Össze TÖRLEK!!

Vótak rígen is szíp olácigány jányok, hát elíg szíp vót nímellyik. Oszt apám egyszer előhozott egyet, oszt el akarta venni. A Bozsát – mer olyan szíp vót! Aszondta akkor nagyanyám apámnak:

– Jó van – aszondja –, elveheted. Elveheted, az anyád kurva úristenit, de ide akkor nem taposod be többé a labodát! Meg apáddal se jársz többet egy bandába! Lenízetnül minket, avval az aljassal?!

Úgyhogy oszt nem is lett a dologbul semmi, hagyta apám a Bozsát, akar milyen szíp is vót.

Vót egyszer egy eset. Oda vótunk Hajdu-hadházon tippant szedni. Ott vagyunk benn az erdőbe. Oszt vótak arra olácigányok is, kijártak űk is csalántot szedni. Én beszíltem is vélek – habár tán nem kellettett vóna. Öten, hatan, meg tán TÍZEN is vótak!

– Na – mondom nekik –, rágyútotok? Kell cigi?

– Júúj lelkem! Egyem meg a szívedet! -kapkodták elfelé, oszt vígé is vót egybül a pakli cigaretának.

No, szedjük ott az erdőn a tippant – egyszer csak: halljuk ám a nagy sivalkodást! Meg gyön szaladva a barátném, az Etus!:

– Jaj, jaj, az olácigányok verekennek, ÖLIK egymást!

– Gyerünk mán oda – mondom –, hát mégis, hát cigányok vagyunk azír mink is, hát – –

– Jó Istenem – aszondja az Etus –, ne menj má oda, hát tígedet is megölnek!

Odamegyek – hát látom ám: az olácigány asszonbul ÖMLIK a vir! Az ura levágta a csécsit neki.

Én azír odamentem, meg gyött azír az Etus is utánnam. Odamegyek:

– Óó – mondom –, Szûz Máriám, mit csinátok lelkem! Hát megölitek egymást? Egymás vírit isszátok?

– Ne beszílj itt – aszondja az olácigány ember –, mer belédnyomom ezt a kést!

És ha tovább beszíltem vóna, belém is nyomja!

Mit tudom én mit csinált az az asszon, vagy mit nem csinált – csak elég ah hozzá hogy az ura levágta a csécsit neki! Na. Hát van közöttünk illyesmi?! Miközöttünk, magyarcigánba illyesmirül SZÓ SE LEHET!

Hát EKKORA különbség van a kétfajta cigán közt! Mer mink má kikászálódtunk az aljassabbak közzül, amennyire csak lehetett mink kiemelkedtünk! Mer minekünk több eszünk vót mint amazoknak! Űk meg ottmaradtak, a mocsokba. Úgyhogy mink az olácigányokkal EGGYÁTALJÁN nem is barátkozunk, nem is szöllunk mink űkhozájok! Mer azok olácigányok! Még ha MILIÁRDOS egy olácigány, akkor is:

OLÁCIGÁNY! Minket űk nem érdekelnek, minket űk hidegen hagynak!
Úgyhogy mink KIKÍRJÜK MAGUNKNAK az olácigányokat!

Ettől függetlenül: cigán vagyok – én nem is tagadom. Meg nem is szígyellem én azt! Mer av vagyok: MUZSIKUSCIGÁNY!

Még ha valaki megszólít is, hogy aszondja – Hallja maga cigányasszony, győjjék csak – –

– Tessík – mondom rá –, itt vagyok! Mer nem SÉRT ez engem!

Csak viszont má amikor ÚGY mondja valaki! Hogy benne van az a CSÚFOLSÁG, az a GÚNY!

– Na, CIGÁNYasszony – –

Na akkor ászt én is mondom neki rögtön! Akkor ahogy csak a szájamon kigyön, mondom! De CSÚNYÁN ám!

Sokat szenvedtem én az íletembe, de NAGYON sokat. Amikor HÚSZ kilamétert gyalogoltam a hát tippannal, EGYMAGÁMBA az úton hazáig! Hogy AKKORA csomó tippan vót a hátamon: nem mertem letenni, mer filtem hogy akkor nem bírom többet felvenni! Úgy szoktam: felhajintottam a vállamra magam – de nem mindig sikerült. Mer elestem vele, olyan nehéz vót!

Karcagi határba jártam má vele, nem sok út vót má hazáig – de hiába, nem bírtam má, ledobtam magamrul. Pihentem kicsit. Utánna meg oszt várhattam hogy győjjék valaki biciklivel, hogy visszasegítse a hátamra.

– Tessík szíves lenni má felanni a csomagomat!

– Mi e, Julis néni? – mer ismert a biciklis ember, hát karcagi vót, persze hogy ismert.

– Tippan – mondom –, hogy rohadt vóna ki a tüve is!

– Jó nehéz! – aszondja a magyar ember. – Hát Laci bácsi? Mé nem az cipeli?

– Laci bácsi? Laci bácsi megbaszta az anyját! – mondom a fiatalembernek.

– Oszt csakugyan megbaszta vóna? – aszondja.

– Hát CSAKUGYAN megbaszta! – mondom. – CSAKUGYAN!

Meg most is mondom: hogy bassza most is, ahun van! Mer sokat, de RENGETEGET szenvedtem, űmiatta, űhelyette! Oszt ezír mondom még most is, hogy a FENE azt a földet is megegye, ahun a sírjába fekszik! A sírja földit is, a csontjával együtt!

Aratni egyszer vótam, egy nyárba csak. Háború alatt – kínszerítve vótam, mer nem vót mit enni máskípp!

De akkor utánna letírgyepeltem ászot felfogadtam, hogy többet SOHA meg nem próbálom! Hogy én még egyszer KÖZELIBE se megyek aratásnak!

– Felfogadom neked te Jóisten! Ha csakugyan ott vagy az ígbe, és uralkodói! Felfogadom, hogy még a GYErekem GYErekinek a GYErekinek is meghagyom, hogy aratni SOHA ne menjék!

Nem is mentem többet. Mer nem is igazságos! Mer aki elvetette, az arassa is le! De ténleg: hát az a magyar ember, az a paraszt, az arra született, az hozzá van szokva ahho a napho is, meg a nagy erős munkáho, hát annak való az aratás! Nem énnekem!

Pedig a vályogvetés se kutya! Mégis azt kibírtam! Meg előtte évbe vótam hat hétig gépnél, csípeltünk – fel se vettem! De a marikverist az ellensígemnek se adja az Isten! Hajnaltul estig azon a TŰZŐ napon, csurog rúllam a víz, az a gaz kiveri az ember janyának lábát, karját kípít, picsáját, mindenit, a derekam nincs is má mer nem írzem, jaaj – enné má as se rosszabb ha korbácsolnak! Em má avval határos!

De vót oszt rajtunk még olyan üdő is, hogy íhezis vót. Háború alatt – hát nem vót mit enni, EGGYÁTALJÁN! Hogy csak jártuk kinn a földet, oszt ha megláttuk a kinnhagyott ídes-káposztát, megrohantuk, típtük ki oszt ettük! Vagy a sárgarípát! Av vót a kincs! Hogy a nehízség bennünk vót írté, hogy csak tanálnánk má valahun egy szál fagyott sárgarípát! Kapartuk ki körömmel a földből, oszt tömtük a szánkba! Bazon vót ilyen üdőszak is a szegínsígre!

Én azír nem hiszem hogy van Isten: mer OLLYAN gazdagokat teremtet, meg OLLYAN szegínyeket, hogy az kibeszílhettelen! Olyan szegínyeket, hogy a kény írnek még a színt se látták! Közbe az urak, azok meg ílnek!

Elíg szegínsíget kipróbáltam én az íletbe, meg ípp eleget láttam! Hát minállunk valamikor még a magyar gyerekek is eljártak kíregetni! Ugyan úgy mint a cigány! Mer akkora vót a szegínség! Hát van ember aki nem bír annyit szerezni mint a másik, ha sok gyereke van, má nem bír annyit – akkor az dögöljön meg íhen? Pedig ide jutottak sokan! Hogy bejártak a gyerekek a várostra, gazdákho, kíregettek: kaptak kis kenyeret, kis szalonnát – mégis ettek valamit, nem korgott úgy a hasuk – – ílet vót ez? Isten adta ezt?! Áá! Na ezír nem hiszem el hogy van Isten!

Én ha Isten lettem vóna, úgy osztottam vóna be: egyyenlőn! Hogy minden embernek adtam vóna kellemes, jó íletet! Egyformán mindnek! Hát nem olyan egyik ember mint a másik?! Nem ugyan úgy írdemli a jót?!

Mer rossz az ísíg, nagyon rossz! Amikor az ember nem tud mit tenni a szájába! De rossz az! Nem ír az semmit! Mer akkor úgy egyébnek se bír örülni az ember. Apám mondta mindég: „Szar a pina kény ír nélkül!” De igaz is! Mer nem esik jól a szerelem se, ha üres a has!

Énszerintem Lenin lett vóna jó Istennek! De ezt megmondtam egyszer egy papnak is! Én megmondtam neki!

– Tisztelendő úr – mondom –, ide hallgasson! Tudja ki lett vóna jó Istennek?

– Kicsoda?

– Lenin!

– Mir? – aszondja.

– Mer – mondom – az azt akarta hogy egyik ember ne legyík több mint a másik! Azt akarta hogy egyik ember ne legyík miliárdos, a másik meg ne haljék íhen!

– Lenin, Lenin – aszondja a pap –, hagyja má a Lenint! Tudja maga, ki vót a világon az első komunista?

– Ki vót? – mondom.

– Jízus! – aszondja a pap. – Bazon hogy Jízus! Hát az nem azt akarta, hogy egyik ember annyi legyík mint a másik?!

– Jó van – mondom –, ebbe meg magának van igaza!

Gyöttek akkor a nímet üdők. Elgyött még annak is az üdéje hogy táborokba hurcolták a cigánságot.

De MÍR haragudtak ezek a nímetek annyira a cigánra?! Ezt nem tudom megérteni! Mer jó, aszondták: nem szeretnek dógozni a cigányok. Hogy spekulántok! Hogy amék nem lop, az Spekulant, oszt mind csak ebbül ílnek! De hát hogy ezír KIIRTANI űket?! Meg a zsidókat is! Tán azír hogy több eszünk vót mint űnekik, ezír akartak elpusztítani minket?

Mocskos disznók vótak a nímetek! Nade nem is szidom űket – mer a magyarok még rosszabbak vótak, még hamissabbak! Mer az a nímet hunnan tudta vóna hogy én a világon vagyok? De ám a magyarok tudták! Oszt beadták a nívsort a nímeteknek! Hogy azok csak szólígatták a neveket a papirosrul, hogy na Gyurka, Gyula, Dezső, Lajos, gyerünk!

Ha elszökött? Hát elszökött! Mer el lehetett szökni! De másnap oszt mentek ám írté! Megkeresték akarhun vót is, mer a magyarok tudták hun keressík! Megtanálták – akkor oszt az Isten irgalmazzík neki!

Úgyhogy szóval a magyarok még rosszabbak vótak mint a nímetek. Mer amék magyart megtették parancsnoknak, az oszt megbaszta vóna az

anyjának a száját is! Na ugye mit is lehetett vóna várni a buta parasztoktul –

Engemet még nem vittek el egyellőre, mer Anikóm kicsi vót. De a Lacit elvitték. Bandi bátyámat nem vihették, mer az katona vót, hát azt nem bírták vinni – de Gyurkát elvitték, meg hát mind az embereket elvitték – de még öregasszont is vittek! Elhajtották őket Madaras mellé, ahun most a reptér van, oda lettek beterve táborba. Cukorrípát eggyeltek, meg kapáltak, meg em meg a, dógoztak. De úgy ám hogy felkeltették őket három órakor, oszt négy-kor má mars dógozni! Míg a nap az igen vót! Főzni meg nem lehetett, mer este mikor lement a nap, bementek, de tüzet gyújtani nemszabad vót ám, mer hogy légvédelmi van! Hogy gyönnék az ellenséges repülőök oszt meglássák őket! Hogy szegín csórók egész héten nem ettek főtt ítélt! Kenyeret, szalonnát kaptak, sokat is, annyi szalonnát kaptak hogy még adogatták is a dróton kifele minekünk, meg kaptak klumprit is – de hiába, megbaszhatták a klumprit, ha megfőzni nemszabad vót! Csak dógoztak egy folytába, ítlén, oszt még píz se kaptak a munkájokra!

Ha oszt szólt valamellyik, követelte a jogát: kikötötték a fáho! Mer panaszkodtak ugye, hogy hát egész héten nem bír főzni az ember egy kis ítélt, hogy kenyír-szalonna van reggel-délbe-este, hát kiszakad az embernek a gyomra – igeen?? KIKÖTÖTTÉK! Felhúzták a fára, otthatták amíg el nem ájult! Amikor elájult, szembelocsolták egy veder vízzel – magáhotért: MEGIN felhúzták! Bazon! Nímetek, meg magyar katonák, meg csendőrök!

– Mit akartok, tetves cigányok! Esztek-isztek itt, semmire nincs gondotok, jó dogotok van! Hát akkor csendbe maradjatok! Píz maj kaptok utólag! Nem szerettek dógozni, mi?! Ez a baj jótok tinektek!

Oszt soha se láttak a munkájukér két fillért se szegínyek. Hogy csak dógoztak, csak dógoztak, a gyomruk meg csikart! Nem bírta, elszökött? Nem lelték? As se baj! Vitték akkor apját-anyját ühelyette!

Vót oszt olyan is hogy bikát ettek. A Bohóc, am megette a bikát! Mer a Piszéoru csak főzött eggyik este. Elbúttak, oszt a bokrok alatt gyújtottak kicsi tüzet, azon megfőzték azt a kis klumprit vagy mit – leborította a Piszé! De leesett a fedő rúlla. Ászt a setítbe beleugrott a bika, ászt megfőtt!

Esznek ott nagy csendbe – egyszercsak aszondja a Bohóc:

– Te Piszéoru asszon! HÚÚST is tettél bele?? Főztél HÚÚST is?!

– ÉÉN, HÚÚST?! Hogy főztem vóna?! Miből főztem vóna?!

– Akkor micsoda hús van ebbe?! Nízzük meg, gyútsatok má gyufát!

Megnízik – hát BÍKA! Bikát rágott a Bohóc!

Ílyenek mentek ott!

Ahogy oszt vígé lett ennek a tábornak, lett helyette egy másik. Onadrára vitték akkor meg az embereket, vagy Óradnára, vagy mi az istennek mondták azt a helyet. Lacit is vitték, Gyurka bátyámat, Lajos bátyámat, Gyula bátyámat.

Na, hát Gyula bátyámat ott verték agyon. A magyar csendőr! Amír valamit nemjól csinált, vagy tudomisé! De jó van, akar mit tett, akkor is: hát agyon kell ütni egy embert?! AGYONÜTÖTT! A puska tussával jól agyonra verték! Szíven vágták, hogy nem kapott levegőt meg vért hánt – meghalt harmannapra.

Na ilyenek mentek akkoriba! Egész amíg csak be nem gyöttek az oroszok!

Megszûnt ez a tábor is – hazagyött akkor a táborbul Laci is, az uram.

Oszt hozott nekem onnand egy cse embert. Elhozta magával, mer nem tudott hazamenni a cse ember – hát háború vót még. Tartottam akkor azt is vagy fél évig. Benediknek hittak.

De az is müllyen mulya vót! Csak ült egész nap, nem csinált semmit, hallgatott – odavitem oszt neki egy nôt. Egy rossz nôt.

– Róza – mondom a jannak –, feküdj le a Benedikkel. Mer olyan csendbe van, filek még megbolondul itt nekem!

Le is feküdt vóna vele a Róza – csak annak meg nem kellett. Aszondta, ûtet ne sírtsem meg evvel. Hogy û nem fogja megcsalni a felesígit egy rossz nővel.

– Hülye – mondom neki. – Hülye vagy. Elment oszt haza Benedik – –

A cigánságra av vót a nagy szerencse, hogy begyöttek az oroszok.

Hát máskípp má összeszedtek vóna minket is, ászt ki tudja mit csináták vóna velünk! Gázkamrába tettek vóna bennünket, vagy meglü-vödöztek vóna minket! Ahogy má csináták is másutt, hogy odaállították a cigánságot, áaszt a partrul belelűvödözték a Dunába! Meg megásatták a saját sírj okát, áaszt abba lűvödözték ûket! Ha akkor nem gyöttek vóna az oroszok, mind erre jutottunk vóna!

Az oroszok ahogy begyöttek, megváltozott minden. Az oroszok, azok IMÁDTÁK a gyerekeket! „Malinki, malinki, gyere ide!” Meg a cigányokat! „Cigánka, cigánka!” Én szeretem az oroszokat!

A nímetekét meg utáltam mindig! Hát mir törnek egy ember íletire?! Hát ha ember, ha született: hagy küszködják, hagy íljen a is!

Az oroszokat szeretem. Az oroszok sok jót csináltak itt! Hát meg lehet nízni: nállunk Karcagon is gyönyörű lakások lettek ípitve a nagycsaládoknak! Vagy a tanács vett lakásokat, azokba tették be a cigán családokat! Adtak szíp házakat, lehetett venni bele ótépére bútort, tévét, mindent! Akinek sok családja van, jó helyre el lesz helyezve, kereső helyekre, ahun munkája sincs jóformán, csak keres – hát most boldogul a níp! Most mindenki boldogul, aki rendes-becsületes! Úgyhogy én szeretem nagyon az oroszokat!

Begyöttek az oroszok – utánna ászt ment egy ideig a zabrálás.

De én minden nap mentem! Alig győztem hazahordani, annyi mindent zabráltam!

Úgy ment ez: ott vótak az üzletek, lakások, a gazdájok elmenekült az oroszoktól, otthagyt mindent, akkor a magyarok feltörték az üzletet, lakást – hát még vót úgy is hogy nímellyik helyt cigányok! – na akkor oszt lehetett menni zabrálni.

En mindég az ennivalón kapkodtam! Lisztet, csokoládét, grízt, paprikát, zsírt, klumprit, MINDENT hordtam én! Ruhát nem annyira – ílelmet! Meg babákat – Anikó akkor vót kicsi –, mackókat, rengeteget! Petrólíumot – hát avval világítottunk –, meg temérdek gyertyát! Hát szóval MINDENT, ami csak vót!

Persze csapatba mentünk. Gyön egyszer a Cicis Eszter, aszondja nekem:

– Megyek én is veled!

– Énvelem nem jössz! – mondom. – Nagyon mulya vagy, tígedet nem viszlek!

A Vércsível mentem akkor. Na ű nem vót mulya – űvele más vót. Bemegyünk egy ház-ho – ANNYI ruha vót ott a szekrínýbe, egy kazalra való! Odaáll a Vércse a szekrínýhe, aszondja:

– Ide hallgass! – nekem! – Te ne gyere ide! Ezt itt mind az enyim!

– Igazán? – mondom.

– Igazán!

Ott állt a sifony előtt – meglüktem kicsit, elbuktattam, BELEESETT a szekrínýbe! Én meg fogtam, akasztgattam lefele a ruhákat, vittem az egísszet!

Mentem akkor utánna a Cicis Eszterrel. Megyünk egy botba. Ott meg az Etust tanáltuk!

– He, mit csinász it?

– Zabrálok! Gyere tesvír – aszondja –, óó de sok szíp edín van itt!

Összeszedett akkorra már az Etus nagy csomó gyönyörűszip porcelányokat, egész háttal! Én csak a zsírt, lisztet vittem onnan is, meg kisebb-nagyobb vájlingokat. Ahogy megyünk kifelé a bótbul, jól megpakolva, hát – repülő-gép!: TU-TU-TU-TU, TU-TU-TU-TU!! – de SZÓRTA kegyetlenül a miazistent, LÛTTE végig az utat! Úgy megijedt a tesvír, leejtette a hátáru a porcelánedínt! Szerre szíj jel tört mind, szarrá ment az egész!

– Látod baszd meg, hát minek kell megijedni! Most nem maradt semmid!

– Na, tesvír – aszondja –, nem adol nekem is valamit? Mégis, ne legyek üres kézzel!

– Mit adjak? – mondom. – Lisztem van, zsírom, paprikám, nígy vájling, ha akarod, odaadom felit!

– Azt ne adjad, am má van nekem is. Lisztet má zabráltam rengeteget! – aszondja.

– HUN zabráltad?!

– A Kisújszállási úton feltörték a péket – aszondja –, ott a rengeteg liszt!

Na alig vártam hogy hazaírj ek, szaladtam a Kisújszállási útra! Jó fél zsák lisztet elhoztam onnand is!

Így ment ez, heteken át, minden nap!

Én az ennivalókon vótam – hát ki vótunk íhezve! Anikóm akkor vót pici, hát kellett is nagyon az ílelem! Vittem rizsát, sót, paprikát, zsírt vittem, faggyút – CSOKOLADÉT! CUKROT! KINCS vót az akkor! Az a finom Szent István cukor, ami ezelőtt vót – ÖZÖN sokat hordtam belûle! Meg jóborsot, dobozsám! Hát MINDEN ÁLDOTT NAP mentem zabrálni, HATSZAMRA hordtam haza a rengeteg drága jó ílelmet!

Vót egy nagy bót, feltörve. Odamegyek – má vannak benn jó sokan. Ott az Etus is – tesvír a is: onokatesvír.

– He, tesvír, meggyöttíl, itt vagy? – aszondja.

– Itt vagyok tesvír!

– Gyere, gyere, sokminden van itt! Gyere, még arant is leltek!

Mentem akkor én is be. A fiatalok felmentek a pocokra, dobálták lefele a mindenféle ruhákat – azok nekem nem kellettnek. Az ílelemre mentem!

– He, tesvír, nízzed! – aszondja az Etus. – Leltem két nagy kanna sót!

Hínye, ev vóna jó nekem is! SÓ – KINCS! De nem leltem belûle többet... Bemegy az Etus a másik szobába, otthagya a két kannát – fogtam

az egyyiken a fedőt, levettem, elhajintottam! Áthúztam a kannát az én pakkomho! Elloptam tûle! Gyön vissza az Etus, keresi a kannát – NINCS!

– Hallod tes vir! – aszondja. – Nem ellopták az egyyik kannámat?!

– Nízd meg tesvír az enyimet – mondom neki –, ennek nincs fedele, em más mint a tiéd vót, en nem az!

– Aa – aszondja –, nem is mondanám én terád a világír!

Ászt közbe én loptam el tûle – –

Megyek be egyszer egy lakásba – hát kit tanálok ott? Az Imre gyereket. Ül a zongoránál, ászt zongorázik!

– Jól van – mondom neki –, zongorázza, én addig szíjjelnízek! Csak – mondom – ide ne csalogassad a zongorával az oroszokat!

Megyek beljebb, kutatok. Tanáltam oszt a kamrába eltett meggyet, nagy ötliteres üveggel. Kibontom, megkóstolom – hát rumba van eltíve a meggy!

– He, Juliska néném – aszondja az Imre –, meg meri enni? Hátha meg van mérgezve!

– Bolond vagy – mondom neki –, akkor má meghaltam vóna! Mer ittam a levibül is!

Ahogy ott nagyba eszegetem a rumba eltett meggyet, az Imre meg nagyban zongorázik – gyön befele két orosz. Hát becsalta ûket a zongora! Hõõ, hozzáfogtak ott dallani, táncolni! Csuda jókedvük lett!

Lássá ászt az egyyik orosz hogy mit eszek – rögtön elvette tûlem! Lássák persze hogy nincs tûle bajjom – hát akkor nincs mérgezve. Kóstolja, megírzi hogy rumos – NEKI akkor a meggynek mind a kettõ! Egy SZEMET se hattak nekem, nem bírtam egy CSEPPET se hazavinni belûle!

A Rózsival tanálkoztam utánna az utcán, vele mentünk tovább. Megyünk be egy házho – hát, ott a HATALMAS farkaskutya, fekszik a díványon!

– Hûû – mondom a Rózsinak –, na mars kifele! Irínen ugyan nem viszünk semmit se, mer vígüinkre jár a farkaskutya, csak nyúljunk valamihe!

Bemegyünk akkor egy másik helyre – ott meg benn vót az ember! Osztrámfogta a puskát!

– Úgy nyúljatok valamihe, hogy lelüvödözlek titeket! – aszondja.

– Nem nyúlunk mink sehova! Hagyjon bíkibe, megyünk el!

Mentem akkor tovább, üres kézzel – –

Én jósoltam is az oroszoknak! Mer valahogy híre ment hogy tudok jósolni, áaszt gyöttek – de szinte LEFOGTAK, annyira gyöttek rám az oroszok hogy jósoljak nekik!

Kivetem a kártyát, mutatom neki, egyiket a másik után:

– He – mondom –, látom: meghalt az apád! Igaz? El is temették, te meg otthon se vótál?

– Igaz, igaz, így van! – aszondja.

Vót velők egy nő, aki tudott németül meg keveset magyarul is, az segített hogy értsík.

– Meg – mondom – látom: két gyereked van, két kis malinki!

– Igaz, igaz! – de nagyon csudálkoztak ott mind!

– De a zsená – mondom –, a felesíged, am meg mással jójózik?

– Jaaj, lehet hogy a is igaz, igaz lehet a is!

– Jó van – mondom –, ne filj! Hazamész még!

Persze hamar híre ment, hogy én mindent tudok. Pedig én csak azt mondtam nekik, amit a kártya mutatott! Mer a kártya megmutassa. A cigán kártya! Másmílyen kártya semmit nem mutat! De a cigán kártya, az mindent!

– Teneked – mondom egyik orosznek – szomorúságod lessz, mer rossz hírt fogol kapni! Érted?

– Értem, értem – –

– Meg nagyon vigyázza, mer ellensíged van, sok ellensíged, érted?

– Értem – –

– A pínteki nappal kell nagyon vigyázzál – mondom neki –, érted? De ha a pínteki nappal vigyázol, akkor ne filj, hazamész még! Mer egy szőke nő nagyon vár terád!

Na persze ugye örültek nagyon!

Csak közbe űk valahogy aszittík, hogy én olyan jósnő vagyok, akinek hatalma van! Úgyhogy már ha megláttak az utcán, gyött mind nekem, oszt rimánkodott, könyörgött, hogy ű ne legyík kaput, ű ne haljík meg!

– Mit tudok én tenni azír, te bolond?! Hát mit gondolsz te, hogy ki vagyok én?! Én csak azt mondom neked, amit a kártya mutat, a cigán kártya! Mást mit tunník csináni?!

Mer nagyon vallásossak vótak az oroszok, rettentő istenfilők vótak! Nem ípp mind, mer láttam olyat is, hogy megfenyegette a szentkípet, meg belelűvödözött a szentkíphe gíppuskával – de ettől eltekintve a legtöbbje nagyon hitt, NAGYON filte az istent!

Alig vót má maradásom, mer EGYFOLYTÁBA gyöttek rám az oroszok! Mind: hogy vessek nekik kártyát! Má nem győztem! Próbáltam menekülni tülök, próbáltam kibújni.

Megmondtam nekik: nem lehet máskor kártyát vetni, csak pínteken! Mer máskor nem ér-vínyes! Megértették. Gyött oszt a píntek – hát százával! de SZÁZÁVAL gyöttek! Hogy reggel má nem bírtam tölök kigyönni a házbul!

– Jól van na – mondom –, eresszetek ki legalább a vécére! Addig úgyse vetek senkinek, amíg a dogomat el nem vígeztem!

Kiengedtek akkor a vécéig. Meg vissza. De két sorba álltak nekem az úton, én meg ott mentem közípen, minthogyha a parancsnokuk lettem vóna, egy hadvezír! Ki a vécére, meg vissza!

Aszondja egygik nap az uramnak a tesvirje, a Rózsí:

– Gyere – aszondja –, megyünk zsírt zabrálni! Ott van kinn a rengeteg zsír egyg udvaron!

Mer míg a nímetek vótak, ha vágott valaki, be kellett szógáltat ní a zsírt. Oszt a paraszt elásta inkább, nagy fa-katulyákba. A bomba meg belevágott! Az udvaron lett egy nagy gü-dör, felfakadt benne a víz – a víz tetején meg ott úszott a rengeteg zsír! Hideg vót, megfagyott a víz színén, úgy lebegett rajta!

Csak ám őrizték az udvart! Ott állt az orosz a gíppuskával! Megyek oda hozzá:

– He, ruszki szóldat! Zsír! Ott a sok zsír a güdörbe! Viszek belüle!

– Nem zabrálni! – aszondja. Oszt nem enged! Menník befele – visszarángat! – Nem zabrálni!

Hát, evvel nem megyek semmire! Meg kell várni hogy másik orosz legyík ott, hátha majd avval boldogulok! Na úgy is lett: a másik katona má odaengedett a güdörhö.

Két nagy, szíles kaska vót velem – SZÍNIG megszédtem zsírral mind a kettöt!

A tesvírem meg fut az orosztul! Nem mert sehogy odagyönni! Hátha lelüvik!

– Gyere be bolond – mondom neki –, szedjíl magadnak! Látod: nem bánt! Én zabráljak teneked is?!

Nem, ûneki úgy kellett kivinni az utcára! Víttem oszt neki is, mikor én má teli vótam.

Gyövök haza. Teli zsírral! ípp hogy csak papirossal letakargattuk a kaskát. Szembe meg gyönnnek a policárok! Hogy úk most megnízik mit viszünk! Mer mán akkor tilalma vót a zabrálásnak.

Egy magyar asszonnak, a Púpos Gizinek a fia járt arra ípp, magyar gyerek, az mentett meg minket!

– Ne bolondozzatok má – aszondja a policároknak –, hát szegín cigányok ezek! Túlsó Cigánvárosba menekültek ki, most gyönnnek haza, hozzák a pakkjokat, azír vannak így megrakva! Hagyjátok má ükét dogokra!

Nem vót igaz: zsírt hoztunk, TELI vótunk zsírral! Oszt elvettük vóna tûlünk mindet! De így elengedtek. Hazavittük a zsírt. Szípen átolvastottuk, leszedtük a tetejit mer alul föld vót, leszûrtük – olyan szíp fehér zsírunk lett hogy csuda!

Feltörtek egy botot, ruhásbótot. De babák is vótak benne, játíkok. Annyi ruha vót ott hogy borzasztó! De én a babákon vótam, azokra mentem. Kihoztam egy csomó babát, alvós babákat, majmot, zsiráfot, mackókat – kigyövök az utcára, hát mindenkinél ÍLLYEN nagy hát ruha van! Letettük, pihentek. A jó mindenit neki! En meg nem hoztam semmit, BABÁKAT hoztam! Pedig de kéne a ruha is!

– He – mondom nekik –, dikhal! Én nem hoztam semmit! Adjatok má egygy-egy darabot! Úgy is marad nektek elég!

Adtak! Mindegyik adott egygyet, meg egygyet-egygyet loptam is mindtûl! Sorba vettem tûlök elfelé, vígig! KÉT nagy háttal vittem haza, egy hát babát, egy hát ruhát! Hogy alig bírtam hazavergõnni! Hazaírtem – jaj de örûlt mindenki a ruháknak! A babákbul adtam Anikónak – a többit eltettem, eldugtam.

Vissza is mentem oda még akkornap! Hoztam rengeteg pirosittót! pudert! kölniket!

Visszaútba ászta megfogott egygy orosz.

– Mit zabrálni, mit zabrálni?

– Semmit – mondom –, ez neked nem érdekes! Durák vagy, hát a pirosittóval mit akarnál, meg a púderral?! Engedj!

Belenyûl a pakkomba – kihûz egy kölnit. Kinyissa, megszagolja, megissza!

Még íllyet! – összezsaptam a kezemet! A KÖLNIT, MEGINNI!

Elraktam azután a pakkom aljára a kölniket, le a ruhák alá, nehogy hazáig megigyák a ruszkik!

Nehíz vót azír ez a zabrálás, nehíz vót hazajutni is – a policároktul meg az oroszoktul. Leltem egy helyen egy gramofont. Szíp vót nagyon, olyan vót hogy nem vót dudája neki, csak egy kis kuffer vót az egísz. De tiszta új! Viszem haza – hát az utcán ahogy megyek, rámszól az orosz:

– Cigánka, idi szuda!

- Mit akarsz?! – mondom. – Ezt nem adom!
 - Idi szuda! !
 - NEM ADOM, nem érted?! Ezt ÉN leltem, ENYIM!
- Összeverekedtem vele! De ű vót az erősebb. Elvette.

Vót egy szíp órám, tiszta ezüst órám – azt meg a lakásbul vitte el az orosz! Az uram lelte valahun, ászt nekem adta, de nekem nem kellett mer nem szám vót rajta, csak olyan vonások, sose tudtam vele hogy hány óra – betettem a kredencnek a felső fiába, gondoltam maj jó lessz Anikómnak. Vele vót a pecsítgyûrûm, meg másik gyûrûm opátküvel, arán filbevalójaim - MINDET elvitte az orosz! Odamegy a kredenche, kutat-fitet, kiveszi az összesét a fiókbul. Odaszaladtam, kikaptam a kezibül! Erre rámfogta a levorvert! Oszt CSAK oda kellett anni neki!

Az istenedet, hát jó van! Másnap hoztam haza másik órát! Egy hentesé vót ez, asztalra való, álló óra – de még jobb vót mint a kis órám, ezen láttam hány óra!

Búnék egyszer befele eggyik üzletbe a törött ablakon – az orosz megfog, visszarángat! Ránízek, mondom neki:

- Te durák! Cigánka vagyok! Engedj!
- Nem zabrálni, nem zabrálni! – aszondja. Én meg nekimentem! Nem bántam vóna azt

se ha meglû! NEKIMENTEM én! Vad vótam má, nagyon!

Oszt csak bementem utóbb, amikor nem nízett oda!

De akkorra én má tiszta telhetetlen vótam! Hogy má elzabráltam az oroszul a dunnát!

Mer mondta a Rózsi, az uramnak a tesvirje, hogy neki nincs dunnája.

- Nincs dunnád? – mondom. – Várja, zabrálok én neked dunnát!

Mer ahogy gyöttem az este, láttam: amint a piac van, ott egy nagy udvar, oszt teli van hánva az egisz udvar dunnákkal!

Visszementem! Hát ott feküdt a sok orosz, szalmán, oszt mindegyiken rajta a dunna! Kiníztem akkor egy dunnát. De én nem láttam a setítbe, hogy a dunna alatt ott az orosz! Csak megfogtam eggyet, oszt hajrá!

Az orosz meg rúgkapált! Kiabált!:

- Cigánka, cigánka! Nem zabrálni dunnát! Oó, hát má vissza nem fogom tenni! Fogtam a dunnát, ászt szaladtam vele!

Hát bátor vótam, mer utánnam is lühetett vóna!

- Na itt van e – mondom a Rózsinnak –, elhoztam neked az oroszul a dunnát!

Hordták akkor az állomásról a bekecseket. Jó bûrbekecseket, finom melegeket, prímesseket! Egész vagonnyal vót! Hoztam belüle én is.

Igen, csak utánna meg ki lett hirdetve, hogy fûbelüvis mellett vissza kell vinni a bekecseket! Óó, hát csak nem viszem má vissza?! DEHOGY viszem én! A vígin oszt visszavittem hármat – egyet megtartottam.

Megyek át egyik este Lajos bátyámék, rajtam a bekecs – hát ott egy orosz.

Hogy vessem le a bekecset. De AZONNAL vessem le!

– ILLYET ni! – mondom. Meg mutatom! – NEM veszem le!

Kiveszi akkor az orosz a levorvert: leveszem, vagy nem veszem le?!

Én meg NE EJ az oroszoknak! De úgy kivettem a kezibül a levorvert, mint a huzat!

– Te durák! – mondom neki. – Csupa sült bolond vagy?! EZT vessem le?! Hát ez az ENYIMÜ

– Tied?! – aszondja. – Zabrálni!

– Na és?! Mi közöd hozzá?! Te is menni zabrálni, nem?!

Hogy ű nem! Ű soha!

– Nem érdekel, ezt akkor se adom oda!

– Juliska – aszondja Lajos bátyám –, add oda. Hát nem látod, keresztüllû!

Mer a levorver megin a kézibe vót, hát felvette a földrül!

– Nem adom! Az anyja bûdös picsáját! Nem bánom ha keresztüllû is! NEM ADOM!!

– De az istenedet, add oda ha mondom! Oszt lefogtak! Levették rúllam! Lajos bátyám, meg a tesvírje: lefogtak, levették rullam a bekecset, oszt odadták az oroszoknak. Húú de dühös vótam!

– Te disznó! – mondom a ruszkinak. – Elvetted a bekecsemet! DISZNÓ vagy!

Akkor MEGIN le akart lûni!

Mer azír hogy „disznó”, nagyon haragudtak! Attul má gyilkolni tudtak vóna!

Na én meg nem filtern. Én nem filter egy CSEppet se!

– Hülye vagy?! Le akarsz lûni?! Lûjjél, na! Meg vagy vadulva?! Én is meg vagyok vadulva!!

Oszt nem lûtt le mégse. Visszatette a levorvert, elment. Vitte a bekecset.

Így ment ez.

Beszélgettem én velők ahogy bírtam – pár szót megtanultam oroszul, meg hát mutogattam hozzá. De mindent meg tudtam mondani! Értették jól!

Mondjuk nem mindent azír. Bemek a patikába, zabrálni, mer fel vót törve az ajtó – látom, ott egy orosz is, zabrálni az is. Jó van, elfirünk ketten! Ultraszeftilt kerestem, mer tüdőgyulladásba vót ípp Anikó – nem talállok sehun. Odagyön hozzám az orosz, kérdezi mit keresek.

– Ultraszeftilt! – mondom. – Malinki, e, e, e – oszt mutogatom ott, hogy beteg a kisgyerek.

Megírtette! Segített ű is keresni! Oszt addig kutatott-matatott, hogy lelt is! Magyarázta oszt kézzel-lábbal, hogy ez jó lessz, ettül meggyógyul a gyerek – megértettem én is!

Tanált oszt valamit magának is, látom: pakol nagyba. Nízem mi az – hát Darmol! Hashajtó! Amirül a vers vót, hogy „amíg ön alszik, a Darmol dolgozik”!

– Jaj, jaj, ruszki szóídat, en nem jó lesz neked! Pf-pf-pf-pf! – oszt mutogatom ott neki, hogy mit fog csinálni ha ezt megeszi!

ANNYIRA nevette! De nem értette, ezt nem értette. Csak anná jobban pakolta elfelé a Darmolt! Hát, micsináljak ha nem érted, vigyed akkor, bolond!

Megyek egyszer a Sugárúton, hazafele ípp a zabrálásbul – hát gyönnnek megin a repüllőgépek. Egísz le – ZSZSZSZS!!! Majd a fejem vitte el! Ott egy orosz, szembe gyött vóna ípp velem – elkapott ászt földhővágott! Meglükött hogy vígigvágódtam az úton! Meg elvágódott ű is! Én meg SIVALkodtam! Elkaptam én is az orosz, ászt ÜTÖTtem!

– Buta cigány – azt kiabálja az orosz, de magyarul! – Buta cigány! Hát agyonlűvődöz a re-püllőgép, ha le nem fekszel a földre! – magyarul!

– No – mondom –, tudol magyarul? Eszem a töködet! – oszt felkelek a földrül. Meg ű is felkel.

– Tudok – aszondja.

– Akkor magyar vagy!

– Nem vagyok magyar – aszondja –, csak tudok magyarul. No, mit zabráltál?

– Áá – mondom –, semmit se. Nem lelek má semmit!

– Elhiszem – aszondja az orosz –, vígefele járunk má.

Így is vót. Abbamaradt valahogy ez a zabrálás is, elmúlt lassan a divatja.

Foglalkoztunk akkor egyébbel. Meg adtuk elfelé a rengeteg lisztet, zsírt, gyertyát, mackókat, ruhaneműt a magyaroknak, adtak írté hízott libát,

pulykát, ezt-azt. Egy babáír adtak egy hízott libát! Így ütünk akkor.

Hetven éves leszek, de én még nem vótam büntetve soha!

Hazudok – mer egyszer vótam.

Azután vót ez hogy begyöttek az oroszok. Nagy fa-híjján vótunk, nem lehetett fát kapni, nem vót tűzrevalónk. Az én drága uram meg csak úgy ment fát lopni, ha én is mentem vele!

Kimentünk akkor a Ligetbe – nem csak mi, mer magyar ember, magyar asszony is, vótunk ott vagy tízen! Vittünk fűríszt, vágtak eggy-egy fát az emberek, összekötöztük, oszt – Na mehettek vele!

– Nem merek én menni Laci – mondom az uramnak –, mer úgy látom hogy búkálnak a bokor közt!

– Ne bolondozz má! Kicsoda búkál?!

– Mittudomén kicsoda, de valaki! Nem bolondozok, de én filek!

Hát abba a pillanatba!: két rendőr! ugranak elő!

– Hõõ, hõõü – ordít! de mint az örült!

– Na – mondom –, mi az anyád picsáját ordítol?! Hát itt vagyunk előtted, nem szaladunk el! Akkor meg minek így bömbölni?!

Ilyenkor én sose filtern! Azt se bántam vóna ha agyonüt, úgyis megmondtam vóna amit akartam!

Bevittek akkor minket a rendőrsígre. Elvettük a fűríszt is. A két magyar asszonnyal hamar vígeztek, azokat elengedték haza a gyerekekhez – minket nem engedtek. Vót nekem aki vigyázzon a gyerekekre, csak aszondtam a rendőrnek hogy nincs vele senki – hát hazudtam. De hiába vót, mer így se engedett!

– Na lássátok! – mondom a többinek.

Amazokat elengedi mer magyarok, de engem nem enged mer cigán vagyok! – Mer csakugyan így vót!

Meg akartak büntetni minket tíz-tíz forintra. Sok píz vót még az akkor! Új forintbul! Rengeteg píz! Hát én ezt má nem hagyom, mer miből fizessem meg?!

– Mondja má – mondom a rendőrök parancsnokának –, maga igazságos ember?

Rámníz, aszondja: – Igen, av vagyok!

– Hát – mondom – ezt nem hiszem el. Mer annyi fát loptam én, mint az emberek? Hát BÍROK én annyit?! Mégis azokkal büntet engem is?!

– Igaza van – aszondja. – Hát legyen akkor magának öt forint!

– Én annyit se fizetek! – mondom. – Hát igazságos embernek érzi maga magát!? Maj ha a két magyar asszont is felkísírteti ide, és azokat is megbünteti öt forintra mint engem, akkor én is fizetek! Hát máskor is azokkal együtt járunk fát lopni! Azok ugyan úgy viszik mint én!

– Jó – aszondja –, hát ne adja meg! – eltűrülte a büntetést! – Nem bánom, menjenek, csak hamar!

Elküdték, büntetés nélkül!

– Meg vigye a fűrészt is! – aszondja.

– A fűrészt, azt már én visszaloptam. Mer az az enyim! Az itt van má a szoknyám alatt! Na isten áldja magokat!

De annyira nevték a rendőrök, hogy le kellett üljenek a nevetistül!

Szóval ilyen akaratos vótam a rendőrökkel. Én nem filtern tülök, én nem!

Közbe oszt én komunista is lettem. Rendes párttag! Mind jár front után, ahogy a németek helyett az oroszok lettek, belíptem, negyven hétbe még!

Ez úgy lett, hogy – őszintén! őszintén kimondom! A kis Ágotának, az onokatesvírem-nek magyar ember vót az ura. Fiatal asszon vót az Ágota, ott laktak mielőttünk a Cigánsoron. Az ura meg, a Pista, párttitkár lett, ű lett a Dili Külváros párttitkárja – „Dili Külváros”, ípp akkor nevezték el így a Cigánvárost. Na, ászt a Laci valahogy beiratkozott a pártba, én nem tudom má hogyan – hát engemet nem érdekelt, iratkozzon! Hanem utánna egyszer: meglát engemet ez a Pista, az utcán meglát, oszt megszólít:

– Hát te mir nem iratkozol be? – aszondja nekem. – Mé nem vagy te is párttag?

– Eridj má – mondom –, hagyja vele! MIT tudom én, mi az a párttag?

– Még ennyit se tudsz?!

– Ennyit se, na! Mir, mi a párttag?

– Hát az az, hogy most megbüntetik az oroszok a németeket! – aszondja ez a Pista. – Oszt mégse nincsen egyik cigánba se annyi hála, hogy belípjén pártagnak! Hát hogyhogy egy cigán sincs benne?! – mer ténleg kettőhárom vót akkor még legfeljebb. – Meg azon fejj ül – aszondja –, a másik: hogy maj ha mész tippanér, maj jó lenne neked is az a kis piros könyv!

– No – mondom neki –, hát íráj be akkor! Hát ennyi vót a belípisem.

Benne vótam oszt soká. De szerettek is nagyon engemet! Zsidó asszon vót a titkárnőnk, Stájner Annus, az egész városnak a párttitkárja, de nagyon

szeretett ez a zsidó asszony is engem! U vitt be a Nőtanácsba is, meg ü csinált belülem titkárnőt is a Nőtanácsba, cigánvárosi titkárnőt!

Felhívatott egyszer is a Stájner Annus a városházára, oszt aszondja ott nekem:

– Julisom – aszondja –, szedd össze az asszonyaidat, hozdad el űket ide a városházára, mer nagygyűllist tartunk, gondoskodj hogy legyenek itt űk is minél többen!

Na, összeszaladgáltam űket. – Gyertek -mondom –, mer estire gyűllis lessz a városházáná, hát gyertek, legyünk mán ott egyszer mink is, egy pár cigányok!

Még azt kérdezte rá egyik: – Mir, mit annak ott?

Én oszt megmondtam neki, hogy mit adnak!

De gyöttek azír sokan, rengeteg cigányasszon gyött! Nem is csak asszonyok, mer ott vót az onokatesvírem, a Bandi, ülnök vót az akkoriba a bíróságon, kisébb meg munkásör is lett, meg Jenő, meg az Imre gyerek – meg hát még sokan, nagyon sokan cigányok!

Na elkezdtek ottan beszílni. Hogy aszondja az a baj, hogy a cigány asszonyoknak mindnek nyóc, tíz meg tizenkét gyerekük van. A magyar asszonyoknak meg csak amennyit akarnak.

Hallgatom. Mikor vígigmondják, jelentkezek én is.

– Na elmondtátok amit akartok? Hát ide hallgassatok, nagy okosok! Mir nem csináljátok meg áztat, hogy a cigány asszonyoktul egy fillér nélkül kaparják ki a gyereket? Mer máskípp az a cigány asszony nem bírja azt megfizetni! A magyar asszon meg tudja fizetni, mer mindenüvé felveszik dógozni, jó helyekre! De hiába van demokrácia, a munkahelyre mégse kell a cigány!

Mer akkortájba még ténleg ev vót: ha bement a cigány a munkaügyihe, csak egymásra níztek ott ászt mosolyogtak!

– Hát CSAK kiközösítetek magatok közzül minket! – mondom. – Mer ki vagyunk közösítve! Ha bemegyünk a munkaelosztóba, megkérdezzük, „vóna hely nekem itt meg itt?” – ”nincs, az el van foglalva! Csak a téeszcsébe van hely!” Mellyik cigány asszont kűdték a munkaelosztóbul olyan helyre amellyik jó hely?! Egyiket se! Csak a téeszcsébe kűdték mindet! Oda meg hiába, mer oda nem tud menni olyan asszony akinek öt-hat gyereke van! Még akinek kettő van, as se tud menni téeszcsébe, ha az ura dogozik, le van kötve otthon! Hát hova tegye a két gyerekit? Lükje a

kútba tikszerintetek?! Hát mir nem csináljátok ezt meg: ingyér kaparják el a cigány asszonyoktól a gyereket!

– Igazad van Julis, igazad van! – aszondja rá a zsidó asszony.

– Ide hallgassatok! – mondom. – Nízzítek meg!: városházán, iskolákba, óvodákba hány cigány asszon van? Egy se! Mir nem csináljátok meg azt, hogy a bölcsődébe, óvodába, iskolába, minden ilyen jobb helyre vegyenek be cigány asszont? Ezt azír is meg kéne csalánotok, hogy óvodába, bölcsődébe, iskolába cigány asszon legyík a takarítottónő, mer akkor az megnyugtassa azt a cigán szülőt! Ugye az a cigány asszony elmegyén dógozni, két gyereke óvodába, kettő bölcsődébe, ű dogozik, közbe nyugtalan: azt gondolja, a magyarok csípiharapják a gyereket! Mer a cigány gyerekek persze rosszabbak – jaj Istenem, háthogyha odabe ütíkvágják űket! – ebbe van az a szegíny asszony egísz nap! De akkor így este megkérdezi azt a takarítottónőt: „Jaj, lelkem, hogy bännak benn a gyerekemmel, mondjad má?” Em meg megmondhassa neki: „Jól bännak vele! Csak úgy mint a magyar gyerekekkel!” És akkor mindjár megnyugszik az a cigány asszony! Másnap má jóhiszemmel megyén el dógozni! Hát gondolkodjatok! Nem igazam van?!

Egymásra níztek mind. A Stájner Annuska odagyön, megcsókol, aszondja:

– NAGYON igazad van Julis! NAGYON igazad van!

Meg a Bandi is felállt, az onokatesvírem, odagyön hozzám, oszt ott mindenki előtt megcsókol:

– Na mit mondtam nektek? – aszondja. – Nem megmondtam, hogy az én néném a legokosabb a cigány asszonyok közt?!

De lett is eredménye a szavamnak, mer a Stájner Annus rögtön intízkedett, de RÖGTÖN-AZONNAL!

Hazudtam, mer nemcsak a falopás vót! Mer még egyszer vótam én törvény előtt. Verekedésír.

De abbul se lett büntetés!

Anikóm ján vót még, kisjány, fenn vót Pesten, tanúit, csak ünnepre járt haza. Oszt az egyik tesvíremnek – onokatesvírem vót a is, csak tesvíremnek mondom – a tesvíremnek a jánya aszondta Anikónak, hogy űtet szíjjelbaszták Pesten.

Gyön nekem Anikó, aszondja:

– Nem bánod hogy aszondják, szíjjelbasztak Pesten?!

– Kicsodát?! Tígedet?!

- Engem!
- Ki mondta?!
- A Mari, a Bözsi jánya!

Na én oszt adtam a Marinak. Kilenc nagy gümő lett a fejibe neki. Bevertem a fejit a kapufőlfába. Azután meg letérgepeltettem, összetettem a kezit neki, oszt felfogadtattam vele hogy SOSE sírti meg többet Anikót! Hogy SOSE hozza fel többet bántáskíppen Anikómat!

Akkor gyött az anyja, a tesvirem, a Bözsi. Jajgatva! Hogy micsinálok én az ű jányának! Gyön nekem! – Na akkor adtam annak is.

Hát persze feljelentett a Bözsi. Verekedésír.

Megijedtem akkor hogy megbüntetnek. Be is mentem a párttitkárho.

– Jaaj – mondom a párttitkárnak –, megbüntetnek, mer megvertem egy cigányasszont, meg a janyát! – oszt elmondtam neki hogy mir tettem. Hogy ezt meg ezt mondták a kisjányomra, én ettől nagyon mίrges lettem, oszt jól megvertem mind a kettőt.

– Ne filjék – aszondja a párttitkár –, nem büntetik meg. Amíg a piros könyv magáná lessz, addig énrajtam kívül SENKINEK SINCS JOGA magát megbüntetni! CSAK nekem! Én meg nem fokozom le! Ne filjék!

Elmentem a Bandiho is, a tesviremhe, onokatesviremhe. Mer bírósági ülnök vót ípp a Bandi. Elmondtam a dogot annak is.

– Ne filj má – aszondja a is –, ne filj te bolond! Dehogy büntetnek meg! Jól tetted hogy megverted! Amíg ÉN itt vagyok, nem büntetnek meg!

Megvót oszt a tárgyalás. Elmonda ott is a Mari, hogy mit tettem vele.

– Letérgepeltetett, a kezemet összetetette, úgy kellett felfoganni hogy többet nem sírtem meg Anikót, amíg csak ílek a világon! Mer aszondta ha megsírtem megín, nem ennyit kapok, hanem ÖTSZÖR ennyit!

Nevettük ott a nípek, de nagyon nevettük!

Még a bíró is nevette! Ült mellette eggy ülnök – nem a tesvirem, an nem ment be, nehogy aszondják vídeni akar engem, másik ülnök vót –, aszondja a is:

– Érdemre adják a máriást! Én is így cselekedtem vóna, ha az én gyerekemet sírtik-bántsák!

– Két gyerek összeveszett – aszondja a bíró –, ennek nincs törvénye! Mondjon egymásra akar mit, nem érdekes! De maga – aszondja Bözsinek –, maga mir avatkozott bele?!

– Mer az Anikó a tesvirem gyereke! – aszondja a Bözsi.

– Na és?! A Károlyinénak meg gyereke! Tehát akkor? Mellyik jogosultabb!? Ugye hogy az anya, a gyerekit vídeni?!

így ásztt elküdtek minket, nem lett büntetés. Bezon, ilyeneket csinátam!

Akkoriba még sokan vótunk a Nőtanácsba is cigányok. Ez a Stájner Annus meg, ez a nagy párt-asszony, erővel megtett engemet cigán-titkárnőnek a Nőtanácsba – na akkor ebbe is benne vótam.

Lett egyszer egy esténk a Nőtanácsba, kis teaestét csináltunk. Mindenkinek vinni kellett vagy sütemínt, vagy lisztet, vaját, tojást, tudja fene mit, aztán mink páran asszonyok akik így nagyobbak vótunk, felszógáltunk az asztalokho. Ott teázgattak a vendégek, jó sokan, mer nemcsak akik a Nőtanácsba vótak, hanem városházi urak is, meg minden. Lenn vót Pestrül egy énekesnő, nem torn kicsoda Anna, az énekelt nagyon szíp magyarnótákat, ültünk, teáztunk, hallgattuk az éneket – szóval jól éreztük magunkat nagyon. Vót ott nekem rengeteg rokonyom! Mer ÖZÖN sok rokonyom van – de vót ott vagy HARMINC cigány biztossan! Ez is hitt, az is hitt az asztaláho.

– Nem – mondom –, hagyjatok, jó nekem itt a Nyuszival!

Egy tesvírem nekem ez a Nyuszi – szóval a nagynéném fia, de csak tesvíremnek vettem mindég. Jóformán én neveltem űtet, meg a nagynéném janyát is, a Puszinkát, mind a kettőt én neveltem, mer meghalt az any j ok, meg a Nyuszikának az ikertesvírje is meghalt, ásztt így a két gyereket én fogtam fel. Pali vót a rendes neve a gyereknek, de Nyuszinak hittük. Mer veres, a haja is veres, meg a szeme is veres, igen dísztelén ember a Nyuszi, de jó ember. Sok bajjom vót vele, mer beteges vót nagyon, csak hét éves korába kezdte meg a beszídet – mindegy no.

– Én megyek hozzád mamám, én megyek hozzád! – aszondja a Nyuszika, de dadogva – mer dadogott.

– Jó van, gyere, ülünk akkor mink ketten! – így ültünk be hátra egy kis asztalho. Hárman, mer a Nyuszi felesége is gyött.

Árulták persze a jegyet, amivel nyerni lehetett – vettem én is kettőt. Ülünk, teázunk, beszélgetünk – na, húzzák a sorsolást! Hogy mellyik nyer, mellyik nem! Az énekesnő húzgálja kifele, meg az mondja be a számokat is, egymás után – nyertek ott tortát, nyertek pezsgőt, konyakot, íllyesmiket, a sok cigány is, eggyike a másika után viszi el a finom italokat, -

– Nízzed má – mondom a Nyuszinak –, nízzed mennyit nyernek! Ásztt egy se tudja megkínálni tortával a pesti énekesnőt! Hát má csak meg kéne

kínálni, vagy meghíni asztalho! De SENKI, egy se, az összes cigán közzül egy se híja! Pedig nyert vagy öt cigány!

Az egyik jegyem lement má, nem nyert semmit. Nízem a másikat – kilencven hatos vót, emlékszek még most is rá –, mondom:

– Ennek nyerni KELL! ífa az íg a fődre leszakad, akkor is nyerni kell neki!

– Egy nagy üveg pezsgő következik! – aszondja a színpadon a pesti énekesnő. Húzza ki a számot, óvassa be: – KILECVEN HATOS!

Hóó, a Nyuszi rögtön kapja ki a jegyet a kezemből! – Én e, én e, enyim!

– Viszed el a kezed?! – mondom. – RÖGTÖN vidd innen a kezedet, he!

– Itt van – mondom –, enyim a kilencven hatos!

– Tessék akkor kigyönni!

Odamegyek a színpadho, mutatom a jegyemet.

– Áá, kilencven hatos, nyert egy nagy üveg pezsgőt! Tessék, itt van!

– Nagyon szípen köszönöm – mondom –, elveszem. De rögtön vissza is adom! Mer én ezt a művésznőnek ajándékozom. Amír olyan sok szíp magyarnótát ínekelt nekünk! Fogyassza el egízsíggel!

– Óó – aszondja –, köszönöm! – elvette. De én OLLYAN tapsot kaptam!

– Magát tapsolják – aszondja a pesti énekesnő –, forduljon meg, oszt köszönje meg! Hajoljon meg a közönsígnek!

Visszafordultam a níphe – de nem hajoltam én, csak a fejemet hajtottam meg kicsikét. Megköszöntem szípen a tapsot, vagy ötször is.

Súgja ott nekem az énekesnő: – Micsoda felsigessen hajol meg!

– Igen – mondom –, hát nem térgyepelhetek le nekik! KOMUNISTA vagyok!

Elindulok vissza a helyemre – de menni se hagynak! NEM tudtam menni a níptül! Mer szerte-szíjjel szedtek! Gyön Stájner Annus, megfog, megölel, megcsókol,

– TUDTAM hogy te vagy a legokosabb a cigányok közt! SENKINEK nem jutott eszibe hogy kínálja, vagy adja neki a tortát, CSAK neked! – aszondja. – Tudod mit csináltál most? A cigányokat ÍGY felemelted! Jaj de okos vagy, kedves jó Julisom! – és összecsókol!

– Jó van – mondom –, megyek a vécére. Mer nagyon kell!

De nem engennek ám, nem enged a níp! Visznek, sodornak!

Odanyomúl akkor a Toplek Bandi – ev vót az első cigányerek Karcagon, ej jutott legmagosabbra. Akkor is ott ült az összes városházi

emberekkel. Meg vele a Jóska, aki rögtön után-na következett, az meg a talponállónak vót a vezetője, igazgatója! Gyön hozzám a Bandi, onokatesvírem különben a is:

– Kedves tesvírem – aszondja –, hagy csókoljalak meg! Jaj de OKOS vagy!

– Jó van má – mondom –, annyi csókot adtok rám, hogy elég! Eresszé most, hagy megyek vécére!

– Várja még, bemutatlak! – aszondja. És ott az egész városházbeli embereknek bemutat! – A néném! – aszondja. – Ez ajándíkozta oda a pezsgőt!

Gyön a Jóska is, Pajti Jóska: – Juliska néném, lelkem! Megengedi hogy megcsókoljam?

– Na csókoljál, ha ez a legnagyobb kívánságod! És mir kapom most ezt az ídes kis csókot? Mivel lettem most ilyen kedves?

– Juliska néném – aszondja –, gratulálok magának! Maga egy IGAZI, INTELIgens URIasszony!

– Ne mondd! Én eddig aszitem, cigányasszon vagyok!

Aszondja: – Az, cigányasszony! De NAGYON okos. Hát nízze meg: HÁROMSZOR nyertünk, kétszer tortát, egyszer pezsgőt, és nem jutott eszünkbe a pesti énekesnő! Maga meg – –

Elírek valahogy a Maris asztaláho, – Védjí má meg – mondom neki –, a Jóisten áldják meg! Hát menník ki vécére, de nem hannak!

De nem: a is csak a nyakamba ugrik, a is csak csókol, nem hagy as se menni! Meg a Boris is: – Jaj kedves Juliskám, jaj aranyos Juliskám – meg így, meg úgy –, gyere má, ülje mihozzánk!

– Menj má bolond – mondom neki –, hát megyek VÉCÉRE!

Utóvígre oszt meglátom Emmust, neki mondom:

– Emmuska – mondom –, gyere, azonnal menjünk vécére. De AZONNAL, mer én RÖGTÖN összepisilem magam!

– Na gyerünk akkor Juliska néném! Így valahogy oszt kijutottam – –

Ezelőtt nagyon ment az ócska. Fiatalkoromba én is de sokat kereskedtem vele! Még anyámtul tanultam el.

Csak ugye: kicsiér kicsi gyött!

Jártuk írté sorba a falukat. Cserepet vittem, ócskát hoztam. De hova menjek má, hogy kevésbe kerüljön? Mer az utikötsíget nem bírtam!

Vót két barátném. De mulyák a vígtelenségig! Csak gyöttek utánnam. Mindég egy utcába énvelem! Hiába mondtam nekik:

– Én megyek EBBE az utcajpa, tik ketten menjeteK AMABBA! Eggyik égyik ódaion, másik másik ódaion! Sokkal jobb vóna!

De neem, ûk gyönnek énvelem!

– Hát akkor menjeteK ketten amaz ódaion! De énelébeM ne gyertek! EridjeteK, a közelemben ne lássalak benneteket!

Oo, olyan vótam én mint a BIKÁ! Fílt éntûlem mindenki!

– AGYON ÜTÖM amék elébeM gyön!

Aa de sikerült az az utam! Úgy tán eggyik se mint az! Vagy NEGYVEN darab VADONATÚJ női ruhát cseréltem, mire vígigjártam a soron! Amazok meg SEMMIT se hoztak! Gyön akkor a Perzsi. Aszondja:

– Juliska! Eridj má be oda – aszondja nekem –, a zödkapus házba! Nagyobb cigányok laknak ott mint mink vagyunk!

– Tik vótatok bent?

– Vótunk! – aszondja.

– Oszt nem tudtatok cserélni? Mir nem tudtatok?

– Maj megtudod, csak eredj be! Bemegyek, – Jónapot kívánok!

– Jónapot lelkem!

– Szomjas vagyok – mondom –, adjanak má egy kis vizet!

– Tudom mir gyöttíl lelkem – aszondja az asszon –, nem vízír gyöttíl te! Biztos mondták amazok hogy rossz gúnyákat mutattam nekik!

– Hát – mondom – mondták. De azír én is megnízném azokat a ruhákat!

– Oó – aszondja –, nem mutatom meg, úgyse annál írté semmit!

– Hátha mégis! Nem lehet előre tûnni!

No megmutatta akkor. Vót benne három pongyola, kövír pongyolák, most lenne pont rámvaló – de TISZTA új mind! Csak a varrásán vót szíjjelmenve. De MESEBELI szípek! Meg három férfiing. Meg egy igen finom kabát! Meg tudja Isten má mik még! Otthattam írtok egy tízforintos vázát. Ászt csak a pongyolákat ÖTVEN forintér adtam tovább darabját!

Na ilyen okossak vótak a barátnőjeim! Hogy engemet bekûdtek nevetve! Hogy kibasszanak velem, hogy csak nízegessem ami ünekik nem kellett!

– Most jót nevetteK rajtam – mondom nekik. – Ászt tudjátok mit hoztam ki? LEGalább HÁROMszáz forintot! Egy tízforintos vázáír!

Pedig nem vót több tapasztalatom nekem se mint nekik! Csak ûk a tisztát kerestík, nekik csak a vasalt kellett! Én meg: kimostam, megvarrtam, kivasaltam – GYÖNYÖRÛ lett! Csak úgy KAPKODTÁK el tûlem!

Úgyhogy vót azír pízem nekem ebbül, kerestem én azír! Mer egy virágvázát megvettem tíz forintér, meg HAT forintér – oszt elcseréltem SZÁZAT írő ócskáír! Meg SZÁZÖTVENET írőír! Mer ügyes vótam! Osz így csak vót pízem!

Mer vót Karcagon híres fazikas, a Kántor – de az drágán adta, ahho nem mentem. Meg vót Mezőtúron a Badar, mesebeli edínye vót – de hiába: míregdrágán adta! Hanem aszondja egyszer a Rózsi, az uramnak az ídestesvírje:

– He! – aszondja. – Gyere má! Menjünk el a Potyesz Ferusho! Annak van jó ócsó vázája, nizzük má meg!

Mer annak olyan vázája vót ami nem sikerült. Hogy nem fogta meg jól a festik, körbe lefolyt. Oszt ideadta nyóc forintjával, meg hat forintjával, meg vót olyan hogy két-három forintír ideadta! Megníztk hárman is – de amazoknak nem kellett. Hogy aszondja nem szíp!

– DEEhonnem szíp – mondom –, ípp ez lessz a divat!

Megyek be velők a házho:

– Jóreggelt kívánok, kezicsókolom nagyságosasszon! Qyönyörűszíp batikolt vázájaim vannak! – mondom. Hogy hogyan tanáltam ki hogy „batikolt”, hogyan nem, én nem tudom! – GYÖNYÖRű batikolt vázájaim vannak, tessék má megnízni!

Nízi. – Hát – aszondja –, illet még nem is láttam!

– Azt elhiszem! Mer ez BATIKOLT kezicsókolom! Ezt Direkt ÍLLYENre csinálták! Ritka ez nagyon, mer sokkal nehezebb megcsinálni mint az egyfínyűt!

– Igaza lehet! – aszondja. – Hogy adja? Oó, csak egy kis használt ruhát kérek írté! Egy kis ringyér-rongyér odaadom!

Szedték oszt össze a ruhát, HATALMAS batyuval – –

Bevásároltam egyszer százötven forintér virágvázát, felszálltam vele a vonatra, mentem ócskázni – bandába persze, gyött a többi asszony is mind, Mari, Etus, Perzsi, Lidi – hát a füredi állomáson: detektívek, rendörök! Körbevették az egisz csapatunkat! Hogy bekísírnek, elveszik a vázákat!

Hínye a jó mindenit neki! Utósó pízem vót az a százötven forint!

Mondom ott az egyik detektívnek: – Ki magoknak a fejők?

– Amoda gyön ni – aszondja. – Mir, mit akar vele?

– Legyen szíves híjjá mán ide! – mondom. – Hagy beszélgessek vele egy pár szót!

Odagyön a fődetektív. Mondom neki:

– Szólíthatom mint elvtársat?
– Egísz nyugodtan! – aszondja.
– Nízze elvtárs – mondom –, én negyvenhét úta párttag vagyok. Most értsen meg engemet jól! Én egy NAGYON szegíny, árva, özvegy asszon vagyok!

Hazudtam. Ebbe a ríszbe hazudtam neki, na. Micsináljak!

– Egy NAGYON szegíny, árva, özvegy asszon vagyok – mondom –, de komunista, párttag! Namost, ha az elvtárs is párttag, akkor tudnia kell, hogy mi a jelszavunk! Tudja hogy mi a jelszavunk?!

Rámníz. – Micsoda? – aszondja.

– Ílni, és ílni hagyni! – mondom. – így van?!

– Így – aszondja.

– Maga – mondom neki – íl. Jól íl! Jó fizetése van, eltartsa belűle a családjait. Én meg – mondom – EBBÜL kínlódom, nyócad magamra evvel keresek! Oszt ha maga most engemet elfog és lefokoz, elveszi tûlem ezt a pár kis virágvázáat, avval engemet telj essen felakaszt! Avval én akkor meghaltam! Mer nincs tovább pízem, a családnak nincs tovább kenyír! Hát hogyan kezdek akkor mégegyszer hozzá az el-indulásho?! Mer ha most el is veszi a vázájaimat, énnekem CSAK hozzá kell kezdeni me-gin, újbul! Mer muszáj! Mer a cigánt munkára nem veszik fel, hiába is próbálkozik! És valamibûl meg kell ílni, a gyerekiknek valamit enni KELL! Ha nem akarok lopni vagy betörni, csak ezt kell újbul elkezdenem!

– Igaza van – aszondja.

– Ha én most magának vónék – mondom –, tudja micsinálnék? Én a maga helyibe kiadnám az összes rendöröknek, hogy mondják meg mindenkinek aki így ócskával foglalkozik, hogy EZUTÁN ha valakit meglátnak hogy csinálja, akkor elkobozzák az összes vázákat, meg így lesz meg úgy lesz meg amúgy lessz! De így EGYSZERRE nekimenni valakinek, ászt így megfujtani, ezt nem szabad!

– Maga csakugyan eggy okos asszony – aszondja a fődetektív.

– És akkor – mondom – ha ezt most így kihirdetnék, akkor utánna ha mégegyszer elkapnak: KÉREM! Ha utána mégegyszer megtalál itt engemet, akkor EGÍSZ NYUGODTAN! Akkor má majd azt csinál velem amit akar! SEMMI KIFOGÁSOM! Remélem, megösmer?!

– Meg, elvtársnõ!

Na így is lett. Kiadta az összes rendöröknek, hogy ezután így legyen!

– Jó van – aszondja –, menjenek most haza asszonyok! De – aszondja – mindenki oda menjék, ahova való!

Úgyhogy ki kellett váltanom a jegyemet Karcagra, oszt haza kellett gyönni. Mer ellenőrizték!

Hát így ítem. ilyen kínlódva!

Gyövök haza ócskázásbul – hát, gyön elébem Anikó. De alig bír járni, sántít!

– Jaj istenem, mi lelt, kedves gyermekem?!

– Nem tudom anyám – aszondja –, nagyon fáj a lábom!

Hát, belelípett a rozsdás szegbe vagy mibe, a talpa ÍGY fel van dagadva! Szûz Máriám!

Mondom oszt apámnak: – Viszem reggel a kisjánt doktorho!

– Aa – aszondja apám –, nagy asszon vagy te, sok pízed van!

– Nincs nekem egy fillérem se, mindet elutaztam, hozni meg nem hoztam semmit! De – mondom – nem baj a, majd ád maga köccsön!

– MIBŰL adjak?! – aszondja. – Hónap trafik-kihozás! – mer trafikja vót apámnak, oszt menni kellett az áruír.

– Jó van – mondom –, nem kell nekem a magok píze! Elmegyek így is a Lázár Gedeonho, majd ád az nekem!

Úgy is lett. Viszem reggel Anikót. Mondom a Lázár doktornak:

– Doktor úr – mondom –, nem tom mi lelte a kisjánnak a lábát, de valami lelte!

Megnízi.

– Húú – aszondja –, má teljessen fenn van neki a veres csík! Ez az utósó pillanat, mer meghal bele! – aszondja.

Mondja oszt a betegség nevit is, nem tudom kimondani – tetanuszt? Ami ellen ótanak!

Odahíttá ászt a fiát is a Lázár doktor, a fiatal doktor urat, aszondja neki:

– Ide hallgass kisfiam, nízdz meg jól ezt a kisjánt!

Odagyön a fiatal Lázár doktor, körbenízi Anikót, aszondja:

– Apuka! Eggy GYÖNYÖRŰ gyerek!

– Nem azt kérdeztem hogy milyen gyerek, hanem a LÁBAT nízdz! Ha terád bíznák, micsinálná vele! Operálnád? Vagy mit tennél neki? Mer látod – aszondja –, a csík má fenn van neki teljessen, majnem a kis ágyikáná!

Megnízi a fiatal doktor úr, aszondja:

– Apuka! Én nem operálnám! Dunckötist tennék rá, oszt reggelre kimutatná magát. Reggel meg maj kitanálunk valamit!

Úgy is vót. Rátették akkor a dunckötíst. Mondom akkor a Lázár Gedeonnak:

- Doktor úr! – mondom. – PÍZ NINCS!
- Nem kérdeztelek hogy van-e! Hónap hozza a kisját!
- Hozom!

Elmondtam neki: három nap oda vótam, százötven forintom elment vázákra meg az útra, de nem hoztam semmit, üres kézzel gyöttem.

– Az a szerencséd hogy gyöttél! Mer a naplemente elvitte vóna a kisját!

Másnap. Viszem be Anikót. Leód ja róla a dunckötíst. Híjjá megin a fiát, mutassa annak is, nízik ketten.

- Na apuka! Ugye jót mondtam?!
- Jót mondta kisfiam! Namostan – aszondja nekem –, írok fel ótást, eredj il oszt hozza el a patikából az inekciót!
- Doktor úr! – mondom. – Nincsen nekem egy fillérem se!
- Adok én! Mennyi kell?
- Hát – mondom – mennyi az az inekció? Meg még akkor kenyírrevaló is kéne – –

- Adok azt is! Itt egy százaz!
- As SOK! – mondom. – Mer hogy adom meg?
- Maj megadod kétszer! Vigyed! Megvittem az inekciót, beinekciózta Anikómat,

– Na – aszondja –, most má egész nyugodtan viheted haza. Egy hét múlva szalanni fog! A százassal meg ne törődj!

Meg is gyógyult szípen a kisját. Egy hét múlva má szaladt a lábával!

Vótam én külföldön is! Lengyelországba vótam! Meg hun is? – mindig elfelejtem. Cseszlovákiába! Vótam át vagy ötször.

Azír mentem, mert – szóval üzírkenni. Innen ruhákat vittem, ott eladtam őket, vettem pulóverokat, azt hoztam haza, eladtam őket – így ment ez.

Például, megvettem odaát tíz darab pulóvert, gyönyörű, csíkos pulóverokat, mese szí-pekét! Megvettem magyar pízre átszámolva negyven forintjával – idehaza eladtam három-százötvenivel!

De énnekem minden darabomon megvót legalább az a két-háromszáz forintom! Mer okos vótam! Nem siettem, inkább vártam. Oszt a vigin én adtam el a leges legtöbbír! Emezek adták kettőír, kettőötvenír – én nem adtam oda annyiér. Kivártam. Oszt eladtam háromszázöt venivel !

Igaz hogy viszont kockázat is vót benne. Mer nemszabad vót ezt csináni, tilos vót akkoriba az üzírkedís! A Perzsi meg nem tudta ezt. Kérdezi tûle a határnál a vámos:

- Hát maga hova megy, mit akar külföldön?
- Én? – aszondja a Perzsi. – Üzírkeni!
- Egy LÉPIST se tovább!!

Persze megfoglák, nem engedték sehova a Perzsit, a pakkja is el lett véve neki, üres kézzel lett hazakûdve!

Ugye: más kárán tanul az okos. Mikor engemet megkérdeztek hogy mit akarok, minek megyek, én azonnal mondtam:

– Áá – mondom –, én semmit se akarok, nem akarok én SEMMIT! Én csak úgy utazok. Rokonyokho!

– Jó van – aszondja –, mehet! Visszafele meg egyszer – jól megpakolva! na most ha elfognak, Szûz Máriám! – ülünk a Lidivel a váróterembe. Gyön befele a vámos. Nízem – hát ez egy cigán no! Cigán nõ vót a vámos!

– Jaj de szíp – mondom Lidinek, de jó hangossan, hogy az is hallja –, dikhal má Lidikém, ó de sukár!

Rámníz a cigán vámos nõ ahogy ott elmegy mellettünk, rámníz jól – nem szól semmit, megy tovább.

– Hallgass má – aszondja a Lidi –, te mindég beszílsz!

– Jaj Lidi, buta vagy! – mondom. – Tudom én mir mondom ha mondom! Dikhal má: em má nem csinál nekünk semmit!

Gyött oszt a többi vámos, kutatni – egyszer-csak odalíp emez, a cigán nõ, ászt aszondja nekik:

– A két öregasszont má én elintéztam, azok rendbe vannak!

Na. Úgyhogy hozhattuk haza a rengeteg gyönyörû ruhát nem szólt hozzánk senki.

Engemet igen nehezen lehet felmírgelni, kevésnek sikerült még, mer én nyugodt vagyok mindég – de a Perzsi, az igen, az oszt fel bírt mírgelni! Jaj Istenem, az fel!

A tesvíremnek a felesége vót a Perzsi, Gyurka onokaöcsémnek. Elvette a szegín Gyurka a Perzsit – de megbánta oszt nagyon. Mer a Perzsitûl ugyan soha semmit meg nem bírt kapni!

– Peerzsi! Vaard má meg a gatyámat! – aszondja a Gyurka, mer kiszakadt a slicce neki. – Vaard má meg Perzsi, hát kinn van a csingilingi!

– Jó van – aszondja a Perzsi –, egész nap ezt beszíled?! Nem tudsz mást?!

Oszt NEM varrta meg, hozzá se nyúlt! Még egy hét múlva is a gatyavarráson huzakodtak a Gyurkáik!

Énnekem av vót a bajjom a Perzsivel, hogy mielőttünk vót a kút. Utcai kút – oszt odajárt vízér a Perzsi is. Oszt nehezen járt a kút. Meg zavarja a Perzsi, a kerik meg szaLAAD! Oszt a lánc meg persze kiugrik. Oszt nem bír vele a Perzsi. Na akkor azután!:

– Na nízzed ez a kút! Jaj de felmírgel ez a kút! Lattá még illyet mint ez a kút? Hogy a fene egye az idesanyját ennek a kútnak! Hogy így kibaszik velem ez a kút!

Én meg ülök az udvaron. Oszt hallgatom! Sehun senki, csak egyedül a Perzsi a kúttal, engemet se lát, csak mondja a magáét:

– Nahát ez a kút! Még illyet mint ez a kút! Hogy rakná az isten az anyjába ennek a kútnak! Hogy a lepra essík ebbe a tetves kútba!

ÍGY a kút, ÚGY a kút, EMÍGY a kút, AMÚGY a kút! De ma eltelt biztos háromnegyed óra, oszt CSAK mondja a Perzsi!

Mikor oszt má NAGYON elég vót, akkor kiszóltam neki:

– Perzsi! – mondom. – Elmenjil má innét, mer megverlek ha tovább mondog!

– Mi lelt tígéd meg?! – aszondja. – Mi baj-jod van énvelem?! Inkább nízzed má: milyen ez a kút?! Jézus Mária, hát micsináljak evvel a kúttal?! Bolond ez a kút! Nem látod micsinál velem ez a kút?! Hallottá má illyet mint ez a kút?! Na így kibaszni velem mint ez a kút!!

A kút, a kút, a kút, A KÚT – de engemet ez ÚÚGY felmírgelt! A VÍGTELENSÍGIG!

– PERZSI! – mondom. – Ha nem mígy el innét, de MOST AZONNAL, én AGYONÜTLEK!!

ílyen vót a Perzsi. Buta vót! Mer nem vót az rossz – csak BUTA! Hát nem értette, azt se értette mi bajjom! Úgy kellett ellükni a kúttul – még az ű vedrit vágtam hozzá hogy elmenjen! Mer máskípp estig mondja ott a fülemben, hogy:

– Na HALLOD ez a kút! Na LÁTOD ez a kút?! Jó Jízuskám, hát MÍLLYEN ez a kút?! Ez a KURVA kút! Hát HIÁBA beszílek én ennek a kútnak?!

És ez naponta lement! Ahánszor csak víz kellett a Perzsinek! Hogy én má tisztára fel vótam BŐSZÜLVE! Hát, mondom, én ezt nem bírom. Én ezt

úgyse fogom bírni, hát akkor csak okosabb leszek, ha szípen megölöm a Perzsit. Hát fiatal vagyok még, egészséges, erős – most akkor a Perzsitől bolonduljak meg?! Neem, mondom, hát inkább megölöm akkor! Ugye: erős vótam mint a bika! Meg nem filtem én! Én még embertől se filtern – hát akkor meg?

Valami közbegyött oszt, megúsza valahogy a Perzsi. Igen, mer eltört a lába neki, más hordta helyette a vizet egy darabig. Utánna meg én gyöttem el hónapokra Pestre, Anikómhó. Mire mg hazáirtem, addigra át lett csinálva a kút nyomós kútnak – na így akkor megmaradt a Perzsi, nem ütöttem agyon.

Vót egyszer egy olyan: megölték a kis cigányereket.

A dögteres, av vót. Az ölte meg! Agyonütötte a dögteres a kis cigányereket, a Jakunak a fiát!

Vót ugye a városi dögter, oda hordták ki a dögöket mind az egész városbul – ha megdöglött valahun egy disznó, vagy egy ló, egy tehén megdöglött: vitték ki a dögterre. Szíp dögöket! A cigányok meg persze oda jártak dögöt lopni. Habár nemszabad vót! Nade szegínyek vótak, íheztek – persze hogy mentek! Oszt vót ez a dögteres, ennek ugye av vót a dóga hogy őrizze a dögöket, ne engedjen a dögökhöz senkit. Hát ez persze borzasztó haragudott a cigányokra, amir mindég őrizni kellett tülök a dögöt – ászta ahogy egyszer meglátta ezt a kis cigányereket, a dögné, ráengedte a kutyát! A kutya megfogta a gyereket, akkor ű odament, oszt agyonverte. Bezon! Ez így vót!

Úgy tanálták oszt meg a csatornába a gyereket, benn feküdt a vízbe. Na ugye biztos belefűlt! Persze hát a dögteres fizetett a Lázár doktor úrnak, hogy úgy legyen véve: a kisgyerek belefűlt a kanálisba. így is lett ez bejelentve! Csak ám a Lázár doktornak a fia, a fiatal doktor úr meg nem eggyezett bele! Aszondta az apjának:

– Apuka! Én ebbe nem eggyezek bele! Mer – aszondja – a gyerekekbe nincs egy SZEM víz se! Ha belefűlt vóna, víz lenne benne, teli lenne vízzel! Ebbe meg nincsen semennyi se!

Hát nemnehíz vót rájönni: kiskabát vót a gyereken, férfi-kiskabát, az apjának a kiskabátja – de az összes zsebje teli vót neki kavicssal!

– Nem apuka – aszondja a fiatal doktor úr –, ez nem belefűlt a vízbe, ez agyon lett ütve, úgy lett belelűkve a kanálisba! Azír van a kavics a zsebibe, hogy lehúzza a víz alá!

– UGYAN kisfiam, ne ábrándozzál! – aszondja az öreg Lázár doktor a fiának. – HOGYAN gondolsz ma ilyet?!

Veszekedett vele egy napig – na ugye le vót fizetve az öreg doktor. Mer píze vót a dögtereknek, nagyon gazda vót! Sok píze vót annak a dögbül! De ászt ahogy látta az öreg doktor, hogy a fia csak nem hagyja a dogot, meg mán a cigányság is lázad felfele, megijedt hogy előgyön az igazság! Oszt elment a dögtereshé Lázár Gedeon.

– Nízzed – aszondja neki –, jobb ha elmígy a cigányokhoz, oszt kiegyyezel vélek! Mer – aszondja – nem lehet titokba tartani a dogot, lehet hogy ki fog pattanni, ászt úgy még rosszabb lessz! A cigányok má tudják! Úgyhogy eredj, beszílj vélek inkább, nehogy fellázadjanak!

El is ment akkor a dögteres a Jakuhu.

– Nízzed komám – aszondja a Jakunak a dögteres –, ahelyt hogy énrám fognátok – aszondja –, egygyezünk ki! Mennyit kírtek?

Háát, űk nem tudják mennyit!

– Jó van akkor, nízzed: eltemettetem a gyereket, meg adok neked háromezer forintot! Elíg lessz-e? Gondolkozzál sok píz a!

Na ténleg sok píz vót még akkor háromezer forint, ötven nyócba, vagy ötven kilencbe! A Jakuíknak nagyon sok píz vót! A dögtereknek nem olyan sok. Mer az gazda vót! Hát hogyne: csinálta a dögbül a rengeteg kolbászt, szalámit, füstölte meg, oszt hordta felfele Pestre, ott árulta a felesíge, öt-hat mázsával fordultak minden héten – na hogyne lett vóna pizek akkor!

– Jó van – aszondja neki a Jaku –, adja ide a háromezer forintot!

Oszt így kiegyyeztek.

Na: ilyen buta cigányok vannak!

De a többi cigányok majd össze vertík utánna a Jakut meg a felesígit! Hát HOGYAN?! Hogy elteszi a píz, ű kisgyerek meg agyon van ütve?! Hát ilyen NINCS! De rájukment az egész Ci-gánváros, alig bírtak kiszabadulni a Jakuék!

Mint abba a másik törtínetbe – ezt még apám mesílte. Gyerek ján vótam még, vagy meg se vótam. Oszt vót minállunk egy cigány. „Annyi gyereke vót, mint rostán a lyuk!” – így mondta mindég apám. Oszt gyöttek egyszer hintón az urak, gyöttek vadászni. Oszt összeszedték mind a cigángyerekeket, vittík űket nyúlhajtani. Oszt ahogy a cigányok hajtották a nyulat, az urak meg lüvődöztík lefele űket, az eggyik nagyúr – gróf vót? vagy báró? herceg? nem tudom má minek mondta apám – valahogyan

víletlenül meglútte a cigányember egyik gyerekit. Ott ríttak-jajgattak mind az összes cigányok:

– Jajistenem, jajistenem, meghalt a Gyulus, meghalt a Gyulus!

Előgyött akkor a gróf, vagy herceg, vagy micsoda, oszt aszondta a cigányoknak:

– Jó van emberek, ne sírjanak! – aszondja.

– Ha mán így történt, ha mán így akarta a Jóisten, akkor egyezzünk ki! Szípen eltemettetem a kisgyereket, meg adok az apjának száz forintot!

De MINDJÁR abbahatta a jajgatást az öreg cigány!

– Ernő, Béla, Rudi, Robi, Dezső, Rezső, gyertek ide hamar! – összekiabálta ott gyorsan az összes fiát. – Nagyságos uram! – aszondja. – Dirr-durr, mindet, száz forintjával!

Na, hát ilyen vót a Jaku is: Dirr-durr mindet, száz forintjával!

DE haragudtam rá írté!

Meg hát a másokra is, a dögteresre. Hogy ÍLLYET tett! Egy GYEREKKEL! Hogy íhes szeginy, elmegy egy kis dögöt lopni – habár nem szabad! De hát egy GYEREK! Ugye, jó: pofonütöm kicsit, vagy jól picsánrúgom, ászt rendbe van – de nem AGYONÜTÖM!

Oszt még vót aki a dögterest vídte! Hogy biztos víletlen vót, biztos nem akarta AGYON-verní a kisgyereket, csak tívedísbül túl nagyot ütött, ászt —

De NEM IGAZ! Mer ilyen NINCS, hogy nem akarom, csak VILETLENÜL agyonütök valakit! Ez MESE!

Mer SZÁNDÍKOSSAN ütötte agyon! Hogy fűjének a cigányok, ne menjenek többé a döghö! Hát nem jól járt?: nem zavarta többet senki, csinálhatta tovább a kolbászt-szalámit, gazdulhatott!

Ha valami ilyen nagyobb dolog van minállunk, betörís, gyilkosságok, mindég kérjük az Istent:

– Drága jó Istenkém, csak ne cigán csináta vóna! Mindegy má akar ki, csak MAGYAR csináta vóna!

És legtöbbször úgy is van, legtöbbször ténleg magyar csináta! Óó, TÍZ esztendőbe EGYSZER ha cigán csinál valamit! Mer van cigánba is zshiván, de magyarba sokkal több van!

Ha oszt víletlen mégis cigán vót! Akkor oszt két-három évig mindég hallgathattuk! Hogy

– Peersze! lígen! A CIGÁÁNYOK!

„A cigányok!” – én ezír az egy szóír NAGYON haragszok!

Mer ilyen buták a parasztok! Hogy RÖGTÖN a cigány! Mer más nem is lehet, csak az! Oszt ha meg ténleg cigán vót, akkor mind jár így, hogy „a cigányok!” Nem hogy Péter vagy Pál! Hanem a cigányOK! Hát ha tegyük fel az én uram csinálta, akkor tessék, mondják azt hogy „a Laci vót!”, vagy hogy „a Károlyi László! ' ' Mint ahogy a magyar ember gyilkolt, megmondják a nevit! Beleírják az újságba is: „a Hőgye Mihály vót!” Megnevezik! Nem hogy „a MAGYAROK”! Most ne adja a Jóisten, de mondjuk: van két fiam; az egyik gyilkolt; hát akkor oka annak a másik is?! Akasszák fel mind a kettőt?! Az egyiknek a bûniér?! Amír tesvírek?! Meg melléjük még engem, mer anyjok vagyok?! Meg az összes cigánt, amír mind cigányok vagyunk?! Aki bûnös, tessék: vigyék, bûnhődjön! Én is aszondom: a bûnöst persze hogy! De a másikat?! Hát mir?!

Ugye: ez mind csak a butaság. Mer a magyarok ezt má nem bírják felfogni! Mer annyira buták!

Vót egy olyan: megfujtottak egy jánt. Egy nagyon szíp jánt! Ment haza biciklivel az úton – egy ember meg megbújt, oszt elkapta a jánt. Hogy maj megerőszakolná. Csak a ján meg erős vót! Nem hattá magát! Megfujtotta akkor az ember, úgy erőszakolta meg, halva. De gyönyörűszíp ján vót! Bedugta oszt az ember a tengericsutka közzi, otthatta a csutkakúpba. Gyött a tél, hordták befele a tengeriszárat – egyszercsak kibukott a csutka közzül a jány.

Na mondták persze a magyarok, egybül mondták akkor!:

– Meggyilkoltátok, af fene egye le rúllatok a fekete cigán húsothokat!

Mer ugye a butaság! Meg a fajgyûlölet! Ami mindég vót, meg mindég lessz.

Ászt közbe magyar vót! Nem cigány! Ki lett nyomozva, elfogták az embert, be is vallotta! Magyar vót!

Egyszer meg kiirtottak egy családot. Fej-szível!

Járt hozzájok egy ember tanyázni, de sokáig, évekig járt oda – oszt egyszercsak egy este: gondolt egyet, kapta magát, fejbevágta az asszont! Gyött akkor befele az ura az asszonnak – szíjjelcsapta annak is a fejit! Ahogy meg a kisgyerek megmozdult a böcsőbe, szíjjelhasigatta annak is a fejit a fej szível! Oszt eltemette mind a hármát a dudva közzi.

Két nap úgy vót: nem lehetett tûnni ki tette. Oszt mind csak azon imádkoztunk egyfolytába két napig: csak ne cigán tette vóna! Mer akkor mind szenvedhetünk írte a magyaroktul, mind az összes cigánság!

Na ászt persze rágyöttek hogy ki vót. Hogy a Hőgye Mihály vót!

Mer a hülye paraszt, hogy így mondjam, nem bírta megállni: elásta őket a dudva alá – utánna meg elhajtott tülök egy tehenet. Oszt a tehénrül persze megismerték hogy ű vót.

Mm, mikor megtudtuk hogy magyar ember vót, DE örültünk mind! Csak jártunk-keltünk az utcán, nevettünk, kacagtunk,

– He! Nem cigán vót! Nem ám! Hála istennek magyar vót!

Ennek a gyilkosnak a felesége oszt megörült. Pedig nem vót oka szegíny asszony! Először szídtuk nagyon, hogy nem LÉtezik hogy nem tudta, hát BIZtos tudta ű is – de oszt kitudódott hogy nem tudta. Mer az ura bebeszélte neki, hogy ajándíkba kapta a tehenet, ű meg elhitte, megnyugodott – szóval nem tudta a Zsuzsika, meg nem vót ű oka annak – oszt mégis megörült. Hát nem vót okos tûle – –

Én áztat borzasztó utállom, ha valaki fősvíny! De azt ÚGY utállom, hogy megölním egy kanál vízbe a fősyíny embert! Hát ha most itt vagyunk ketten; oszt eszünk; oszt nekem is van, a másiknak is, mind a kettőnknek elég van; akkor ha gyön egy harmadik, ászt íhes, ászt neki nincs – hát belehalok ha most adok annak is egy kicsit?! Hát ha van mibül, akkor a fene egye ki a gyotráját, egyen má az is!

Van itt a házba egy bolond öregasszony, ászt sokszor van úgy hogy nincs neki mit enni – kezdünk az ebídhe, mondom Anikónak:

– Anikó! – mondom. – A Dinka Pirinek nem adol?

– Adjak neki anyám?

– Ha nem adol neki, én nem eszek! – mondom.

– Jó van, adok neki anyám!

Ugye? Egy bolond magyar öregasszon! Még nem is cigány!

Na Anikóval nem nagyon kell veszekenni ilyenír, mer úgy van nevelve hogy ad, magátul is ad!

Hát nem segíteni kell azt akinek nincs?! Pedig DE sok magyar van, aki fukar, fősvíny, aki nem ad, aki nem segít! DE haragszok az ilyenír! A fősvínre én NAGYON mírges vagyok!

De aki szegíny, aki tudja mi az a KENYÍR, meg azt is tudja mίllyen amikor NINCS, az nem olyan fősvíny, az könnyebben ad.

Meg azír is haragszok nagyon, amikor odamegy egy cigány, ászt nem veszik fel a munkára. Amír cigány! Hat sok ilyen vót ezelőtt! De még most is van. ilyen!

Mer énszerintem vegyik fel! Oszt maj ha valamit csinál, akkor maj ki lehet rúgni! De ha meg rendes-becsületessen dogozik, akkor mir ne ílhessen

az a cigány is úgy mint az a magyar ember?!

Mer a magyarok irigyek, ezír van ez, csakis ezír! Pedig aki irigy, az buta paraszt mind! Ha a butaság fájna, az ilyen ember egy folytába si-vaikonna! Útállom az ilyen embereket, az irigy embert ÚTÁLLOM!

Meg arra haragszok még nagyon, aki nem becsüli meg a kenyeret. Aki elpocsíkolja az íletet! Azt én nagy bűnnek tartom! Mer a kenyír az SZENT! A kenyír, az olyan valami, hogy annékül ílni nem lehet! Az ílet fenntartására meg nagyon nagy szüksége van az embernek! Hát oszt ezír nem bírom ha valaki a kenyeret pocsíkolja. Akinek tökíletes esze van, aki nem bolond, az kell hogy a kenyeret becsülje! Mer az KENYÍR!

Mondjuk aki lop, arra azír én nem haragszok annyira. Mer biztos szükségbe vót, oszt azír tette! Különben: a magyarcigán nem is lop. Csak az olácigány.

Meg a magyar! Hát teli van írva vele az újság is! Csak arra nem mondják hogy „lopott”, az csak „sikkasztott”. Mer az úr! Azt nem szabad avval megszígyeníteni, hogy „lop”!

No oszt aki gyilkol! Aki elveszi a másiknak az íletit! Hát MINEK az, mire jó az?! Aki gyilkol, azt én meg bírnám ÖLNI, arra ANNYIRA haragszok!

Meg aki a janyát megpiszkítsa. A SAJÁT gyerekit! Hát van rá példa – egy magyar! Pedig munkásör vót – ászt a nyócéves kisj anyát 1 A cigányasszonyok agyon akarták ütni, seprűkkel szaladtak meg lapáttal, ászt vertik, a rendörök vídtík meg!

Aki fősvíny, aki irigy, meg aki a kenyeret pocsíkolja – de leginkább ez a kettő: aki a másik embert meggyilkolja, meg aki a saját janyát megpiszkítsa. Ezt a kettőt én RÖGTÖN fel bírnám AKASZTANI! Ezt ANNYIRA útállom!

Amikor Anikóm nyócadik osztályos lett, én aszondtam neki:

– Idehallgass Anikó! Válasszá. Varrónő leszel, vagy ápolónő! De az eggyiknek sikerülni KELL. Ha beledöglök, meg ha beledöglesz, akkor is! Az én dogom a píz. Te meg tanulja! Tanulja, mer én belédverem, az anyád kurva szentsígit! Mer te nem leszel az ami én vótam meg én vagyok! Hogy mindég csak azír a kis kenyírér harcolj! Ha ez lesz teveled is, akkor inkább vízbefűjtalak! Van eszed, TANULJ! És legyél úri női Hogy kinevethesd a többit!

Szenvedtem vele eleget. Nemelíg vót hogy ötöztessem, ellássam, adogassam neki a sok píz – még akkor mindég azon is kellett lennem hogy

neveljem!

Amíg a nővirkípzőn vót, de sok beteget megfürdettem úhelyette, de sokat tisztába tettem amíg ű tanúit! Meg DE sokat magyaráztam neki!:

– Idehallgassa Anikó! TANULJA fiam! Te csak mindég azon iparkodjá, hogy többet tudja mint azok a másíkok! Teneked SZÁZSZOR annyit kell tudni mint egy magyar jannak! Tanulj fiam mer MEGFÚJTALAK! Meg én, az anyád mocskos urístenit!

Sok baj vót, nagyon sok baj! Hogy a magyar jányok így, a magyar jányok úgy -

– Anikó! – mondom. – Ne avatkozz közájok! Semmi dogod köztök! Te most még csak ne is SZÓLJÁL hozzájok! Gyön hozzád egyík? Hagyd hogy elmondja, te meg feleld neki: „Teneked igazad van, de ne haragudjá, most nekem sok a dogom!” Gyön a másík? Hallgasd meg azt is, oszt mondjad annak is: „Neked van tökíletes igazad! De ne haragudj, most nagyon sok dogom van!” így kell a magyar jányokkal kibánni! Hogy ennek is igazat adsz, meg amannak is, megvan a bíke, de teneked SEMMI KÖZZÖD egyíkhe se!

Nehíz vót neki, eleibe nagyon nehíz vót. Vót ollyan: ültek nígyen az asztalná, Anikóm odament ötödíknek, leült ű is – a nígy felállott, Anikó maga maradt az asztalná. Kiközösítettík! Mer cigány!

Hogy gyött hozzám, sírva!:

– Anyám, nem bírom! Nem csinálom tovább, nem tudom! Mer a többiek – így meg úgy.

– Mit törődsz vele?! Ki kérdezte hogy mit csinának a többiek?! Te csak TANULJ! Tanul jál úgy, hogy mindenkínek a feje tetejín táncoljál a tudásba! Mással te EGGYÁTALJÁN ne törődj! Maj níz csak meg, hogy ezek még hogy könyörögnek neked egyszer! Mer ezt se tudják, azt se tudják – te meg maj tudni fogol mindent! Most még csak suttyómba mosolyogj rajtuk – de még majd egyszer kinevetheted űket! TANULJÁL! – mondom neki. – Mer annak van írtelme! De hogy itt bőgsz nekem, annak nincs írtelme. Maj ha tudsz, te leszel az atyaísten! Még majd egyszer mindenkí tehozzád színeskedík, meglásd!

Oszt elébb-utóbb elgyött az az üdő is, hogy könyörögtek néki! Hogy ühozzája gyöttek má, űt udvarolta a többi! Gyön haza, nevet, mondja:

– Anyám, meglesz má, megvan má – –

– Na ugye lelkem! Na ugye megmondtam gyerekem!

Oszt megadta az Isten, hogy nővír lett, meg főnővír Anikóm!

Sokat kínlódtam én az urammal. Jaaj, kínlódtam eleget Lacival! De RETtenetes sokat!

Anikóm ríg Pesten vót má, anyám is meghalt ríg, magam vótam má csak az iszákos vínemberrel, csak útûle nem bírtam má szabadulni Na annyi megvót azír, hogy amikor má nem bírtam, elvitte rúlam Anikó. Mer hazagyött, oszt mondtam neki:

– Anikó, nem bírom apádat. NEM BÍROM má vele! Én felakasztom magam!

– Na anyám, jó – aszondja Anikó –, ne akasszad fel magad, hanem inkább elviszem rúlad egy kicsit.

Elvitte oszt Pestre, betette egy kórházba.

De ott is csak szígyent hozott Laci Anikómra! Italokat vitt be magáho, berúgott persze – aaj istenem – – Meg nekiállt ott benn a nővírszobán főzni, főzött paprikásklumprit, de persze akkor is ríszeg vót, oszt megették elûle a többi betegek, ü nem lakott jól, oszt nekiállt ott csináni a cirkuszt – hát amílyen ugye a ríszeges ember! Hogy mindég történik körülötte valami!

Ott vót nígy-öt hónapig, úgy gyött megin haza. Még meg míllyen kedves lett utánna, még hozzáfogott nekem takarítgatni! Ott seprege-tett vagy egy hétig, de maj minden nap – nem győztem rajt csudálkozni! Na persze nem tartott soká az egísz – gyött megin az ital.

Ugye, ennékül se valami jól álltunk. Mer ü dógozott vagy harminc évet a villantelepen. Csak nem igazolták neki! Mer megszakította egyszer a folyamatosságot, mer fel akart gyönni Pestre. Ípp mikor a nagy munkanílkülsíg vót, hogy kinn aludgáltak az utcán az emberek, oszt örültek ha klumprihajat leltek a szemítbe – na pont akkor kellett a Lacinak Pestre menni. Három napig ha dógozott, ennyi vót az egísz – de a könyvit elvették, másikat adtak helyette. Oszt evvel ellüktík: többé má nem bírta igazolni az évjeit. Ezír lett neki papíron csak tíz év je bedógozva – pedig biztos vót legalább vagy huszonöt évje! Engemet meg azír nem igazoltak a termellőszövetkezetbe, mer csak családtag vótam. Benne vótam én öt évig, de nem a magam nevin, hanem csak mint családtag! Arrul meg nem adtak papírt. Úgyhogy szípen el vótunk haj int va mind a ketten! Ami kevéske nyugdíj gyött, azt a Laci fogta, megitta, mind az utolsó fillérig eltüntette – na jól níztem én ki ûvele, mondhatom jól níztem ki!

Kapott ü szénutalvánt is, mint nyugdíjjasnak járt neki – SZÍPEN kírtam, ne adja el! Legalább a tűzrevalónk legyík meg! – Eladta azt is.

Kûdött akkor Anikóm másikat, kûdött egy kilencszáz forintos tüzellõcédulát – nem azt is megtalálta a Laci?! Eladta a szomszédnak, ászt MIND megitta az árát annak is! Gyött a tél, ott álltunk a hidegbe egy SZEM tûzrevaló nélkül!

– Ugye rimánkodtam neked, hogy ne add el a széncédulákat? Vót a tiéd is, meg Anikó is kûdte a kilencszázforintossat, nem lett vóna gondunk a télen! Ha SEMMINK se vóna, akkor is legalább jó meleg házba ülhetnénk, meg mégis egy kis teát csinálhatnál ha beteg leszek, vagy ha te beteg leszel! Tennénk fel egy kis teát, megennink egy kis ke nyírrel, ászt jó van! De hát eladtad az összes cédulákat, oszt így csak ülhetünk a hidegbe, íhen!

– Mir – aszondja rá –, hát énnekem nem ugyanolylan közöm vót ahho a céduláho, mint neked? Má mir ne adhattam vóna el?! Anikó kûdte – hát Anikó nekem nem ugyanúgy jányom, mint ahogy neked az?!

Na. Hát ilyen ember vót az uram. Hát lehet ilyen emberrel vitatkozni? Hogy sokszor gondótam: legjobb lenne tán fejbe verni!

De Anikó nem engedte. Anikó mindég víd-te! Aszondta Anikó:

– Anyám, ne bántsad apámat! Ne bántsad! Mer nagyon sajnálom!

Mer nagyon szerette az apját! Vagy csak sajnálta? Én nem tudom. Lehet hogy szerette is!

– Anyám – aszondja Anikó –, hát láthatod: HÜLYE! Mit csináljunk vele? Nem lûkhessük senki nyakába, csak a mi gondunk mán û! Unílkûle minekünk semmi bajjunk nem lenne – de hát ezt adta nekünk az Isten keresztnek! Ezt mos má nekünk viselni KELL! Na, hát ennyire szerette Anikó!

– És ne bántsad – aszondja. – Inkább maj mikor má megin ott tartol, hogy na most má megõrûlsz vele, akkor megin fogom ászt leveszem rûlad, felviszem öt-hat hónapra, beteszem kórházba megin, vagy tartom magamnál!

Fel is hozta, megin felhozta magáho. A magyar urával vót akkorûdõbe Anikóm, Budakeszin laktak – de aszondta az urának:

– Nagyon sajnálom – aszondja –, de most û is itt lessz egy ideig. Tetszik, nem tetszik, de ez az ÉN APÁM!

Meg felõtõztette, tetõtûl talpig felõtõztette az apját!

– Ezt a pízt én kerestem – aszondja az urának –, neked ebbe nem vót két filléred se, úghogy azt veszek rajta az apámnak amit akarok!

– Hogy LÉtezik ez – aszondja a nászasszo-nyunk, Anikónak az anyóssá –, hogy lehet, hogy ez az Anikó ENNYIre szereti az apját is, anyját is?

Hogyhogy engem nem szeret így a gyerekem?! – aszondja.

Anikóm csak nevette!

– Hát – aszondja –, az úgy létezik, hogy mink cigányok vagyunk! Magok meg magyarok! Mink cigányok nagyon szeressük a szüleinket! Magok, magyarok: ha magára megharagszik fia vagy jánya, beviteti a kórházba, meg se látogassa!

Oszt így is lett! Szorul szóra így lett! Bevitték a nászasszont a kórházba, megoperálták – a vejem oda se NÍZETT rá! Úgy halt meg az öregasszon, tiszta egyedül! Ó, Anikóm a világ LEGvígirül is szaladt vóna, ha meghallja hogy kórházba vittek engem! Vagy azt a rossz apját!

A cigánság más ebbe: a cigánság mind összetart. Hát meg lehet nízni: hogyha egy igazi súlyos beteg van, hogy ott van körülte mind, hogy vigyáz rá az összes! Vagy hogyha halott van! Ott virrasztolunk neki, ahányan csak vagyunk! Ott ülünk két-három íj jel is, ott énekelünk neki reggelig!

A magyarok? Beteg? Meghalt? Ráhúzzák az ajtót, ászta hagy egye a fene ott ahun van! Mit törődnek űk avval!

Most má azír változik a világ ebbe is. Most má nem lehet otthon virrasztolni a halottat se, ki kell vinni azonnal a temetőibe a siralomházba – oda meg nem mehetünk utánna. Változik mán a világ – –

Elgyött azután annak is az ideje, hogy az uram nagyon beteg vót már. Na, mondom, most má tán meg is hal!

Oszt meghalt, ténleg.

Öt vagy hat éve – vagy HÉT éve? Mit tudom én má!

Feküdt betegen, én ápoltam – de olyan beteg vót má, hogy az italt se kívánta! Hát, mondom, hogy ezt is megírtuk!

– Na, Laci – mondom neki –, iszol valamit? Hozok neked! Igyál csak, hogy a faszodat rakd anyádba, meg a tesviredbe! Hát nem kell má?! Most MÉ nem iszol?! He?!

Nem szólt rá semmit. Nem kellett má neki az ital se, meg szóllani se nagyon tudott má -meg nem is mert tán.

– Ugye – mondom neki –, mennyit kírtelek, hogy ne légyé olyan rossz! Oszt hiába rimánkodtam neked! Mondjad má: megírdemled, hogy itt fürdetlek? Hogy mosom a szarodat?! Hogy minden nap tisztát adok rád, megírdemled éntüllem?! Hogy nyomjad anyádba!

Én oszt mondtam neki! Még szembe is köptem, ha elfutott a míreg az emlékezístül!

És még akkor is vót aki vídje! A tesvirem, Kiki – ût hittam át, legyík má velem, ne legyek magam mikor Laci meghal. Ászt a Kiki is!: nem hattá hogy bántsam Lacit!

– Apád nyomja a szádba a faszát – aszondja nekem –, hát nem hagyod bíkin ezt az embert?! Ha még egyszer szólsz neki, nem gyövök többet ide, meghal, ászt magad leszel vele!

– A nehízsíg törjék ki – mondom neki –, még EZMELLETT vagy?! EZT víded?! Hogy a fekete fene rágja le azt a két sován csecsedet!

– Hogy verje apád a füledbe – aszondja a Kiki –, hát egy halálos nagybeteg ember, ászt te meg nem hagyod pihenni se, örökkí a bûnit emlegeted fel neki! Nem elég most a maga bajjá neki?! Ha még egyszer bántani mered a Lacit, figyeld meg: tájjadra se gyövök többet!

Úgyhogy oszt nem is mertem tovább bántani. Filtern hogy nem gyön Kiki, magam maradok, meghal Laci – hát a SZÍVbaj gyön rám, ha egyedül ír! Mán akkor ha ott vót Kiki, nem bántottam Lacit egyáltalán.

De ászt ahogy elment Kiki! Pótoltam akkor, duplán!

– Megállj – aszondja Laci –, ha gyön Kiki, megmondalak neki!

– Az – mondom –, kanold szíjjel anyádat, ezt tunnád, prímán, az árulkodást! De ne próbáld, ne merjed!

Nem is merte! Gyött Kiki – nem árult el neki Laci! Gyön Kiki, megy hozzá:

– He sógor! Hogy vagy? Ihatna valamit? Hozok neked tesvír! Mit ihatna, mit hozzak?

– Ne hozzá semmit tesvír – –

Má hangja is alig vót akkorra Lacinak!

– Nem kívánod? Vagy csak nem mered mondani, a Julistul? Mondjad csak nyugodtan, NEKEM mondjad! A Julis meg ha bánt tígedet, úgy vágom pofon hogy kimegy a szeme!

Jó van, megvártam míg a Kiki elment, akkor oszt mondtam tovább Lacinak. De MINDENT elmondtam neki! Vót abba rosseb, vót abba rák, vót az anyja, tesvírje, ami csak eszembe vót, MINDENT mondtam én neki!

– Te mocskos csavargó, te, NEKED mondom, Laci, he! Hallod?! Adta nekem pízst?! FILLÉRT se! MIND megittad mindég amit kereste! Meg amit ÉN hoztam, azt is megittad! De most a fene kieszi belülied! Meghalsz, tudod?! Laci, he!!

Kûdte akkor a Kiki a janyát, Etust, vagy a vejít, a Zoltit. Felváltva ültek ott, úgy vigyáztak: nemszabad vót bántani a Lacit! Mer gyött ám a Kiki,

oszt kifaggatta őket:

– He, Zolti, Etu! Nem bántsa a Julis a Lacit?

– A fene egyen el innen tikteket – mondom –, hát mind énrajtam vattok má?!

– Kuss – aszondja a Kiki –, nem tíged kírdeszlek! Zolti, bántsa, vagy nem bántsa?!

– Nem bántsa, nem bántsa! – aszondja a Zolti. – Ha meg bántsa, megírdemli!

– Na kussolj má te is – aszondja a Kiki –, mer tíged is órbaváglak! Hát egy NAGYbeteg HALdokló EMBerrül van szó, hát hogy gondoltok ollyat hogy bántani szabad?!

Gyött a doktor – ha híttam, ha nein híttam, gyött. Megnízte Lacit – engem meg átölelt, magáho szorított:

– Kedves Julis néném! – aszondja. – De jó asszon maga!

– Én? – mondom. – Jó asszon? Hát basza torn anyjával, tesvírivel!

– MINDAMELLETT, ha baszatja is! Mer aran-gyímánt tisztába tartsa Laci bácsit! Pedig nem is írdemli magátul a vín bûnös! – aszondja a doktor.

– Muszáj – mondom –, hát kintelen vagyok! Hiába, doktor úr, hát trafikom van! Nem tehetem meg, hogy ha ű összeszarja magát, úgy hagyjam, oszt a vevők a bûdösbe gyöj-jenek! Hát ollyat ki hallott má?!

– Arany asszon maga Juliska néni, ARANY Asszony!

Nehezen halt meg Laci. Fulladt a vígin, állandóan fulladt! Ordított akkor:

– LEVEGŐT! LEVEGŐT! NYISS ABLAKOT! LEVEGŐT!!

– Kéne, mi?! Nem kapsz! NEM adok levegőt, FÚLJA MEG!! Megfúlsz most, meglásd, baszd szájba anyádat!

– Könyörgök neked, KÖNYÖRGÖK! LEVEGŐT!

Gyött ípp a Kiki. Nízi Lacit, aszondja:

– He, Julis! Rosszul van az urad. Nízzed má, nem kap levegőt! Ki kell nyitni az ablakot!

– Jaaj de meguntam veled az íletemet Kiki! Eresszed te is az anyádba a gecidet! De elegendem van má belülietek, MINDÖTÖKBÜLÜ

– ELHALLGASS!! – azt kiabálja a Kiki. – NYISSAD KIFELE azt a baszott ablakot, de AZONNAL! És amit mond, csináld! MINDENT megtegyíl amit kíván! Hát az utósó kívánságát még a RABNAK is megadják! EZ meg itten – –

– Tudom, tudom: „HALdokló NAGYbeteg EMber”! De nagyon meguntalak má mindőtöket!

Kinyitottam ász az ablakot – –Na: hát ilyenek vótunk!

Nagyon nehezen halt meg. Tisztára ki vótam má merülve – –

Még akkor előgyött a Dezső, az első uram.

De beteg vót akkor má nagyon a is.

DE könyörgött an nekem!

Ó de rimánkodott, hogy csak azt engedjem meg legalább, hogy begyöjjék níha a trafikba, leüljön, oszt elbeszélgessen velem!

Aszondtam neki:

– Nem engedem meg – mondom. – Mer én nem vagyok ápolónő! És nem is akarok többé beteget ápolni! Az uramnak rendessen gondját viseltem, ű meghalt, mit csináljak – de másnak én most má nem kívánom gondját viselni!

Gyött akkor még, hogy mit gondolok, menjen-e Pestre kórházba, engedje-e hogy megoperálják. Mer nagyon beteg. Küdené a doktor Pestre, csak ű meg fíl hogy meghal a műtétüül.

– Énfelûlem azt csinálsz amit akarsz! -mondom neki. – Énnekem nem gondom hogy mész-e Pestre vagy nem mész, meghalsz-e vagy nem halsz meg! Énnekem szerencsire nem gondom mán ez! Mit fílsz, bolond?! – mondom neki. – Meghalni úgyis muszáj! Hát akkor meg?!

Ment akkor Pestre, hagyta hogy megoperálják. Meg is halt az operációba.

Az én íletembe jaemjó világ vót. Bazon nem-jó vót: szenvedtünk mink eleget!

MOST van jó világ! Illyen nem vót még, meg nem is lesz másik illyen jó mint ez a mostani! Ez OLLYAN jó világ!

Mer most, ha valaki szeret dógozni, akkor megíl! Meg ha ügyes, akkor még elő is lípteti magát! Ha szípen iskolába jár, utánna meg dogozik tisztessíggel-becsülett, akkor máma minden vágyát teljesítheti! Úgy magyar mint cigány! Bazon, ARAN világ ez!

Mm, csak most vónik fiatal! Hogy ílhetník én is! Mer így én má nem veszem hasznát a jónak. Ami szíp meg jó van, am má nem énnekem van.

Elíg soká benne vótam én a pártba. Mer nagyon szerettem ott lenni! Eleibe elíg sokan is vóttunk benne cigányok, mind a két cigánvárosbul jó páran. Csak azután úgy apródonkint kimaradozott legtöbb. Mer nem fizették a díjkat. Meg nem jártak el gyűllísre – szóval így hanyagságbul Mer a

kitartás, az hiánzott – a kitartás hiánzik legtöbb cigánbul! Ez a baj. Úgyhogy most má elíg kevesen vannak párttagok, páran ha lehetnek.

Utóvígre oszt én is kimaradtam belüle – de nagyon bánom! Még mikor lenn vótam Karcagon, mielőtt eladtam a házat – de beteges vótam má nagyon, fel vótam dagadva, nemigen tudtam menni sehova, meg amúgy is nagyon le vótam kötve a trafikkkal, hát pártgyűllésekre se jártam má – kigyőtt akkor egyszer hozzám két ember a pártbul.

– Ide hallgasson, Károlyiné elvtársnő -aszondja az eggyik, egy nemtommílyen Tóni bácsi –, maga má úgyse tud gyönni a taggyűllésekre! Jobb hogyha ideadja a könyvit, és akkor lemondott szípen, a maga jóakaratóbul. Mer ha nem, akkor felhívassák a központba, és úgyis el lessz véve a könyve! Mer magát már soha se lássuk a gyűlléseken!

Na így akkor odadtam a kiskönyvemet.

De azután meg ÚGY megbántam! Mer csak nem lehetett az igaz! Hát azír hogy valaki beteg, csak nem kűdik el a pártbul! ÚGY bánom hogy akkor odadtam a könyvemet!

Utánna hogy a Laci meghalt, beteg lettem én is. De nagyon beteg. Fel vótam fűvód va, fel vótam dagadva, a lábom mint egy zsák! Meg a vírnyomásom – mer vírnyomásos is vagyok! Meg még a lázam is hozzá! MINDEN bajjom lett akkor egyszerre!

Fel is adattam a táviratot Anikómnak Pestre – de hát amíg az odaír? Meg amíg majd Anikó gondol valamit? Addig mi lessz?

Kigyőtt a doktor. Pedig én nem is híttam – nem tom ki híttá ki! Mondom neki:

– Mér győtt a doktor úr?! Én nem híttam!

– Azír gyöttem Julis néni – aszondja –, amír NEM hívott!

– Na jó – mondom –, üljön le akkor.

– Nem ülök le, mer nem ülni gyöttem – aszondja –, hanem megvizsgálom magát!

– Ne vizsgáljon maga engemet – mondom –, hát mit akar velem?! Nincs nekem semmi bajjom!

Nem akartam engenni – de csak megmírte a lázamat, meg a vírnyomásomat is megmírte, erővel! Aszondja utánna:

– Julis néni! Hogy híjják a maga janyát?

– A jányomat?! De hisz ismeri a doktor úr! Károlyi Anikónak híjják!

– Hát a vejit hogy híjják?

– Doktor úr! – mondom. – Mit akar a vejemmel? Aszisi, bolond vagyok?!

– Nem hiszem. Hanem TUDOM! – aszondja a doktor. – Hát tudja maga hogy mennyi a láza? NEGYVEN fok! Tudja maga mennyi a vérnyomása?!

– Honnan tunnám!

– Na tudja meg: KÉTSZÁZ NYÓCVAN!

– Nem bánom én, ha ÖTSZÁZ is!

– De – aszondja – a kétszáz má ÜT!

– Maj – mondom – én meg visszaütök neki!

– Jó – aszondja a doktor –, ne viccelődjünk tovább. Megírom a mentőcédulát, szólok a mentősöknek, ászt hónap szípen befekszik a kórházba.

– ÉÉN?! – mondom. – Azt maga nem fogja elérni!

– De mir??

– Hát – mondom –, CSAK.

– De most mondja meg nekem hogy MÍR!

– Hát – mondom – mer a mé nem darázs. A klumpri meg nem tojás!

– Okos beszíd! – aszondja a doktor.

– Okos beszíd, vagy nem okos beszíd, én nem bánom! Csak elég ah hozzá hogy nem megyek! Mer azírse megyek oda a sok magyar kurva közzé! Hogy kinevessenek, kigúnyoljanak engem?! Nincs rá semmi szükségem!

– Rendbe van, nem alkudozok én itt magával – aszondja a doktor –, ha máskípp nem gyön, küdök két rendőrt is a mentővel, de AKKORI S bevitetem!

– Reggel hány órákkor gyönnék? – mondom.

– Reggel hét órákkor!

– Jó van – mondom –, hát gyöjjenek akkor, így oszt nagynehezen leráztam a doktort.

Megy el – má gyön is be Erzsike. Nem is kellett mondani neki hogy mi van, mer hallgatózott.

– Hallottam, hallottam: viszik reggel a kórházba! – aszondja.

– Jaj Erzsikém – mondom –, mit csináljak?

– En, ha magának vónék – aszondja –, feltûnik a vonatra oszt mennék Anikóho!

– De hát – mondom – má küdtem sürgönyt Anikónak, hátha gyön ide hónap!

– Én felmennék mindenhogya! – aszondja az Erzsi.
– Jó, igen, igen – mondom –, de NEGYSZÁZ fok lázzal, KÉTSZÁZ NYÓCVAN vírnyomással??

– Akkor is! – aszondja . – Akkor is!
– Igazad van. No – mondom –, felkísírsz Pestre engem? A kötsígedet megadom!

Hát, ű nem tud, mer a gyerekiket nincs kire hagyja.

– Kűdd el akkor valamelyiket Rózsier! Győjjön át Rózsia! Majd az felkísír!

Áthítták akkor a Rózsit.

– Gyere – mondom neki –, vigye fel engemet Pestre! Fizetem az utikötsígedet!

Ű nem tud győnni! Mer az ura beteg, jánya beteg, mittudomén, mindenkije haldoklik, nem hagyhasa űket!

– Na, akkor őtőztessé fel!

Felőtőztetett. Megmosdatott szípen, rámadta a bugyogót, harisnyát – nem vót könnyű! mer alig győtt rám a ruha! hát fel vótam fűvódva, fel vótam puffadva, teli vótam vízzel! –, rámadia a kombinétom, ruhámat, cipőmet, minden – de hogy űneki most menni kell, mer várják a betejei!

– Menjé! – mondom, – Majd én főzők magamnak!

Még akkor nekiálltam főzni! Káposztát főztem! Ha enni nem is nagyon tudtam belűle, de azír megfőztem magamnak rendessen!

Űgy oszt mentem a vasútra. Persze kísírtak oda is, hogy el ne essek, vagy valami. Kinn az állomáson megvártam szípen a háromórás! vonatot – mire reggel ment írtem a mentő, én má Pesten vótam!

Tudtam hogy Anikóm ícakás! Mer azt megírta nekem. Ha kicsit hamarébb járok, még ottírem a kórházba – de lekístem már. Micsináljak most, jó Istenem? Az anyóssáikkal lakott Anikó, tudtam hogy a kórház udvarán van a lakásuk, mer az apóssá portás vót ott – de most hun keressem űket ebbe a hatalmasnagy kórházba?! Akkora rengeteg vót az a kórház, mint egy egísz város!

Tanáltam akkor az egyik folyosón egy beteget. Mondom neki:

– Ismeri maga az én jányomat, Ani nővírt?

– HÓÓGYne – aszondja –, persze hogy ismerem! Nála vagyok beteg, az ű pavillonjába!

– Igen? – mondom. – És azt is tudja hogy hun lakik a jányom, meg az anyósaik?

– Tudom azt is! – aszondja.
– Nagyon messzire van az ide?
– Hát – aszondja –, nem olyan nagyon messzire!
– Nagyon beteg maga? – mondom neki.
– Hát – aszondja –, nem éppen olyan nagyon. Mir?
– Kisírijen el engemet oda! Mer én meg nagyon beteg vagyok! – mondom, – KÉTSZÁZ NYÓCVAN vírnyomással gyövök Karcagrul!

Na így oszt szerencsíszen eljutottam hozzájuk. De má akkor majnem az ajtóba estem össze!

Oszt Anikóm meg nem is vót ott! Csak az anyóssát, a nászasszonyomat tanáltam! Mer a vejemet ípp operálták, a visszereket szedték kifele ípp a lábából, ászt Anikó haza se ment a munkából, ment be mindjár a férjéhez! Avval hogy utánna meg megy egyenessen az állomásra, utazik le Karcagra, hozzám! Én gyöttem, ű ment!

De a nászasszonyom nagyon jól fogadott. Mindjár: HAMAR egy lázmérőt, de AZONNAL. Megmírte a lázam – NEGYVEN fok!

– Jíízusom – aszondja –, ÍLLYEN lázzal fel mertél ülni a vonatra?!

– Fel – mondom.

Azt csinálta akkor: SZÛZ ANYA meztelenre levetkeztetett! Oszt BELE a hűdegvizes lepedőbe! Adott hozzá még lázcsillapító orvosságot is – úgy fektetett le.

De én ÚGY elaludtam, mint akit agyonvertek!

Ha begyött valaki, felníztem azír, hogy hátha Anikóm gyött, de szólni nem bírtam semmit, aludtam tovább. A nászasszonyom ÖTSZÖR nízett meg akkor ícaka! Hogy ílek-e még!

Anikóm az ötórásival ment le Karcagra – visszagyönni nem tudott már, mer nem vót vonat. Csak telefonált Karcagrul az anyóssának. Hogy odatanáltam-e, megvagyok-e. Mondták neki hogy igen, ott vagyok, csak nagyon beteg vagyok. Gyött oszt Anikóm a legelső vonattal, a háromórásival ű is, reggelre má ott vót mellettem.

Oszt meg is gyógyított szípen Anikóm.

Jó jányom ű, nagyon jó jányom.

De nem is mentem vissza utánna Karcagra, maradtam inkább Anikómmal.

Hogy felgyöttem Pestre, Anikó bevitt a kórházba, takarítottónőnek. Dogoztam ott is egy darabig.

De borzasztó szerettek a munkahelyemen! Mindenki nagyon szeretett engemet!

Lett egyszer egy kis röpgyûllísünk. Hí a Vali nõvír engem is, menjek be én is.

– Áá – mondom –, nem megyek én, hát dogom van nekem, meg nem érdekel engemet a gyûllís!

Pedig még akkor komunista vótam! De valahogy nem akartam menni. Gyön akkor a fõnõvír.

– Juliska néném – aszondja –, hát hogy mondhat illet hogy nem gyön?! RÖGTÖN tegye le azt a mosogatást, ászt gyerünk!

Jó, megyek. Leülök bent, a többi közzé. Hát, mindjár avval kezdi a fõorvos úr:

– Imádkozzunk a Jóistennek, adjunk hálát neki, hogy a Juliska nénit ide kûdte mihozzánk! Mer miúta a Juliska néni itt van, azúta itt ragyog minden, arán tiszta itt minden! – aszondja. – Ipacs néni meg avval gyön, hogy a magyar asszonyok nem akarnak dolgozni cigányasszonnyal, kéri hogy ne kelljen dógozzanak cigányasszonnyal! Hát Ipacs néni – aszondja a fõorvos úr. – Javaslok én magának valamit! Ha nem akar dógozni a Juliska nénivel, menjen ászt vegye ki a könyvit, helyezkedjék el másutt! Mer elmehet, de most AZONNAL elmehet! De a Juliska nénit nem hagyjuk, a Juliska nénit TÍZ másik takarítottó-nõir se adjuk! Mer a Juliska néni ARANYAT ír nekünk!

Na. Hát akkor el lehet gondóni, hogy mennyire szerettek engemet ott a kórházba!

Takarítottónõ vótam – de vót nekünk ott munkahelyi kisvizsgánk is. Elõtte a Terézke fõnõvír mindenkinek adott egy kis papírt, arra vót ráírva hogy hányadiknak következünk, mit fognak kérdezni, mit kell rá mondani, ez oda lett adva hogy tanuljuk meg jól – na én meg elhattam az enyimat! Énvelem nem tudta Anikó megtaníttatni a beszídemet, mer elhattam a cédulát!

Megyünk vizsgára. De én maj meg eszem kezem-lábomat, olyan ideges vagyok! Jó, mondom, hát engemet lehet hogy nem is szólít az igazgatói fõorvos úr, mer azír hogy én cigán vagyok. Hátha nem is szólít!

Ülünk – egymás után feláligassák a nípet, beszíl e is, beszíl a is, eggyik a másik után -hát vótunk háromszázan csak takarítottónõk abba a hatalmas kórházba! Egyszer oszt aszondja az igazgatói fõorvos úr:

– Na most má sokmindenkit hallottam beszílni – aszondja –, de még a Károlyinét, a Juliska nénit nem hallottam! – mer tudta hogy én csak úgy

érték hogy „Juliska néni”. – Most magát kérdezem Juliska néni!

Felálltam – de én majnem elájultam. Annyira filtern! Hogy Istenem, hát mit mondjak. Itt a háromszáz ember előtt, meg az összes doktorok előtt! Mikor egy SZÓT se tudok belûle! Felállók, mondom neki:

– Hát, igazgatói főorvos úr – mondom –, én bizon nem szóllok egy szót se. Mer nem tudok! A kis cédulámat, amire fel vót minden írva, elhattam, úgyhogy nem tudok én semmit se. Zavarjon el. ha úgy gondolja az igazgatói főorvos úr, de én nem mondok egy szót se! – mondom neki. – Mer nem tudok én beszílni!

– MaGAA?? – aszondja az igazgatói főorvos. – Dehát magának van itt a legnagyobb szótehetsége!

– Ennekem bizon nincsen – mondom. – Mer én iskolát nem jártam!

– Hány osztályt járt Juliska néni? – azt kérdezi az igazgatói főorvos.

– Eggyet se – mondom –, EGGYET SE!

– Nem érdekel – aszondja az igazgatói főorvos –, akkor is magának van itt a legnagyobb szókincse! Julis néni – aszondja –, azt mondja meg nekem, hogy hogyan szokott maga takarítani? Mondja el elejitül vígig, elkezdve reggel!

Persze mind kacagott, mind a háromszáz nevetett!

– Hogy ÉN, hogy hogyan szoktam takarítani, igazgatói főorvos úr? Elmondom! Hát úgy – mondom –, hogy elősszöris reggel bemegyek, köszönök mindenkinek hogy „jóreggelt kívánok!”, jó hangossan! Akkor megyek mind jár az ablakho, kinyittem! Minden ablakot, minden ajtót kinyitok, csinállok egy jó kereszthuzatot! Hogy gyöjjík-menjík a levegő! Akkor fogom magam, kisépregetek, összeszedem a szemeteket! Azután készítek a vederbe egy jó kórmeszes vizet! Osztt avval a jó kórmeszes vízzel felmosok mindenütt, jó bû vízbûl, hogy a szekrínnyek alól is kihozzon mindent ami ott van, morzsa vagy ev vagy a!

Mind nevette közbe, hogy aszondtam hogy „jó bû vízbûl” – nem bánom, na, nevessetek!

– ÚÚGY van Juliska néni! – aszondja az igazgatói főorvos úr. – Még hogy MAGA nem tud beszílni?! Hát pont ezt várnám mindenkitül! És el is hiszem, hogy maga így takarít! Na, most azt mondja meg minekünk, hogy eggyik ember a másikat hogyan fertőzi meg a leghamarább!

– Hát – mondom – úgy, hogy ha megy a buszba vagy a villamosba! Osztt ott mind fogják azt a lógós valamit, közbe meg egymásra tüsszkölnek meg köhögnek! Így fertőzi meg eggyike a másikat a leg hamarább!

– NAGYON helyyes! És – aszondja – MI fertőzi meg legjobban az embereket?!

– Legjobban – mondom – a légy! Aki a szemétdombra, szarra, húgyra, mindenre rászáll! Oszd hordja a fertőzéseket erre-arra!

– ÍGY van, drága Juliska néni, ÍGY van! Odamegyek utánna a Terézkéhe, a vezető főnővérhe, súgom neki: – No, hányas?

– Ötös, Juliska néném, ötös, ötös! Na jó van akkor – –

De nagyon szerettek ott engemet, mindenki nagyon szeretett! A Terézke főnővér is, meg a doktorok mind! Ez az igazgatói főorvos úr is – zsidó ember vót, az egész hatalmas kórháznak az igazgatója, Anikót már előbb ismerte ű, meg ű is vette fel a nővérképzőre, aszondta Anikónak:

– Te kölk! – aszondja neki. – Felveszlek! De hogyha szígyent vallok veled, én úgy elverem a popsidat, hogy ollyant még az életbe nem kaptál!

Mer nagyon szerette Anikót! De ugyanúgy engemet is!

Meg ugyanúgy szerettek a betegek is! Vót egy beteg, a Svarc bácsi. Én csak Karcsi bácsinak híttam. Az ollyan vót, hogy egész íccaka nem aludtak tülle! Mer egyfolytába csak, hogy „Julisné-NÍÍ! Julisné-NÍÍ!” Megyek be reggel, avval fogannak:

– Gyöjjön má Juliska néni, mer nem aludtunk egész íccaka a Svarc bácsitul! Mer örökké csak magát követeli!

Bemegyek: – Mi van Karcsi bácsi? Mi bajja van, mér hívott?

– Pisilhetném!

– Adom!

Odatettem neki az edínt, beleráztam az ízéjit – mind jár pisilt! De ű csak nekem pisilt! SENKINEK se pisilt másnak, CSAK nekem!

– Jó van Karcsi bácsi! Most rendbe van? Jó van akkor – –

IMÁDTAK engemet ottan!

De vót szavam is! Ha énnekem valami nem tetszett, én mindég megmondtam a magamét! Oszd mindég eligazítottam a dogot! Vót egy adjunktus, Kovács, doktor Kovácsnak hittak. Rí szeges vót! Oszd ahánszor ríszeg vót, mindég meghalt valaki a keze alatt! De nagyon nem szerettem írté! Egyszer: gyön befele. De látom má messzirül: HOTT ríszeg, VERES!

– Adjunktus úr! – mondom neki.

– Tessék Juliska néni, tessék, tessék, tessék! – mer dadogott ha ríszeg vót.

– Az Isten rakja bele magába a faszát – mondom. – Hát má megin PICSA ríszeg! Megin meg akar ölni valakit?! Vegye tudomásul: én nem

fogok itt bokáig járni az embervírbe! Meg nem nízem hogy maga mit csinál, ha maga gyilkos is, én nem leszek gyilkos! Vegye tudomásul: máma itt maga nem operál, máma itt nem nyúl egyik beteghe se! Megértette?!

– Igenis megértettem, igenis megértettem! Fordult meg, elment!

ODA vót a főorvos, mikor elbeszítették neki! Annyira nevette, majd el FEKÜDT!

Mondják ász, hogy hí engem a főorvos úr. Megyek be hozzá.

– Juliska néni! – aszondja. – Mit csinált az adjunktus úrral? – de nevet, hogy maj le esik a székrül!

– Jaj, főorvos úr! – mondom. – Hát ez úgy megy: ahánszor ríszeg, mindég meghal a keze alatt egy beteg! Én meg nem szeretem az embervírt fogdosni! Hát micsináljak? Rákiabáltam, oszt elment!

– Kedves Juliska néni, magának van tökéletesen igaza! Ebbe maga parancsol, nem én! De így van jól, így van jól!

– Hát, ebbül én parancsolok!

De így el lett fogadva minden, amibe én in-tízkedtem!

Úgy szerettek engemet a kórházba, hogy még majnem össze is vesztek rajtam! Mer elébb a Baros utcába vótam, ahun Anikó tanúit, onnat mentem át a Károlyi kórházba, Anikóm után, mer oda lett helyezve ápolónőnek – de csak úgy bírtam elmenni a Baros utcából, hogy a főnővér szabadságon vót, máskípp el se engedtek vóna! Mikor oszt már ott vótam, telefonált vissza az ottani főnővér, hogy érdeklődjön utánnam:

– Terézke – aszondja a telefonba –, itt van nállunk a Juliska néni, a Károlyiné, aki tinállatok vót, mit szólsz hozzá? Mílylen vót a munkája tinállatok?

– Tudod mit szóllok Máriám? – aszondja a Terézke főnővér. – Azt, hogy ha én itthon vagyok, ha nem vagyok oda ípp nyaralni, akkor most nem nállad van a Juliska néni, hanem énnálam! Mer akkor SZÓ se lehet rúlla hogy elengedjem! Mer anná rendessebb asszon nincs a világon! A betegek is imádták. És GYÖnyörû szípen, NAGyon jól takarít!

– Igen – aszondja a Mária főnővér –, itt is ez a helyzet vele!

– Na – aszondja a Terézke –, hát ha akármikor valami probléma vóna vele, ha akármilyen kifogások vóna ellene Máriám, csak szóljál azonnal, és én MARIS szaladok írté ász hozom vissza magamho! Ha ípp nincs is hely, UNE KI akkor is van! Mer.az.egy OLLYAN asszony, egy ARANY asszony az! – aszondja a Terézke főnővér.

Ez ÍGY vót! Ha nem igaz, hát a Szûz Mária verjék meg!

Nagyon szerettem én is ott lenni. Nagyon szerettem kórházba takarítottón lenni! Utóvígre ász mégis elgyöttem. Hazamentem Karcagra.

Mer ott vót a ház. Mer ugye a fél ház az enyim vót apámról, a negyedet meg megvettem a mostohaanyámtól, amikor meg az is meghalt, a janyai örököltik az ű megmaradt negyed házát – na akkor én inkább lementem, mer nem akartam hogy valaki oda bedugja az órát! Mer akkor nekem má véglegessen kuss lett vóna. Pláne ha egy családos belemegy – akkor nekem vígem van!

Meg ott vót a trafik is apámról. Mer apám, mint hetvenöt százalékos hadirokkant, kapott egy trafikot, még az én fiatalkoromba. Ahogy oszt apám meghalt, rámmaradt vóna a trafik – hasznátam is egy darabig, de oszt odaajáltam a mostohaanyámnak, hogy legyen azé. Most ász ez a trafik is visszamaradt énnekem. Hát oszt így ugye muszáj vót menni!

De akkor is: kétszer kellett beanni a felmondásomat! Oszt még másodszorra is aszondta a főorvos:

– Juliska néni, nem vettünk rúlla tudomást!

– Ha vettek, ha nem vettek, én úgyis elmegyek haza! Három hetet dogoztam magoknak, ennyi vót, kiesz, elég, alá szógája! Hát csak nem gondol ollyat a főorvos úr, hogy házat, trafikot, mindent hagyjak, csak hogy itt takaríthassam a kórházat?! Amikor ott nem is dogozók, csak ülök a trafikba, és megkeresem ugyanezt a píz! Hát bolond azír nem vagyok!

Mentem akkor vissza trafikosnak.

Íltem akkor megin otthon, abba a nevezetes városba —

Mer híres város Karcag! Mer oda való a hon-vídelmi miniszterünk aki most van, a Cinege! Ismertem – na hogyne ismertem vóna, hát egy városba laktunk! Csak ű a Katolikus Ríszén, mink meg Cigánvároson. Egy taknyos kis magyar gyerek vót ű Karcagon – oszt honvídelmi miniszter lett! Bezon! Emlíkszek rá, egyszer is kivert egygy embert a kocsmából – mer nagy híres verekedők vótak mind ezek a Cinege gyerekek! Oszt mégis míllyen nagy ember lett a Lajosbul!

Trafikos vótam akkor megin pár évig Cigánvároson. Nem vót as se rossz, mer elég jó vót. A kétezer forintomat megkerestem benne, kétezer kettőt, 'hármát, de vót rá eset, ha ünnepnap vót a hónapba, megkerestem a háromezret is! Pedig csak ültem, pihenkeztem ott! Jó vót, nagyon jó vót!

Csak ász egy üdő után meguntam.

Oszt fogtam magam, otthattam mindent, felgyöttem újbul Pestre!

Pedig mindenem megvót odahaza! Házam, szíp lakásom vót, rendes bútorjaim, MINDEN! De hiába: magam vótam benne. Vót olyan ícaka: SZEMHUNYÁST nem aludtam! Mer az egyedüllít. Nappal? fél Cigánváros ott vót nállam, ott ette mind az én főztömet! ícaka: csak feküdtem egyedül –

Nem a nélkülözistül gyöttem el! Hát megvót nekem mindenem! Ott vót először is a trafik. Meg kaptam a kis nyugdíjamat is. Meg hozzá még amíg eljártam tippant szedni, avval is kerestem, hát minden piacon két-háromszáz forintot árultam! Meg még akkor ha píz kellett, csak írtam Anikónak, RÖGTÖN kûdte, amennyit írtam annyit, még ha kõccsön is kérte de kûdte! Úgyhogy mondom hiányom énnekem EGGYÁTALJÁN nem vót!

Oszt mégis gyöttem. Mer azír hogy az egyedülsíget nem szerettem.

Mer eggy az, hogy ugye Anikóm itt van.

Û itt is ment fírhe Pesten – magyarho! Egy magyar vót az ura! Elsõbb a tesvíremékníl lakott Anikó, de hogy fírhement, átment akkor lakni az anyóssáikho Budakeszire, kórházba – mer azír hogy az apóssá a kórházba vót portás. Azután meg oszt Perbálon vett Anikó a férjivel egy lakást, ott laktak. Meg má én is ûvelõk. Jó is vót az! – egy darabig. Csak azután hogy Anikóm külön lett az urátul, nem vót má maradása Perbálon – na akkor elvállalta ezt a házmestersíget, hogy legyen lakás. így kerültünk ide Belvárosba.

Meg akkor a másik, hogy itt van Pesten a tesvírem is, a Rózsí. Nem rendes tesvírem û se nekem, onokatesvírem csak, mer a nagyapám tesvírinek a jánya, de neki is meghalt az anyja, meg nekem is meghalt az anyám, oszt így együtt nyõttünk-nevelkedtünk nagyanyámná – de én ût mindég tesvíremnek mondtam, meg egy cseppet se írzem hogy nem ídestesvírem, mer nagyon szeretem Rózsit!

Û is magyar emberhe ment fírhe, Füredi Mi-hályho, oszt ide gyöttek fel lakni Újpestre. Oszt Anikóm mikor Pesten tanúit, ûnállok lakott – nagyon is sokat köszönhet a tesvíremnek Anikó! Meg én is mikor először felgyöttem Karcagrul, eggy ideig nállok is laktam – eggy ekkorka kis lakásba vótunk nyócan! Hogy NÍGYEN feküdtünk eggy ágyba – hát el lehet gondóni! Oszt a Rózsínak az ura mindég üldözött vóna minket kifele! A Rózsí meg nem hattá! Aszondta a Rózsí:

– Rendbe van, zavard el. De ha ü megy, én is megyek! Mer énnekem a tesvírem MINDENNÉL előbbrevaló!

Azután oszt lett olyan is, hogy én vettem magamho a tesvíremet, odavitettem Perbálra, Anikóíkhó. Akkor meg az Anikó urával harcoltunk örökkí, ajajaj – –

Szóval így szerettük mink egymást a tesví-remmel! Hogy nem bírtam nélküle lenni! De még most is: ha ûneki valami bajjá van, akkor én má meg vagyok bolondulva! Akkor má rögtön kûdöm Anikót, Anikó má szalad is írté, hozza át ide – mer NAGYON szeretem Rózsit, nem tudom nélkülözni!

Na úgyhogy szóval most vígeredmínbe itt vagyok Pesten, Anikómmal. Most múlt eggy éve hogy itt lakunk az Ôtödik kerületbe – jó ez is, nem panaszkodhatok, megfírünk itt is.

Oszt ílünk. Szípen!

Dogoztam én sokat íietembe! De rengeteget! Úgyhogy még a nyugdíj ho is hét évem van nekem bedógozva! Úgy vót, hogy ez után a hét év után kapom majd a nyugdíj)at, de oszt ez eggyesítve lett avval amit az uram után kapok – így lett ezer nyócszáz, majnem ezer kilencszáz a pízem. Jó ez, szíp píz ezi Eggy öreg-asszonnak nagyon szíp píz! Meg lehet belüle íl-ni! Nem úgy hogy dínom-dánom – de íhenhalni nem kell vele! Meg meztelenül jární se kell – ha spórol kicsit az ember, tud venni magának egy kis rongyot is. Úgyhogy mondhatom: íllyen módóm énnekem még sose vót, miúta csak megvagyok a világon! Iszok-eszek amit szemem-szám kivan, megvan a rendes ruházatom, meleg szobába ílök, meg még a tesvíremet is tudom egy kicsivel segítténí – arán világ ez! Oszt ezi mondóm: ENNÉ JOBB VILÁG NEM VÓT MÉG, miúta csak a világ a világon van! Mikor a Jízus a földön járkált, akkor se vót íllyen jó világ! íllyen nem!

Engemet Anikó tanított meg írni!

Mer iskolába én nem jártam. Egy NAPIG se jártam én! Ugye akkor még az a helyzet vót, hogy a cigányerekeket jóformán be se vettík az iskolába, mer eggyátalján nem törödtek ve-lök. Úgyhogy engemet fel se adtak iskolába soha, de még annyira se hogy megnízzem az iskolát hogy belülrül míllyen!

Mikor apámnak a tesvírje meghalt, maradt utánna nígy gyérek. Oszt anyám elvállalta azokat is, hogy felneveli ûket. Pízt se kapott írté, mer akkor még divat se vót tán hogy az állam pízt adjík, mint a mostani lelences gyerekekre – mindeggy, anyám elvállalta ûket, oszt akkor velünk vótak azok is. Az öregebbik kisjány, a Rózsí, az se járt iskolába, hát má üdössebb vót nállam. De má majd a kisebbiket, a Mariskát, mivelhogy árva vót,

felvették, oszt az járt is. Oszt mindég mondta a könyvből hogy „áá, bée, céé” – én meg ütöttem írté!

– Mit beszílsz te?! Bolon vagy?! – mer elképzelni se bírtam hogy mit csinál! Meg eltitptem a könyvit, szíjjelszaggtam a füzetit szegínnek! Illyen buta vótam!

Úgyhogy én nem tudtam írni-óvasni se – hát hunnan tudtam vóna! Mikor majd oszt Anikóm nagy lett má, oszt nővériskolára került, akkor megtanított engem is írni.

– Anikó! – mondom neki. – Szeretnék én is óvasni meg írni! Tanítsa meg egyszer!

– Jó van anyám – aszondja –, semmi akadállyá, megtanítlak!

Oszt meg is tanított. Rendessen óvasókönyvből tanultunk, úgy hogy „Netti, Nóra”, „kása, kosár”, „úr ír”, így. Amikor meg a kórházho mentem én is takarítónőnek, hát ott mindenki engemet tanított, orvos, adjunktus, főnővér, főorvos, mindenki! Mer nagyon szerettek! Különösen az adjunktus úr, a Zsigó, az Anikót is nagyon szerette, Anikó vizsgájára is mindig elment – gyött ászt vissza, én má vártam a kapuba,

– Adjunktus úr, hányas?

– Hát csak tudja Juliska néni! Ötös, mi más lehetne, ötös! – aszondja. – Hát maga hogy áll a tanulással? Maga lessz-e ötös? Gyöjjön – aszondja –, kikérdezem!

Úgyhogy elég szípen megtanultam, óvasni is, írni is. Például, én írom a leveleket haza Karcagra! Csúnya, otromba írásom van! De ki lehet óvasni azír.

Anikóval jól megvagyunk. Hát Anikó nagyon szeret engem. Anikót még ha meg is láncolnák, biztos hogy elrágná a láncot hogy gyö-hessen hozzám! Ha beteg vagyok?:

– ÉÉN, Tígedet, KÓRházba?? Dehogysis adlak oda anyám! – aszondja Anikó. – Hogy gondolsz ollyat?! Majd én itthon ápollak, meggyógyítlak!

– De – mondom – Anikó, ha ágynak esek, micsinálsz akkor velem? Akkor mit tudol csináni??

– Mir?! – aszondja. – Hát ha a kórházba a magyarok után hordom a bilit, a magyarok szarát pucolom-mosom, akkor TÍGEDET nem tunnálak ápolni?! Énnem az se lesz baj ha minden nap odakakálsz az ágy mellé, vagy az ágyba! Mer te az enyim vagy! – aszondja. – Még ha oda jutunk is, hogy tehetetlen leszel, hülye leszel, én akkor is úgy foglak venni tígedet, minthogyha az egygyéves kisjányom vónál!

Itt lakik most a Marika is velünk. Rokony ű is – az apjárul. Nem idegenyünk a Marika, mer rokonyunk – csak az anyja vót magyar. De jó a Marika is, jó énhozzám nagyon! Minthogyha csak jányom vóna a is!

Hogy ezek miket hordanak nekem! Anikó hoz nekem narancsot, banántot! Marika

ILLYEN dobozzal a csokoládékat! Sajtot, tejfelt, húsokat, MINDENT hoznak ezek nekem! Azt az IGAZI száraz füstöltkolbászt -nekem MINDÉG van füstöltkolbászom! Csak lesik mind a ketten hogy mit kívánok! Elmennek ketten vásárolni, aszondja akkor a Marika Anikómnak:

– Anikó, vegyünk a mamának ebből is, meg amabbul is ott –
– Mé vetted most ezeket, bolond – mondom Anikónak –, hát mikekre köttöd a píz! Mikor MINDEN van itthol úgyis!

– Hát – aszondja –, a Marika mondta hogy vegyem!

– Jaaj, Marika – –

– Jól van – aszondja a Marika –, ne beszíljen mama, hanem egyik!

Jó jány a Marika is. Szeretnek ezek engem mind a ketten!

Most jó világ van! Jó módja van a nípnek! Csak nem torn meddig tart majd ez – –Mer a jó sose tart örökkí. A rossz mindég tovább tart mint a jó! Mer ha valaki egyszer leíg – az csak egy pillanat! – oszt utánna heej de nehezen tudja magát helyrevergőnni!

Most idáig nagyon jó vót – hát maj meglássuk ezután – –

Na van oszt olyan is, aki nem tudja megbecsülni a jó módot, aki nem veszi hasznát a jó világnak. De MENNYI van ilyen!

Van nállunk Karcagon egy Kállí nevezetű. Híres muzsikus vót mán az apja is! Meg ű is muzsikus – hát oszt olyan amíilyen. De amit annak a felesége összekeresett! MILIÁRDO-KAT. A külföldi ruhákkal! A Kállí meg: tizenötezer, meg húszezer forintokat a zsebibe vágott, ász irány Debrecen, a Bikába mulatni! Hogy hiába lett vóna annak SZÁZMILIÁRDO-JA – azt is elmulatta vóna a Kállí!

Most oszt: olyan kis putriba laknak a Kállíék, mint a mi fürdőszobánknek a fele. Meg ami kosz, mocsok ott van! Hogy ha én odavinnék valakit, hát annak megállna a szeme! Az biztos hogy seggreülne! Mer a Kállinak a lakása, az egy látnivaló!

Na ilyen van! Pedig hát má nem eggy aljas cigány – oszt MÉGIS az!

Úgyhogy szóval cigánba is van olyan, hogy csak lealjásítsa magát is, meg a másikat. Hogy csak a szígyent hozza a többi cigánságra!

Most beteg a felesége! Mind a két lába trombózisos neki. Menne még – de nem sokat tud menni most már. Meg különben is, ez a cserebere se a régi már, nem sokat ír az egész, mer most má nállunk is vannak szíp külföldi dogok! Szóval a miliók most má megszûntek a Kál-liéknak!

Ászt erre kicsinál most a Kállli? Jár a tanácsnak a nyakára, hogy csinátassák meg neki a lakását, adjanak új ajtót, ablakot, tetőt, vagy vegyenek neki új lakást! Oszt nem hogy KERNÉ, rendessen – KÖVETELI!

Na persze oszt a tanácselnök is: megunja má, megharagszik a Kállira – meg lehet érteni! –, oszt aszondja neki:

– Nízzed Kállli, eredje most má te a fenébe! Mer tulajdonképpen te HÚSZ új lakásnak az árát is elmúlattad má a jobb időkbe! Meg tulajdonképpen a te felesíged még most is annyit keres, mint HÁROM tanácselnök együtt! Úgyhogy eridj te innét szípen a picsába Kállli!

Meg lehet érteni! Mer igaza van annak a tanácselnöknek is! Csak az a baj közbe, hogy sok magyar a CIGÁNSÁGOT ítéli meg a Kállirul! Oszt evvel is a többinek lesz rosszabb!

Mer van ám cigánba miliárdos is! Meg óó, vót a cigányoknak még királyok is! – no az csak egísszen kis ideig.

Ment egyszer a cigán hazafele. Mer lakodalomba muzsikált, ászt ícaka ment hazafele a hegedűjével, íhes is vót szegín, meg fázott nagyon – oszt a setítbe eltívedt oszt beleszakadt a vízbe, derikig!

Oszt ahogy ott vergődik, má nyakig van a sárba, majd belé fül – egyszercsak ott-terem egy HÓfehérhajú kis öregember! Oszt aszondja a cigánnak:

– Na cigány – aszondja –, fázol?

– Hát bizon fázok, kedves uram!

– Meg íhes is vagy cigán?

– Bizony íhes vagyok, aranyos uram! -aszondja a cigán.

— Na mit szeretnél jobban – aszondja a hófehérhajú öregember –, enni szeretnél inkább, vagy melegenni?

Oszt okos vót a cigán! – Szalonnátsütni szeretnék, drágajó uram! – aszondja. Mer gondolta hogy akkor melegedik is, meg jól is lakik!

– Jó van cigán, csináljad akkor! – aszondja a hófehérhajú öreg. Mer av vót a Jóisten!

Meg is lett: rögtön kinn vót a cigány a víz-bül, sütötte a szalonnát, melegedett, jóllakott.

Nízi közbe az öregember, lássa hogy milyen íhessen eszi a cigány a szalonnát, meg milyen fagyossan melegszik – megsajnálja nagyon! Aszondja neki:

- Na cigány, mit szeretnél még?
- Jaj uram – aszondja a cigán –, szeretnék nagygazda lenni!
- No legyél akkor nagygazda!

Oszt alighogy kimondta, meg is lett: nagygazda lett a cigány!

Másnap megin megyén az öregember. Hogy megnízze, mit csinál a cigány.

- Hogy vagy cigán? Szeretel nagygazda lenni?
- Aá – aszondja a cigány –, unalmas ez! Tudod mi szeretnék lenni?

KIRÁLY!

Ki se mondta még, király lett a cigán! Másnap megin, az öregember:

- Na cigán! Hogy megy sorod? Milyen királynak lenni?
- Aá – aszondja a cigán –, minek e? Nem ír es semmit se!
- Mir – aszondja az öregember –, hát mi a baj?
- Tudod pajtás mi szeretnék igazán lenni?
- Na micsoda?
- ISTEN!

– ISTEEN?! – aszondja az isten. – Na MARS vissza akkor a pocsolyába!

Oszt NYAKIG merült megin a sárba a cigán!

Mer ez így van: mentül több valamije van az embernek, csak anná többre vágyik! Nemcsak cigánba, magyarba is így van ez! Hogy mentül jobb a helyzete, anná jobbat kíván! Oszt a vígin: ZSUPSZ vissza a sárba, oszt nem maradt semmije se!

Nagyapámnak vót ez a' mesíje – de sokat hallottam! Nagyon szípen mesélte, el lehetett képzelni, de tisztára LÁTNI lehetett, ahogy gyön hazafele a lakodalombul a cigány, egy nagyon szegín cigán, rongyossan, „töke-fasza kinn van a nadrágbul”, így mesélte mindég nagyapám, olzt íhes tettentőn, mer kapott a lagziba sütemínt de nem ette meg, otthon várja a hat íhes rajkó, azoknak viszi a sütemínt a he-gedütökba – oszt ZUTTY bele a pocsolyába! Hogy a csokornyakkendőjiig írt neki a hideg sár!

Óó, mikor azok a rígi öregek nekiültek me-sílni! Elek bácsi! Lenne most má vagy százhusz esztendő is ha ílne! Meg nagyapám, meg Marci bácsi! Ezek a valamikori nagy cigányok!

– Ha-haa gyerekeim, ennek ám históriája van! – oszt elkezdte mondani! Mondta reggelig! Marci bácsinak az egész Cigánváros hordta az ennivalót, tojást, szalonnát, kenyeret, mindent, csak hogy meséljen, má rendessen ebből ílt az öreg – oszt míllyen ravasszan csináta, hogy addig húzta a mesét, addig nyújtotta, hogy nem lett végé neki reggelig, mindég maradt a másik estire is belûle!

Hát ezelőtt más szórakozás nem is vót, mer se rád jó, se televízió nem vót még – mentünk akkor mesét hallgatni. Ráírtunk! Mer iskolába nem jártunk, az embereket meg nem vettük fel munkára, legfeljebb ha eggyik-másik muzsikálni járt, az asszonyok meg kereskenni a városra – ráírtunk nappal alunni, ícaka hallgattuk a mesét! Nem is csak a gyerekek, még inkább a felnőttek! Én még nem is könnyen, mer például Marci bácsi a jángyerekeket nem nagyon állta maga körül – de valahogy azír ott vótam én is mindég, hallgattam, REGGELIG!

A gyerekeknek azír inkább az apjuk-anyjuk mesílt. Én is de sokat mondtam Anikómnak! De még az a haszontalan apja is. Ugye akinek gyereke vót, az nem kerülhette el, annak muszáj vót mesélni! Oszť hogy én óvasni nem tudtam, nem könyvekből tanultam mesét, hanem öreg cigányoktul! Meg hát mondtam ami eszembe jutott!

Most má elmúlt ez. Mer a tévé meg a rád jó uralkodik. Mesílnék azok – minek akkor mán az öreg? Valahogy olyan hideg mostanába má minden – nincsen mese. Múlt héten pár napra vót egy kis vendígyerekünk, a tesvíremnek az onokája, a Beáta, itt vót velem mer el vótak utazva az anyjaik – no oszt mesíltam annak is. Oszť aszondja a kisján, ûneki nem mesílnék, ûneki sose szoktak mesélni. De én ezen valahogy ÚGY elszörnyedtem – –

Mellyik nagyobb, a fílsíg, vagy a szerelem?

Ez eggy igaz törtínelem! A Boda Katalinrul, meg az Elemírrül.

Vót egyszer a Boda Katalin. Nagyon szíp ján vót! Meg gazdag is vót – vót egy faluja. Én vótam is abba a faluba, tippant szedtünk arrafele – csak má elfelejtettem a nevit a falunak.

Meg vót az Elemír. A is gazdag – annak is vót egy faluja! Mer nagy báró vót, vagy herceg, vagy mi – nem emlékszek má hogy micsoda vót az Elemír, de nagy úr vót û is – hát ha faluja vót, saját faluja?!

Oszťán, a föld alatt vót eggy alagút a két falu közt, azon járt át az Elemír a Boda Katalinho. Mer szereimessek vótak ezek egymásba. Mer mihent

megszülettek, el lett keresztelve a két gyerek, hogy egymásnak szánják őket.

Csak ám az Elemírt elvitték katonának! A Boda Kata meg ottmaradt a várba egyedül – mer vára is vót neki.

Eltelt egy néhány év, Kata várta Elemírt. Csak ám gyött közbe egy fiatalember – gazdag a is, herceg! –, meglátta a Boda Katalint, oszt megszerette mind jár!

– Te az enyim leszel! – aszondja neki.

– Soha! – aszondja rá a Boda Kata. – Mer én má rígen elajándíkoztam magamat az Elemírnek!

– AKKORIS az enyim leszel!

Hát oszt addig-addig, hogy így is lett. Közbe meggyött az is hogy az Elemír meghalt a háborúba, meg hogy emez aszondta hogy megöli a Boda Katát ha nem lessz az üvé, meg lehet hogy a Katának is tetszett ez a másik gróf vagy herceg – elíg a hozzá, hogy hozzáment ernenne, összeházasodtak.

Megin eltelt pár év, lett má gyerekük is a Boda Katalinéknak – na akkor egy szíp napon hazatoppant az Elemír. Mer mégse halt meg-a háborúba!

– Megesküdtél – aszondja a Boda Katalinnak az Elemír –, megesküdtél hogy sose csalsz meg, hogy nem mígy senkihe csak hozzám!

– Nízzed – aszondja a Katalin –, em most má így lett. Mer az a helyzet hogy te katona votai, én meg itthol vótam, hát oszt nehéz vót várni. Meg különbenis meggyött hogy meghaltál. Em meg folyton fenyegetett, hogy elveszíti az ítetemet ha nem leszek az üvé – szóval hát em most má így van, ebbe má bele kell nyugonni!

De az Elemír meg csak nem, csak nem akart belenyugonni! Közbe a Katicának az ura oda vót nyulászni – de ám egyszercsak meggyött! Hallja ám a Katalin: gyön az ura! Az Elemír meg még mindég ott van, csak magyaráz nagyba! Gondolt akkor egyet a Katalin: fogta, magára rántotta az Elemírt! Magárahúzta, oszt elkezdett RÉTtentőn sivalkonni !

Szabad befele az ura: – Mi van?! Mi van?!

– Nízzed – aszondja neki a Kata –, ez meg itt még akart erőszakolni!

– Hát HOGYHOGY?!

– Én – aszondja a Boda Kata – nem is ismerem! Csak begyött ide, oszt valószínű megtetszettem neki: nekemgyött hogy megerőszakol!

Mer azt nem akarta elárulni, hogy a szeretője vót az Elemír!

– Jó van – aszondja az ura a Katának –, hát akkor én most fejbelüvöm!

– Nem kell – aszondja a Boda Kata –, az szükségtelen, nem kell fejbélúni. Elíg hogyha börtönbe teszed!

Felzárták akkor az Elemírt a toronnak a legmagassabb csücskibe. Avval, hogy vagy megbánja a bûnit, vagy ha nem, akkor egy bizonyos üdõ után fel lesz akasztva!

Ott raboskodott akkor a szegény Elemír a bortöntoronba. A Katalin meg minden nap felkûdte hozzá a szógáját, hogy kérdezze meg az Elemírtûl: Mellyik nagyobb, a fílsíg, vagy a szerelem?

Az Elemír meg minden nap visszaizent neki. Hogy a szerelem a nagyobb.

De ez így ment minden nap, harminc napon át! – Mellyik nagyobb? – A szerelem! – Na mellyik nagyobb?! – CSAK a szerelem!

Na jó van, hát akkor mindegy most má, mindenhogyan fel lesz akasztva az Elemír! Már az utósó nap vót! Má csinálták az udvaron az akasztófát!

– He – aszondja a Katalin a szobajannak –, te, menjé fel azír még egyszer, oszt kérdez meg tûle utoljára: mellyik nagyobb, a fílsíg vagy a szerelem? Most mondja meg, mer hónap má kísõ lesz!

Leizent akkor az Elemír. Hogy a fílsíg a nagyobb.

– Jó van akkor drága csillagom! Így akkor megmentlek!

Fogta akkor a Katalin a szobajanyát, szaladt vele a toronba!

– Hamar – aszondja –, vetkezzetek le, mind a ketten! De szûzanya meztelenre! Oszt cseríjtek gyorsan ruhát!

Ruhát cserílt akkor az Elemír meg a szobajány. A szobajánt szípen otthatták a toronba, az Elemírt meg vitte a Boda Kata ászt eldugta másüvé.

Reggel: na akasszák felfele az Elemírt! Összegyûltek mind a bárók, hercegek, grófok, cigánygyerekek, hogy megnízzík az akasztást – tömeg! Vezetik a szobajánt a dobogóra – persze az Elemír ruhájába, mind aszitte hogy az Elemír az!

– Hercegek, bárók! Uraim! – aszondja akkor a szobáján, fenn a dobogón. – Szabad-e még egyszer utoljára szóllanom?

– Halljúúk, halljúúkû Utósó kívánság!! Utánna oszt MARS az akasztófára!

– Hölgyeim és uraim! – aszondja a szobáján. – Itt tívedís törtínt! Mer én nem akartam megerõszakolni a Boda Katalint! Én nem is TUDTAM vóna megerõszakolni! Mer én csak egy NÕ vagyok!

– NemiGAAZ, nemiGAAZ! Vetkezz le hogy lássuk!!

Szípen akkor elkezdett levetkezni a szobáján. Vetkezik lefele, az akasztófa alatt! Félig levetkezett – kinn van a két csecse. Vetkezik tovább – kinn van MINDENE!

– Na kérem! Tessík!

– Nő! Nő! Csakugyan nő!!

Előgyön akkor a Boda Katalin is. Ugrik fel a is a dobogóra! Oszt aszondja:

– Bárók! Hercegek! így van: ez csak egy nő! Nem akart ű engemet megerőszakolni! Hogy is akart vóna: hát ű is nő, meg én is nő vagyok! – oszt levetkezett a Boda Katalin is, megmutatta magát ű is! – Csak annyi vót ez, hogy ki akartam próbálni az uramat! Hogy mégis mit szól! Hogy igazán szeret-e! Ez az igazság! – aszondja a Boda Katalin.

– Éljeen, éljeenü – megéljenezték mind a kettőt! Mind tapsolt nekik a níp!

Oszt nem lett akasztás. Elmaradt! Csináltak nagy ünnepsíget a Boda Katalinnak meg a szo-bajánnak, vót nagy dínom-dánom, ettek-ittak, hogy utánna három nap faggyút szartak, anná világoltak! Meg az Elemír is el lett eresztve, szabad lett az Elemír, mehetett a dógára!

Na. Ez is egy szíp mese vót! Még a rígi öreg cigányoktul hallottam ezt!

Ez a jó világ! Ez a jó ílet! A mostani! Mer szabadság van! Mindenki azt csinál amit akar!

Anikó nem szereti hallani, veszekszik velem ha mondom. Aszondja: nem igaz hogy mindenki azt csinál amit akar. Mer, aszondja, például kereskedís nincsen már. Mer tilos lett, oszt megszûnt.

– Hogy nincsen kereskedís?! DEEHon nincs! DEEHon nincs! Ne mondjad má Anikó, hát LÁTOM hogy van!

Meg hogy ű se azt csinálja amit akar. Mer hogy ki kellett neki lépni a drága jó munkahellyirül, ahun ÖZÖN pízt keresett, ötezret, meg HATOT, el kellett gyönni neki a kórházbul, hogy elyállalja a házmestersíget, meg a takarít-tást az én nevemen, meg a másik takarittást a tesvírem nevin – hogy ű jobban szeretne ápolónő lenni, de nem lehet ápolónő'!

– Nade így meg lakás van! Hát HOGYAN nem érted meg?! Én beteg vótam, lakás meg nem vót, hát MUSZÁJ vót elvállaljad a házmestersíget meg a két takarittást! Hogy nem érted ezt?!

Sokat dogozik szegín jányom. Hát három helyyen van, három helyett dogozik!

Meg sokat is köt szegíny. Most átcsiná-tassa a lakást, átvezetteti a vizet, a gázt – rengeteg píz kiad! Csak hogy jobban fídjunk, hogy kényelem legyik! Ezír hajtsa magát anny ira!

Oszt persze sokszor ideges. Sokat dogozik, fáradt – oszt ideges! Mondom oszt neki:

– Anikó! Az idegség úri betegség! Te ne légy ideges fiam!

Haragszik ha mondom! Pedig így van! Rí-gen, míg én gyerek vótam meg fiatal: ha ideges vótam, ha nem vótam, nem számított, menni kellett! Oszt akkor nem vótunk idegessek! Most: jó módja van a nípnek! Énszerintem az idegség is abbul van!

Mindenki ideges – aa, tiszta bolond má a világ.

Akarok írni a Nők Lapjának. Vagy a Rádijó-nak. Mer meg akarok kérdezni egy valamit. Hogy magyarázzák meg énnekem: hogyan lett az emberiség!

Ugye: Ádámnak meg Évának született két fia. Meg egy jánya. Oszt a két fiú összeverekedett. A Káin vót az erősebb, fejbecsapta az Ábelt, agyonütötte. Mer mir ütötte agyon? Mer mind a kettő az egy jánt akarta megbaszni – hát ha más nem vót!

Káin agyoncsapta Ábelt, utánna meg aszondják hogy „elvándorolt egy idegen tartománba”. Nade MÍLLYEN tartománba vándorolt, ha még csak Ádám meg Éva vót a világon?!

Na akar hova vándorolt is, de biztos vitte magával a tesvirit, a jánt. Hogy csináljanak gyereket, benípesítsik a világot! Ugye: megin csak ketten. Hát énnekem azt ne mondja senki, hogy EGG Y ember meg EGGY asszon be bírja népesíteni az egész világot! Mer nem csak Magyarországiul van szó, vagy Franciaországrul, vagy errül vagy arrul, akar mellyikrül, hanem a VILÁGRUL van szó!

Már rígúta akarok én beírni a Rádjóba, vagy az Ország Világba, hogy EZT magyarázza má meg nekem valaki! Hogy hogyan lett az emberiség!

Nízem a tévét – de nem mindég szeretem. Most is ami megy, az a címe hogy Gyökerek – má ÚGY meguntam, má látni se bírom! Má tisztára felkavarta az idegrendszeremet! Mer, hogy fekete, néger – hát most mir kell azír üldözni?! Hát tulajdonképp nem tehet ű arrul! Jó van : fekete – de hát az is csak egy ember! Meg ha egyszer van néger ország, akkor kell hogy emberek is legyenek benne – na ezír vannak négerék, nem?! – Óó, már ha csak mondja be hogy Gyökerek, én OLLYAN ideges leszek! Most mir kell ezt mutatni a níp-nek?! Én má nízni alig bírom!

Inkább óvások akkor. Van itt minden féle, Nők Lapja, Tükör, Ország Világ, Anikó hordja őket – a Tükör, az nem olyan jó; az Ország Világot szeretem, azt mindennél jobban! Ez gyönyörű! Mer teli van kípkel! Ebbe van a poén! Amabba nemannyira van kíp. De ebbe mindenütt kíp van, rengeteg csudaszíp kíp!

Ebbe valamelyikbe óvastam nemrég, hogy vót egy ember. Megnősült, oszt hat gyereke lett. Azután meg megoperálták – oszt asszon lett belüle! MÉG ILLYET! Hát ezt még sose hallottam! De nem is hiszem el, hiába, nem hiszem! Mer olyan van hogy csíra. Ollyat én is ismertem: a Ferust. Hogy felesége-gyereke vót, de azír a fiukat is szerette, oszt gyött velünk tippant szedni mint az asszonyok – ilyen van! De hogy megoperálják, ászt ASSZON lessz – ááá! Hát akármit azír nem hisz el az ember!

Én azt se hiszem, hogy felmennek a holdba. Mondják pedig, meg írják az újságba is – de én nem hiszek benne. Mondják csak, de nem igaz! Hiába, az illyesmikbe én nem hiszek!

Én aszondom: ilyen jó világ soha nem vót! Meg nem is lessz ilyen még másik!

De viszont ilyen hazug világ se vót még soha.

Mer ma annyit tud a níp hazunni, amennyi csak belefér! Jaj istenem – –

Ezelőtt nem hazudott ennyit az emberisig. Például én is: csak akkor hazudtam, hogyha hasznom vót benne. Ha nem vót benne hasznom, akkor én feleslegesnek láttam! Hát ha hasznom vót benne, jó, akkor igen. De AMÚGY– –?

Én a gyerekekkel is így vótam: lehetett az a gyerek akár mίllyen rossz, csináhatott akár mit, nem bántam – de ha hazudott, azír NAGYON haragudtam!

Hát mir kell hazuni?! MÍR kell egygyik embernek a másikat hazugsággal tartani?! Ezt én SOHA nem bírtam megérteni! Pedig most ez lett a divat. Jó, igaz: legtöbb úgy lehet vele, hogy hát haszna van benne – –

Amikor Anikó megtanított óvasni, utánna mindég mentem könyvtárba, hoztam ki a könyveket, óvastam őket – mindég meséskönyveket! A mesét, azt borzasztó szeretem!

Hát azt mindenki szereti. Jó, hogy az se igaz. Mer a mese: álom csak. Az se valóság! Mer mind hazugság a mese is! Csak MESE, egy mondás csak – de azír szeretem.

Meg még a törtínelmet! Anikó most is hoz nekem. Ilyen négereket, emberevőket, meg utazásokat – na, például most óvastam ezt is!:

Hogy vót egy fehér ember. Oszt hajótörött lett – de ez nem mese, ez IGAZ történet! Hajótörött lett a fehér ember, kivetette a víz, oszt egy szigeten tanálta magát. Oszt nagyon szíp ján vót az ottani törzsfőnöknek a jánya, oszt szerelmes lett ebbe a fiúba! Úgyhogy akkor ezír nem öltik meg ezt a fehér embert. Ugye amúgy av vót a szokás, hogy ha fehér embert tanáltak, körüláncolgatták ászt megöltik, megettik – de ennek megkegyelmeztek oszt összeadták a törzsfőnöknek a jányával. Oszt ítek együtt boldogan!

Igen ám, de vót egy olyan szokás is ezen a szigeten, hogy ha meghalt az asszony, eltemet-tík vele az embert is! Oszt egyszercsak meghalt az asszony, a törzsfőnök jánya. Hát ugye, pardon nincs! Úgyhogy most szípen eltemetik a fehér embert is a feleségivel! Jó, hát nem a föld alá, de egy nagy szakadíkba, ahun úgyis megeszik mind a kettőt a hiénák! Mer kijárat nem vót a szakadíkból semerre, kötéllel engedték le a halott asszont meg a férjít. Adtak még a fehér emberrel egy korsó vizet, karíly kenyeret, még azt megihatja-megeheti, oszt slussz-pász, vágé az íletinek!

Ott vót akkor szegín fehér ember lenn a szakadíknak a fenekín. Hát itt most befellegzett! Elkezdett akkor gondolkodni. Ha ide bejárnak a hiénák megenni a halottat, akkor csak kell legyen valahun kijárat! De hun?? Meggyútott akkor egy gyufát, arrul papirost, oszt figyelte, merre húz a láng. Hát, egyszer lássa ám: arrafele remeg! Ott lessz akkor a kijárat! Elindult akkor a fehér ember a barlangfolyosón, oszt egy álló hétig egyfolytába csak ment. Ítlen-szomjan – csak ment, ment, ment! Egy hét után ászt meglátott egy kis beszûrödíst – na ott a fíny! Ott a világosság, fenn! Felmászott akkor a fehér ember a sziklafalon – oszt kinn vót a sírból! így oszt megmenekült.

Na: hát EZT szerettem! Mer jó vót, nagyon!

Ez különben nem mese vót, igaz történelem ez!

Én ezt egy cigán paptul tudom: A Szûz Mária a Heródes királynak az udvarhölgye vót. De egy nagyon szíp ján vót a Szûz Mária, oszt megtetszett a Heródes királynak. Úgyhogy felcsinálta a Máriát a Heródes király.

Nade ezelőtt ám nems zabad vót hogy ilyen legyík, hogy valakit felcsináljanak! Mer akkor az a nõ szígyenpellengérre lett állítva, vagy félmeztelen leásták a földbe deríkgig, hogy aki csak arra jár, mindenki köpködjík rá!

Úgyhogy azír hogy pellengérre ne legyík állítva a Szûz Mária, a Heródes király megbeszélte a Józseffel, hogy ad néki egy szamarat meg nagyon sok

pízt, oszt az üvé lehet a Szûz Mária, vegye el feleségül. A József akarta is, mer nagyon szíp vót a Mária! De am meg nem akart hozzámenni a Józsefhe, mer nem szerette!

Na erre a Heródes király nagyon megharagudott. Mer má nyött a Szûz Máriának a hasa! Dühös lett akkor a Heródes, ászt aszondta a Máriának:

– Itt nem szülheted meg a gyereket – aszondja –, tetszik, nem tetszik, a palotámbul menned kell! Mer ha nem mész, kizsuppoltatlak!

Úgyhogy nem vót mese, muszáj vót menni, mer a király parancsolta! Felültette akkor a József a Szûz Máriát a szamár hátára, oszt elindultak Jeruzsálem fele. Közbe meg az úton megszületett a Jízuska!

Úgyhogy szóval nem vót szûz a Szûz Mária!

A Jízusnak meg vót rendes apja, a Heródes király!

József elvállalta vóna, hogy az üvé a gyerek – de közbe az egész világ tudta hogy a Heródes királyé! Hát a három királyok RÖGTÖN ott vótak hogy tiszteletöket tegyík előtte!

Namost közbe a tudósok megjósolták a Heródes királynak, hogy született egy fia. Aki majd az û fejire fog nyõni, oszt az fog a király lenni! Akkor a Heródes nagyon megijedt, oszt kiadta a katonájainak, hogy minden két éven alluli gyereket gyilkoljanak meg. Meg is tették a katonák, minden kisgyereknek le lett vágva a feje, az egész országba mindnek – igen ám, de a Szûz Máriáik beletették egy böcsõbe a Jízust, oszt rátették a vízre, elvitte a víz! Nem lelték meg sehun se a Jízust a katonák!

Meg a Szûz Máriáik se. Csak tizenkét éves korába került, meg a Jízus. A templomba lelték meg!

– Miúta keresünk má – aszondja neki a Szûz Mária, ahogy meglássa a templomba a Jízust –, MIÚTA keresünk má fiam!

– Tudhatnátok – aszondja a Jízus –, hogy az atyám házába tanaitok meg!

No így oszt meglett a Jízus. Oszt ment a Máriával meg a Józseffel, oszt felnevelkedett. Én ezt egy cigán paptul hallottam. De hát különben is, a bolond is tudhassa, hogy ha egyszer a Heródes király az akarata ellenire fir-headja a Szûz Máriát ászt elûzi, akkor azt CSAKIS azír teszi, mer felcsinálta előtte, mer û vót a gyerek apja! Hát a Szent Erzsébet is ahogy meglátta a Máriát, AZONNAL tudta hogy a király csinálta fel! Aszondta a Máriának:

– Isten hozott Szûz Mária, istennek szent anyja! Imádkozzál írettünk bûnösökír! Ámen! – aszondja.

Az öregasszonyok meg csak mondogatták mindig, hogy így a Szűz Mária, meg úgy a Szűz Mária, hogy szűzön szülte meg a Jézust.

– Az – mondom –, persze. Mer a Heródes király megbaszta, felcsinálta!

Júúj de haragudtak írté! Hogy hogy mondhatok ilyet! Maj megver ezír az Isten!

– Jó van – mondom –, ha olyan bolondok vattok, hát csak gondolatok amit akartok!

Hát én tudtam hogy nekem van igazam!

Változik a világ! Mindenbe! Még az üdőjárás is megváltozik!

Hát meg lehet figyelni: nem olyan üdő járás van má, mint az én gyerekkoromba vót! Mink március tizenötödikén mezítláb mentünk a hősök sírjához, egy szál kis ruhába! Most meg? Ezelőtt a tél olyan vót, hogy a farkasok a kertbe jártak! Nem mint most, hogy havat is alig látni! Most: októberba má fűtünk. Az én üdömbe: SZÓ se lehetett még rúlla! Most május utolja van, oszt még íg a tűz! Mer olyan gonosz az üdőjárás még most is!

Milyen világ ez?! Énszerintem az az ezelőt-teni régi üdőjárás jobb vót, sokkal! Rendszernek ez a jobb, a mostani – mer akkor sok gyerek íhen szaladgált! De üdőjárásnak meg av vót a jobb, a régi.

Rossz az üdő, most nemjól vagyok. Fáj a szívem, jaj-aj!

Hiába na, kövír vagyok! Eggy ilyen kis asszon hatvan kiláná nem szabanna hogy több legyík! Má ha hetven, akkor súlyos! Oszt akkor vagyok kétszer annyi! Mer mikor az idegszál-gyulladásom vót, inekciókat kaptam rá, oszt az nagyot lükött rajtam: híztam harminc kilát, lettem rögtön egy MÁZSA! Meg még akkor arra is ráhíztam – lettem SZÁZHÚSZ kila! Hogy ténleg nagyon szeresse a hasát, aki ekkorára megtelik mint én! Vagy hormonzavaros legyík! Nem is égítség e, betegség e! Hát alig tudom cipelni magam! Mindenki örüljön a szerencséjinek aki sován!

Az idegszál-gyulladásom, av vót a baj. Mer a sok inekciót megkaptam, jól meghíztam tûle – az idegszál-gyulladásom meg megmaradt. Az bassza még mindig a kurva anyját bennem!

Meg öreg is vagyok má. Meg hát sehogyse jól vagyok mán én! Aj, jó vóna megdöglenni má – –

Ha a Laci nem halt vóna meg, ha nem maradtam vóna egyedül, SOHA nem gyöttem vóna én fel Karcagru!

Meg lehet hogy még vissza is megyek. Ha megnyerném a lottófőnyeremint, vennék magamnak házat Karcagon, oszt RÖGTÖN mennék

vissza!

Mer mindég veszekennek velem. Hun eggyik, hun másik! Nemigen látni hogy szeretnének! Mindég teli vannak ideggel, teli vannak míreggel! Oszt énvelem etetik a bajjukat! Jó, hogy sokat dogozik Anikó, oszt benne van az az idegség – de hát oka vagyok én annak, hogy ű sokat dogozik?!

Ugye ideges. Mer csinátassa a lakást, átvezetteti a vizet, átvezetteti a gázt, szaladgál fel s alá, meg se áll egísz nap, a lakás meg össze-vissza, minden szanaszíjjel – oszt mire való az egísz? Úgy sincs semmi haszna se ennek a nagy hé-hónak!

Ideges – mer férfi nélkül van. Egy jó nagy kan kéne neki! Az!

De nagy pízeket adtam én ezelőtt ennek a jánnak! Hát mikor fírhement, adtam neki nászajándíkba ötezer forintot! Ezelőtt tizenkét évvel bezon nagy píz vót az! Meg utánna két évre megin adtam ötezer forintot – csak úgy! Amikor meg a házat vettük az urával, a trafik árát adtam bele, HARMINCEZRET! Hát nem játik vót az nekem se! Meg még akkor a rengeteg apró, amikor csak írtam, mindég: hun háromszáz, hun ötszáz, hun kétszáz – hogy mán az ura tette szóvá:

– Na, gyön az öregasszony – aszondja Anikónak –, tartsad a zsebedet, adja mindjár a pízt!

– Adom! – mondom. – Mer kinek annám, ha nem neki? Neked tán?! Annak adom, hát AZ az enyim!

Megváltam házamtul, trafikomtul, bútoromtul, mindenemtül, odahordtam nekik a sok pízt – oszt jó vót valamire? Mi lett a vígé? Al lett a vígé hogy elváltak, ászt Anikó ura uralkodik a házba! Akinek jóformán két fillérje sincsen benne! Anikó meg kezdhet mindent előlrül! De hát oka vagyok én ennek?! Kell ezír még engem is bántani?! Nem én is károsultam, nem az én pízem is odalett?!

Nem lehet vélek bírni. Még a Marika níha jó hozzám – de sokszor meg a is olyan mint a pokróc. Anikó meg még anná is alábbvaló!

De hazamegyek én vissza Karcagra! Ugye: majnem kétezer forint nyugdíjjat kapok – hát nem ílník meg belülié?! Magam lenník, jó -de odannám a pízem felit eggy idegennek, oszt gondozna az írté! Hát nem jobb vóna?!

Mer itt rossz lenni! Ugye: beszélnek, beszél-nek, örökké csak beszélnek egymásho – oszt nem értem hogy mit beszélnek! Bla-bla-bla-bla

– csak hallgatom: na, mit mond? Nem értem! Kérdezem – akkor ha akarják megmondják, ha nem akarják nem mondják. Hát csak mír-gelődök

magamba! Legalább ne énelőttem beszéljék a dógukat! Mer ha hallom, csak kíváncsi vónék rá hogy mit beszélnek! Órákhosszát beszélgetnek ketten – én meg csak hallgatózok, bosszankodok –

– Mer TÖK süket vagy! – aszondja Anikó.

– Hát micsináljak veled ha TÖK süket vagy?!

– Adják az Isten tígedet MÉG süketebbnek mint én vagyok! – mondom.

– Olyan légyé mint öregapád vót! – mer az ténleg tiszta süket vót ma öregségibe.

Lába alatt vagyok ennek is, annak is. Mindég kötözkönnék velem, mindég baszogatnak! Hun az egyik kezdi rá, hun a másik! Hogy most a kutyák tányíráját mir ide tettem, mir amoda tettem! Hogy a kutyáim szíjjelrágták a lábtűrülőt, szíjjelrágták Anikó cigaretáját, szíjjelrágták a Marika cipőjét, hogy a Lédi ide kulázott, a Ferus amoda pisilt – meg em, meg a! De milyen ideges mind a kettő! Hogy én mé nem hagyom őket pihenni, űk fáradtak, űk lefeküdtek, alunnának – én meg felébresztem őket! Még a tévét se engedik nízni, még azt se! Hát mir bajjuk nekik az ha én nízem?! Nem, nem engedik – ha az iskolatévét következik, rögtön elzárják!

De mindég engem baszogatnak! Oszt aszondják, nem igaz hogy űk baszogatnak engem, mer én baszogatom őket!

– Anikó – mondom –, geci a szádba, mir baszogatol megin engemet?!

– ÉÉN, Tígedet?! Hát TE baszogatsz ENGEM!

– Nem igaz – mondom –, mer TE baszogatsz ÉNGEMÜ

– NEM, mer TE baszogatsz – ez ÍGY megy!

Hogy én mir nem főzök meg! űk hoztak káposztát, én meg igazán megfőzhettem vóna amíg űk dógoztak!

Én meg NEM főzök nekik!

– De most mondd meg hogy MIR nem! Hát nem ráírsz egész nap?! – aszondja.

– CSAK – mondom. – Mer AZÍRSE főzök! Mer baszogattá tennap is!

Na. És NEM fogok főzni! Oszt ha felfordul a konyha a feje tetejire, akkor felfordul, engemet AKKOR SE érdekel! Mer énnekem SOSE parancsolt senki! Magam tartottam magam, magam ura vótam mindig! Meg a is maradok, magam ura!

De jó van, maj beszegeltetem én a kisszoba ajtaját, oszt nekem lessz csak kúcsom hozzá! Oszt oda egyik se teszi be a lábát! Ha meg maj menni akarok, fogom ezt a bolond öregasszont, a Dinkát, ászt megyek avval! Nem leszek én ürájuk szorulva!

Mer aszondja hogy ü engemet kiszógál. Hát kicsoda szógálják ki, ha nem û?! Ha semmim se lenne, fillért se kapnék, akkor is a KÖTE-LESSIGE vóna hogy kiszógálják! Mer ANYJA vagyok! Mer DE sokat szenvedtem azír hogy û kitanulják! DE sokat gyöttem-mentem, szaladoztam! Ríszeg emberrel kínlódtam, dogoztam szakadásig, kuporgattam! Hogy ûneki minden kínyelme meglegyík! Hát nincs olyan magyar gyerek aki azt a kínyelmet kapta vóna amit û! Mer két kilométer vót az iskoláho a piac, onnantul szaladtam minden nap, hogy ûnéki sült hús, kolbász, savanyúság, friss puha kenyír legyen ebídre! Oszt ez el van felejtve. Ez má MIND el van felejtve!

Kitanítottam – oszt megbántam. Má RÉGEN megbántam!

Mer csak egyy ŰRI NŰ lett!

– Jó van Anikó – mondom neki –, hát tik vattok az urak! Pesten laktok, szípen jártok, kínyelembe éltek – hát nagy urak vattok! De maj letörík em még! Mer nincsen olyan uralkodás, aminek vígé ne legyík! Nincs olyan szilaj csikó aki egyszer meg ne állják!

– Jó van Anikó – mondom –, bántasz? Jó! Bántsá csak! Úgyis megyek vissza Karcagra, oszt elhíresztelem otthol hogy még ennem se adol!

– Te KÍGYÓ! – aszondja.

Én nem szoktam ûtet átkozni. Nem úgy mint û engem! Én még azt se mondom rá hogy „a fene egyik meg”! Én nemigen átkozom, még MOS se átkozom ût! Legfeljebb ha az apjával. – Apád faszát! – ezt mondom neki, ezt níha mondom. Mer nem bírok vele!

Û aszondja nekem, hogy egy ronda vín banya vagyok. Meg hogy egy ravasz kígyó vagyok. Meg árulkodó Júdás vagyok – amir a Dinka Pirivel beszélgetek, oszt panaszkodok neki a sorsomrul. Meg még azt is mondja nekem az én jányom, hogy a franc egyik meg engemet. Na erre má én is mondom nekije! Aszondom akkor neki:

– Az apádnak azt a sonkéros faszát! Azt! Na, így bánik velem Anikó! Mer az hogy én

beteg vagyok? Aá, nem is igaz az, hát dehogy vagyok én beteg! Nem is hiszi el egyík se! Oszt tennap is ideugrott a doktor hogy megvizsgáljon – oszt ÚGY, de ÚGY megsajnálta engem! Hogy MÍLLYEN beteg vagyok! Mer rámgyótt a köhögís hogy szólni se tudtam!

– Juliska néni – aszondja a doktor –, tessék má leülni!

– De nem bírok! – mondom!

– Mir nem?!

– Mer RÖGTÖN összepisilem magam! Oszt felugrott a doktor oszt így megkapott, két kézzel megfogott! Oszt láttam az arcán:

ÜGY sajnál!

Ezek meg nem bánnák azt se ha felfordultuk!

Aa, lehet hogy tán av vóna a jobb, jobb is vóna tán úgy! Akkor maj megbíknék tán-----

Most ha elgondolom, hogy milyenek lennének űk velem ha nem vóna ez a kis pízem se, ha nem kapnák egy fillért se----- Mer így legalább azír szerethetnek! Oszt nem szeretnek mire azír se. Hát kapom a sok píz, ászt mégse még azír se. Hát kapom a sok píz, ászt mégse vagyok nekik kedves! Pedig sok píz kapok: ezer nyócszáz forintná többet minden hónapba, nyugdíjjat! Meg még akkor táppínzen is vagyok most, azír is kídik minden kéthétbe az öt-hatszáz forintot! De ezen is csak veszekedik Anikó! Hogy a táppínzem, az az üvé! Mer hogy az az ű munkája után van!

– Az – mondom –, a lónak a faszát! A te munkád után, a te munkád után – nade az én könyvemmel vállaltad azt a munkát, az én nevemen! Nahátakkor! Hát vóna az a píz, ha én nem vónék?! Te vagy betegállománba, vagy én vagyok betegállománba?! Még a postás is az én nevemre adja csak ide, hát akkor kije az a píz?!

Aa, de megyek én úgyis vissza Karcagra lakni! Mihent jó üdő lessz, megyek! Veszek egy házat, oszt odaíratom valakinek a nevire! Idegenynek adom! Úgy legalább nem leszek alávaló! Egyedül leszek — de nem jobb lessz úgy? Annyira sajnáltam mindig ezt az öregasszont itt a házba, a Dinka Pirit, amir egyedül van, ÜGY sajnáltam! Oszt nem jobb neki? Örüljön a szerencsinek mindenki aki maga van! Legalább nem háborgassa senki! Megyek én is le Karcagra, leszek inkább magam — de oszt oda sose nem gyöhet Anikó! Oda oszt nem! Míg csak il a világon, SOHA!

Ezekkel vagyok má csak jóba, má csak ezeket szeretem: Lédi! Kisján, te! Gyere ide, hozzám! Feküdj ide szípen a Ferus mellé!

Ezt az útalatost ha gyerek vóna, tán akkor se tunnám jobban szeretni! Hát az én kezembe született, én neveltem! Ezír is szeretem ilyen nagyon! Eggyem meg a bélit! Elhelyezkedik jól a melegbe, tudja hogy itt a helyé! Hát szeret ű is engem. Úgy megírzi ha beteg vagyok! Ha akar mi bajjom van! Rögton bújik a hátam megé! — Lédi, he, ne az Anikót figyeljed, énvelem törödj!

Né, na! Em meg má féltíkeny! Fe-RÚUS! TE! Még megharapná amazt amír idegyön! Irigy vagy?! Hát csak tígedet szeressen mindig mindenki?!

Már a Lédi nem is lehet itt?! Heej, KUTYÁK! Ollyanok vattok mint a cigányok! Irigyek, kétszínûk-----

Jaj de szeretem ûket, JAAJ de szere-TEEM!!

(1982/83)

ISBN 963 02 5817 X

Maecenas, Budapest

Felelõs kiadó: Szvák Gyula

Irodalmi vezetõ: Szántó György Tibor

Felelõs szerkesztõ: Székely Éva

Széchenyi Nyomda, Gyõr 88. K—1182

Felelõs nyomdavezetõ: Nagy Iván igazgató

Tipográfia és mûszaki szerkesztés: Beszédes Natasa

Terjedelem: 9,72 (A/5) ív